

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

เรื่อง

อ้อยและน้ำตาล

ชั้นประถมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวนพิมพ์ 40,000 เล่ม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

เรื่อง

อ้อย และ น้ำตาล

ชั้นประถมศึกษา

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม วิชาสังคมศึกษา เรื่อง อ้อยและน้ำตาล
ระดับประถมศึกษา ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ 14 มีนาคม 2523

(นายสมาน แสงมลิ)

รองปลัดกระทรวง รักษาการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เพื่อให้การเรียนการสอนหมวดวิชาสังคมศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการและหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกาญจนบุรีจึงได้ร่วมกันจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง อ้อยและน้ำตาล สำหรับชั้นประถมศึกษา ขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการทำไร่อ้อยและการทำน้ำตาล ตลอดจนได้ศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องงานอาชีพ และบุคคลที่อยู่ในวงงานอาชีพนั้น ทั้งยังจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพนั้น ๆ อีกด้วย

ในการจัดทำหนังสือนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดกาญจนบุรีได้มอบหมายให้ นางสาวฉวีวรรณ จงสวัสดิ์ เป็นผู้เรียบเรียง และนายชุมสาย ทักพสุต และนางสาวสายหยุด สมประสงค์ เป็นผู้ตรวจ กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนในระดับนี้ และขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือนี้ไว้ ณ โอกาสนี้

(นายเอกวิทย์ ฒ ถกลาง)

อธิบดีกรมวิชาการ

4 เมษายน 2523

สภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมกับการทำไร่อ้อย	1
การเตรียมดิน	6
การเลือกท่อนพันธุ์	10
วิธีการปลูกอ้อย	14
การกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ย	19
การปลูกพืชแซมในไร่อ้อย	23
การป้องกันและกำจัดศัตรูของอ้อย	25
การตัดอ้อย	34
การบำรุงรักษาอ้อยต่อ	38
การปลูกพืชหมุนเวียน	40
ปัญหาและอุปสรรคของชาวไร่อ้อย	43
การทำน้ำตาล	53
ปัญหาเรื่องเขม่าและน้ำเสียของโรงงานทำน้ำตาล	64
บรรณานุกรม	68

สภาพดินฟ้าอากาศ ที่เหมาะสมกับการทำไร่อ้อย

อ๊อดเป็นลูกชายคนโตของพ่อแม่ อ๊อดมีน้องสาวซึ่งเป็นคู่ฝาแฝดกับอ๊อดเพียงคนเดียวเท่านั้นคือ แอ้ว พ่อของอ๊อดเป็นชาวไร่ แม่ของอ๊อดเป็นครู ปีนี้อ๊อดกับแอ้วกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมปีที่ 5 ที่โรงเรียนประชาบาลใกล้ๆ บ้านซึ่งไม่ก็เป็นครูสอนอยู่ในโรงเรียนนี้ด้วย

คำวันนี้ ขณะที่อ๊อดกับแอ้วกำลังนั่งอ่านหนังสืออยู่ที่ระเบียงบ้าน แม่ถือจานอ้อยควั่นซึ่งมีน้ำแข็งทุบปนป่นอยู่ด้วยมาวางไว้บนโต๊ะที่เด็กทั้งสองนั่งอ่านหนังสืออยู่ อ๊อดรีบหยิบอ้อยใส่ปากเคี้ยวอย่างน่าเอร็ดอร่อย

“แหม! อ้อยนี้นุ่มดีจัง เมื่อกลางวันนี่ เพื่อนของอ๊อดเอาอ้อยอะไรมาให้กินก็ไม่รู้ แข็งจังเลย”

“อ้อยทำน้ำตาลนะซี แอ้วก็เคยกิน” แอ้วตอบพลางหยิบอ้อยในจานไปเคี้ยวบ้าง

“เฮ้! อ้อยควั่นในจานนี้ทำน้ำตาลไม่ได้หรือครับ” อ๊อดหันไปตามแม่ซึ่งยังยืนอยู่เบื้องหลัง แม่เดินเข้ามานั่งเก้าอี้ข้างๆ แอ้วซึ่งยังว่างอยู่ และหยิบอ้อยขึ้นมาเคี้ยวก่อนที่จะตอบ

“เคี้ยวก่อนนะลูก แม่คิดว่า ลูกควรจะให้ใจเสียก่อนว่า อ้อยที่แม่ซื้อมาปอกเปลือกแล้วควั่นเป็นข้อสั้นๆ แขน้ำแข็งจนเย็นเจี๊ยบในจานนี้ หรืออ้อยควั่นที่แม่ค้ำนำไปขายแถวๆ ชานชลาสถานรถไฟหรือตามที่จอตระยงค์โดยสารประจำทางนั้น เป็นอ้อยที่เรียกกันว่า อ้อยเคี้ยว อ้อยเคี้ยวมีหลายพันธุ์ มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่นอ้อยควั่นในจานนี้ เขาเรียกกันทั่วไปว่า อ้อยน้ำผึ้ง นอกจากอ้อยน้ำผึ้งก็มี อ้อยตะเกา อ้อยขาไก่ อ้อยสิงคโปร์ และอ้อยมอริเชียส อ้อยพวกนี้ ถ้าลูกเคี้ยวจะรู้สึกว่ามันนุ่ม เคี้ยวง่าย รสหวานชุ่มคอ จึงมีผู้นิยมกินกันมาก แม่จำได้ว่า เมื่อประมาณ 43 ปีมาแล้วคือราวๆ พ.ศ. 2480 โรงงานน้ำตาลไทยลำปางเคยใช้อ้อยขาไก่ไปหีบ เพื่อใช้น้ำหวานเคี้ยวเป็นน้ำตาลทราย แต่น้ำหวานของอ้อยขาไก่น้ำตาลน้อยไม่คุ้มกับการลงทุน จึงได้มีการนำอ้อยพันธุ์ดีจากต่างประเทศมาปลูกมากมายหลายพันธุ์ มีชื่อเรียกแปลกๆ เช่นอ้อยพินดาร์ อ้อยคิว. 83 อ้อยเอนซีโอ. 376 และอ้อยเอฟ. 147”

“อ้อ! อ้อยพวกนี้ไซ้ใหม่ครับ ที่เขานำไปทำน้ำตาล”

“ไซ้จะ อ้อยที่แม่พูดถึงเมื่อกี้มี รสหวานแหลมมาก น้ำหวานของอ้อยมีน้ำตาลมากกว่า

อ้อยเคี้ยว จึงเหมาะสำหรับนำไปหีบ เพื่อเคี้ยวเป็นน้ำตาลทรายมาก ชาวไร่เรียกอ้อยพันธุ์เหล่านี้ว่า
อ้อยทำน้ำตาล แต่อ้อยทำน้ำตาลมีชานที่ค่อนข้างแข็ง เคี้ยวยาก ถ้านำชานอ้อยนี้ไปเผาไฟจะให้
ความร้อนสูง เพราะฉะนั้นโรงงานทำน้ำตาลมักจะใช้ชานอ้อยเป็นเชื้อเพลิงด้วย”

“ดังนั้น ไร่อ้อยที่เรามองเห็นเขียว ๆ สดลูกहुลูกตาตามสองข้างทาง ก็เป็นอ้อยทำน้ำตาล
ทั้งนั้นใช่ไหมครับ”

“ใช่จะ”

“ทำไมชาวไร่จึงปลูกอ้อยกันมากมายนักล่ะครับ” ออดถามอย่างสงสัย แต่แอ้วกลับหัวเราะ
อย่างขบขัน

“โฮเอ๊ย ! ไม่น่าถามเลยพี่ออด ชาวไร่เขาก็ปลูกไว้ขายนะซี”

“ที่ลูกแอ้วพูดมานั่นก็ถูก ชาวไร่ปลูกอ้อยก็เพื่อตัดขายให้แก่โรงงานทำน้ำตาลทราย แต่ลูก
ควรจะเข้าใจไว้ด้วยว่า อ้อยไม่ค่อยมีโรคหรือแมลงที่เป็นศัตรูพิษมาทำลายให้เสียหายมากเหมือน
กับการปลูกพืชไร่ชนิดอื่น ๆ อีกอย่างหนึ่งนั้น อ้อยเป็นพืชที่ปลูกให้ขึ้นได้ง่าย ดินร่วน ดินร่วน
ปนทราย ดินร่วนปนดินเหนียว หรือแม้แต่ที่ดอนก็ปลูกอ้อยได้ แต่ที่ลุ่มมีน้ำขังแฉะ อ้อยไม่ชอบ
มันจะเน่าแล้วก็ตายหมดนะลูก”

“แต่จังหวัดของเราไม่ค่อยมีที่ลุ่มน้ำขังแฉะ ๆ เหมือนที่แม่พูดเลยนี่ครับ”

“ใช่ พื้นที่โดยทั่ว ๆ ไปในจังหวัดของเรานั้นเป็นที่ดอนดินร่วน ยังมีปุ๋ยในดินอุดมสมบูรณ์
จึงเหมาะแก่การปลูกอ้อยมาก ชาวไร่ที่ลงทุนปลูกอ้อยแล้วมักจะได้ผลดี ขายได้กำไรดีกว่าปลูกพืช
ชนิดอื่น ๆ เมื่อปลูกแล้วก็มั่นใจว่าต้องขายได้ จึงทำให้ชาวไร่ทั้งหลายพากันหันมาทำไร่อ้อยกันยกใหญ่
เหมือนอย่างที่คุณเห็นอยู่นี้แหละ”

“แม่คะ อ้อยปลูกได้ครั้งเดียวในฤดูฝนเท่านั้นใช่ไหมคะ”

“ไม่ใช่หรอกลูก ดินฟ้าอากาศโดยทั่ว ๆ ไป ในบ้านเมืองของเรานั้น พอจะปลูกอ้อยได้
2 ฤดูจะลูก คือตอนต้นฤดูฝนกับตอนปลายฤดูฝน ตอนต้นฤดูฝนชาวไร่จะปลูกราว ๆ ปลายเดือน
เมษายนถึงเดือนกรกฎาคม พอถึงเดือนมีนาคมปีถัดไปก็ตัดอ้อยขายให้แก่โรงงานน้ำตาลทรายได้
การปลูกอ้อยในฤดูนี้ ในช่วงปีแรกโรงงานทำน้ำตาลจะได้อ้อยที่ไม่แก่จัดจึงไม่ค่อยหวาน คุณภาพ
ของน้ำตาลในน้ำอ้อยไม่ค่อยดี แต่อ้อยต่อบีต่อไปจะเป็นอ้อยที่แก่และมีรสหวานเข้มข้นกว่าอ้อย
ในปีแรก และชาวไร่ส่วนมากก็หวังผลจากอ้อยต่อบีที่สอง และปีที่สามนี้แหละ”

“อ้อยอีกฤดูหนึ่งล่ะคะแม่ ปลูกตอนไหน”

“อ้อ ! อ้อยปลายฤดูฝนนะหรือลูก ส่วนมากจะเริ่มปลูกเมื่อราว ๆ ปลายเดือนตุลาคม
ถึงเดือนพฤศจิกายน พอถึงเดือนธันวาคมปีถัดไปจึงตัดอ้อยขายได้ อ้อยที่ปลูกในฤดูนี้จะมีเวลา

เติบโตนานถึง 13-14 เดือน เพราะฉะนั้นอ้อยจึงแก่จัด มีรสหวานมาก คุณภาพของน้ำตาลในอ้อยสูง เมื่อนำไปเคี้ยว จะได้น้ำตาลทรายที่มีคุณภาพดี”

“แล้วเห็นชาวไร่ปลูกอ้อยตอนต้นฤดูฝนกันทั้งนั้น ยังไม่เห็นใครปลูกตอนปลายฤดูฝนเลยนะคะ”

“แม่ผงก็รู้ชะข้า ๆ อย่างเห็นด้วย

“ถูกแล้วลูก ที่ลูกเห็นชาวไร่ในจังหวัดของเรานิยมปลูกอ้อยกันตอนต้นฤดูฝนนั้นก็เนื่องจากในระยะนี้น้ำฝนช่วยให้ดินชุ่มชื้นอยู่จนกระทั่งอ้อยโต และอีกอย่างหนึ่งการปลูกอ้อยในฤดูนี้เตรียมดินง่ายกว่าการปลูกตอนปลายฤดูฝนมาก”

“การปลูกอ้อยปลายฤดูฝน เตรียมดินยากมากหรือครับ”

“ก็.....ยากกว่าการปลูกตอนต้นฤดูฝนนั่นแหละ เพราะการปลูกตอนปลายฤดูฝนจะต้องเตรียมดินให้ร่วนซุยจริง ๆ และดินที่ปลูกในไโรนั้นก็ควรจะเป็นดินร่วนด้วย เวลาปลูกต้องกลบดินแล้วเหยียบให้แน่น เท่านั้นยังไม่พอนะลูก จะต้องกลบด้วยดินร่วนบาง ๆ อีก เพื่อให้ดินอุ้มน้ำที่มีอยู่ไว้ได้จนถึงฤดูฝนใหม่ มิฉะนั้นอ้อยจะเสียหายหรือตายในหน้าแล้ง และในช่วงฤดูแล้งนั้นยังจะต้องพรวนดินรักษาหน้าดินให้ร่วนซุยอยู่เสมอด้วย”

“ถ้าจั้น ปลูกอ้อยตอนต้นฤดูฝนคงไม่ต้องเหยียบดินให้แน่นเหมือนปลูกตอนปลายฤดูฝนใช่ไหมคะ”

“ถูกแล้วลูก”

“อ้อ! อืออรู้แล้วครับ ที่ชาวไร่ในจังหวัดของเรายังไม่ลองปลูกอ้อยตอนปลายฤดูฝนก็เพราะว่า อากาศในจังหวัดของเราร้อนและแห้งแล้งมากในหน้าแล้งนี้เอง ชาวไร่จึงไม่กล้าเสี่ยงเขาคงกลัวขาดทุนนะแม่นะ”

“ถ้ามีไโรอยู่ใกล้ ๆ คลองส่งน้ำของชลประทานหรือมีบ่อน้ำอยู่ในบริเวณไโรแล้ว การปลูกอ้อยตอนปลายฤดูฝนจะได้ผลดีคุ้มค่ากับการลงทุนเชียวนะลูก”

“ชาวไร่สูบน้ำจากคลองหรือบ่อเข้าไปในไโรใช่ไหมคะ”

“ใช่สิลูก ในระยะที่อ้อยยังเล็กและอากาศแห้งแล้งมาก ๆ อ้อยจะเหี่ยวเฉา ชาวไร่ก็จะสูบน้ำจากคลองหรือบ่อที่อยู่ใกล้ ๆ เข้าไปในร่องอ้อย ซึ่งจะช่วยให้ดินในร่องชุ่มชื้นขึ้น อ้อยจะได้ไม่เหี่ยวเฉาตาย เพราะขาดน้ำยังล่ะ”

“แม่คะ ชาวไร่จังหวัดอื่น ๆ เขาปลูกอ้อยกันมากเหมือนจังหวัดของเราหรือเปล่าคะ”

แม่หันมาถามอดีตซึ่งกำลังหยิบอ้อยควั่นข้อสุดท้ายที่มีอยู่ในจานตรงหน้าเข้าปากเคี้ยวอย่างเอร็ดอร่อย

“เฮ้!.....ลูกอืด ลองทายซิลูก มีจังหวัดไหนบ้างเอ่ย ที่ชาวไร่ปลูกอ้อยทำน้ำตาลกัน
มาก ๆ”

อืดรีบคายชานอ้อยใส่มือ แล้วตอบอย่างไม่ค่อยมั่นใจนัก

“อ้า.....อืดทายว่า.....ราชบุรี ครับ”

“แล้วลูกแ้วล่ะ ถ้ามแม่มาแล้ว จะไม่ลองทายบ้างหรือลูก”

แม่หันมาถามแ้วบ้าง

“ถ้าแม่จะให้แ้วทาย แ้วก็ทายว่า.....จังหวัด.....สุพรรณบุรี ถูกหรือเปล่าคะ” แ้วตอบ
อึม ๆ อย่างไม่ค่อยมั่นใจเหมือนกัน

“เห็นไหมล่ะ ลูกของแม่เก่งทั้งคู่เลย”

แม่พูดพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ เด็กทั้งสองยิ้มอย่างพอใจที่คำตอบของตนถูกต้อง ลักครู่
แ้วจึงซักถามแม่ต่อ

“เอ! จังหวัดที่ปลูกอ้อยมากมีเพียง 2 จังหวัดเท่านั้นหรือคะ”

“ไม่ใช่หรอกลูก.....ลูกอืดนะ ไปหยิบแผนที่ประเทศของเราที่ม้วนวางอยู่ข้าง ๆ โต๊ะ
ทำงานของแม่มาที่ซิ”

อืดเดินหายเข้าไปในห้องของแม่ชั่วประเดี๋ยวเดียวก็กลับออกมาพร้อมกับยื่นม้วนกระดาษ
แผนที่ประเทศไทยขนาดไม่ใหญ่โตนักให้แม่ แ้วรีบหยิบจานใส่อ้อยควั่นซึ่งเหลือแต่น้ำไปวางไว้
ที่พื้นตรงมุมหนึ่งของเบาะ แม่ค่อย ๆ คลี่แผนที่ออกวางไว้บนโต๊ะ และอธิบายช้า ๆ

“ลูกเห็นที่ตั้งของจังหวัดของเราแล้วใช่ไหมจะ นี่ไง.....กาญจนบุรี ถัดไปก็สุพรรณบุรี
และราชบุรีก็อยู่ใกล้ ๆ นี่เอง นอกจากสามจังหวัดนี้แล้วจังหวัดอื่น ๆ ที่ชาวไร่นิยมปลูกอ้อยกันมาก
ก็มี ชลบุรี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ ชัยนาท สิงห์บุรี นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ ลำปาง กำแพงเพชร
เชียงใหม่ และยังมีอีกหลายจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ที่ไหน ๆ ก็สู้บริเวณภาคกลางนี้
ไม่ได้หรอกลูก”

“ทำไมล่ะครับ”

“ภาคกลางปลูกอ้อยมากที่สุดใช่ไหมคะ” แ้วรีบตอบ

“เก่งมากจะลูกแ้ว แม่เคยอ่านวารสารน้ำตาลพบว่า จากการสำรวจของสำนักงานอ้อย
และน้ำตาลทราย สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ในปี พ.ศ. 2518-2519 ปรากฏว่าภาคกลาง
เป็นแหล่งปลูกอ้อยที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี
และ จังหวัดของเรายังไม่ยอมหยุดยั้งการปลูกอ้อย แต่ยังคงบุกเบิกทางป่าเพื่อขยายที่ทำไร่อ้อยกัน
ต่อไปอีก”

“โอ้โฮ ! อีกหน่อยจังหวัดของเราคงจะเต็มไปด้วยไร้อ้อย ไม่ว่าจะมองไปทางไหน คงจะเจอแต่ไร้อ้อยทั้งนั้นนะน้องแ้วนะ” ออดหันไปพูดกับแ้ว

“ใช่สิ ใคร ๆ เขาก็ปลูกอ้อยกันทั้งนั้น แต่ไร่ของเรากลับปลูกถั่วเหลืองบ้างพริกบ้าง แ้วสงสัยจริง ๆ นะคะ” ตอนท้ายแ้วหันมาถามแม่

“จริง ๆ ด้วยครับ ออดก็กำลังจะถามอยู่เหมือนกัน ไร่ของเราจะปลูกอ้อยบ้าง จะได้รวยเหมือนคนอื่นเขาบ้าง”

“จั้นเหวอ พ่อกับแม่ก็กำลังจะปลูกอ้อยตอนหน้าฝนนี้แหละลูก ตอนนี้ต้องช่วยกันหาความรู้เรื่องการทำไร้อ้อยกันยกใหญ่ยังงี้ล่ะ” แม่พูดยิ้ม ๆ และค่อย ๆ ม้วนแผนที่เก็บ เด็กทั้งสองอุทานขึ้นพร้อมกันอย่างดีใจว่า

“แหม ! ก็ดีนะสิ”

การเตรียมดิน

“แหม! วันนี้แดดร้อนดีจังนะ เราเดินไปเที่ยวที่บ้านต๋อยกันไหมล่ะ”

“น้องแอ้ว ไปบอกแม่ก่อนซิ” อี๊ดพูดพร้อมกับพยักหน้า

“อ้าน พี่อี๊ดรออยู่ที่นั่นก่อนนะ แอ้วจะไปบอกแม่ก่อน”

สักครู่นึง แอ้วก็เดินยิ้มแต่ออกมาจากในครัว อี๊ดรีบถามทันที

“ว่าไง แม่ให้ไปแล้วใช่ไหมล่ะ”

“ใช่ แต่แม่บอกว่า อย่ากลับมาให้เย็นนัก เรายังไปกันเถอะ” แอ้วหันหลังอี๊ดเบาๆ ให้รีบ

ออกเดิน

เด็กทั้งสองพากันเดินออกจากบ้านไปตามถนนลูกรัง สักประเดี๋ยวแอ้วก็ชี้ให้อี๊ดดูอ้อยสองข้างทาง ซึ่งกำลังแตกหน่อเขียวสะพรั่งอยู่สุดลูกหูลูกตา

“พี่อี๊ดรู้ไหม ไร่แถวนี้เป็นของใคร”

“ของบ้านเบี่ยงไช้ไหม” อี๊ดตอบอย่างไม่แน่ใจ

“ไม่ใช่ ของบ้านต๋อยทั้งนั้นเลย ต๋อยเล่าให้แอ้วฟังว่าเมื่อสองเดือนที่แล้ว พ่อของเขาซื้อรถสิบล้ออีกคันหนึ่งแล้ว.....” แอ้วพูดยังไม่ทันขาดคำอี๊ดก็อุทานขึ้นมาดัง ๆ อย่างตื่นเต็นว่า

“โอ้โฮ! บ้านของต๋อยเขามีรถสิบล้อตั้งสองคันแล้วซี ทำไมบ้านเขาจึงรวยนักนะ”

“ทำไมจึงรวย พี่อี๊ดไม่รู้จริง ๆ หรือนี้.....ก็ลองผ่องพ่อของต๋อยเขาทำไร้อ้อยตั้งเยอะแยะนะซี” แอ้วหันมาต่อว่าอี๊ด

“อ้าว! จะให้พี่รู้ได้อย่างไรละ พี่ไม่ค่อยได้คุยกับเขาบ่อย ๆ เหมือนน้องแอ้วนี่” อี๊ดเถียงอย่างไม่ยอมแพ้ แอ้วเห็นอี๊ดหน้าบึ้งไม่พอใจ จึงหันไปหัวเราะ และชี้ชวนให้อี๊ดอ้อยในไร่

“อ้อยในไร่นี้คงเป็นอ้อยตอทั้งนั้น.....นะพี่อี๊ดนะ.....ดูซิ.....แตกหน่อขึ้นมาสูง ๆ แล้วไร่ของเรายังตากดินอยู่เลย”

“อ้าว! นี่ก็เพิ่งจะเดือนมีนาคม ฝนยังไม่ตกเลยสักครั้ง จะปลูกอ้อยได้อย่างไรละน้องแอ้ว”

“จริงซีนะ.....แหม!.....แอ้วลืมไป”

เด็กทั้งสองเดินคุยกันไปเรื่อย ๆ ชั่วครู่เดียวก็มาถึงบ้านของต๋อยซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน

บ้านของต้อยเป็นตึกสองชั้นอยู่ไม่ห่างจากถนนลูกรังนัก ภายในบริเวณบ้านอันกว้างขวางนั้นร่มครึ้มไปด้วยต้นมะม่วง ต้นขนุน ที่ได้ต้นมะม่วงใหญ่ข้าง ๆ บ้านมีโต๊ะและม้าหินนั่งตั้งไว้ชุดหนึ่ง ออดกับแอ้วเดินเข้าไปในบริเวณบ้านอย่างคุ้นเคย ต้อยถือขนุนลูกชุกใหญ่เดินออกมาพอดี

“โชคดีจัง เรากำลังจะเอาขนุนชุกนี้ไปให้เธออยู่เชียวละ”

“เราเห็นแดดไม่ค่อยร้อนเลยชวนกันมาหาเธอ วันนี้บ้านของเธอเจียบจังเลยนะ ลุงกับป้าไปไหนล่ะ” แอ้วถามถึงพ่อกับแม่ของต้อย

“อ้อ ! วันนี้พ่อกับแม่ของเราอยากไปดูไร่ที่กำลังไถ ตั้งแต่เช้าแน่ะ ประเดี๋ยวคงจะกลับละมัง เราไปนั่งกินขนุนกันที่ม้าหินใต้ต้นมะม่วงโน้นดีกว่านะ”

ขณะที่เด็กทั้งสามนั่งกินขนุนกันไป หยอกล้อกันไปอย่างสนุกสนาน ลุงผ่องพ่อของต้อยก็ขบรยนต์บรรทุกคันเล็ก ๆ เข้ามาจอดใต้ร่มมะม่วงใกล้ ๆ กับม้าหินที่เด็กทั้งสามนั่งหยอกล้อกันอยู่ ออดกับแอ้วรีบเข้าไปยกมือไหว้อย่างอ่อนน้อม ลุงผ่องรับไหว้แล้วเปิดประตูลงมากักตักทายเด็กทั้งสองอย่างเอ็นดู

“มานานแล้วเธอ”

“เขาเพิ่งมาเมื่อที่นี้เองค่ะ.....เฮ้ย !.....ทำไมแม่ยังไม่มาล่ะคะ” ต้อยถามด้วยความสงสัย ที่เห็นพ่อขับรถกลับมาบ้านคนเดียว

“แม่ของลูกเลยไปธุระที่ตลาด พ่อก็เลยกลับมาก่อน เียน ๆ พ่อจึงจะไปรับ”

ลุงผ่องเดินเข้าไปนั่งที่ม้าหินกับเด็กทั้งสาม แล้วเริ่มคุยต่ออย่างอารมณ์ดี

“พ่อกับแม่ของหนูสบายดีเธอ ลุงไม่ได้ไปเยี่ยมเลย หมู่นี้งานในไร่ยุ่ง ลุงได้ข่าวว่าหน้าฝนนี้พ่อของหนูจะทำไร่อ้อยบ้างใช่ไหม”

“ใช่ครับ”

“จะทำไร่อ้อยทั้งหมดกี่ไร่ล่ะ หนูรู้ไหม”

“พ่อบอกว่าจะลองทำไร่อ้อยสัก 50 ไร่ ก่อนค่ะ”

“ก็ไม่น้อยนี่ ปลุกอ้อย 50 ไร่เนี่ย ถ้าเตรียมดินดี ๆ และบำรุงรักษาดี ๆ ก็จะได้อ้อยหลายร้อยต้นเหมือนกันนะ”

“ลุงครับ เตรียมดินยังไงล่ะถึงจะดี”

“เข้าใจถามจริง ๆ พ่อหลานชาย จะไปช่วยพ่อปลุกอ้อยหรือไง”

“แอ้วก็อยากรู้เหมือนกันค่ะ เมื่อที่นี้แอ้วเดินผ่านไร่ของลุงมา เห็นอ้อยในไร่งามดีจัง ลุงทำยังไงคะ”

“ที่เธอเห็นสองข้างถนนนั่นแหละ อ้อยตอทั้งนั้นแหละ อ้อยใหม่ยังไม่ได้ปลุกเลย” ต้อยรีบ

ชี้แจง

ลุงผ่องผวกศิริจะเป็นเชิงเห็นด้วยกับคำพูดของต้อย

“ใช่ ๆ อ้อยที่หนูทั้งสองเห็นอยู่ข้างถนนนั้นเป็นอ้อยตอทั้งนั้น หนูคงจะเห็นแล้วนะว่า การทำไร่อ้อยนั้นไม่ต้องปลูกอ้อยทุก ๆ ปี แต่ปลูกเพียงครั้งเดียวในปีแรกเท่านั้นก็สามารถตัดอ้อยขายได้ถึง 3-4 ครั้ง หรือ 3-4 ปี เพราะอ้อยตัดขายได้เพียงปีละครั้งเดียว และหนูลองคิดดูซิในช่วงเวลา 3-4 ปีนี้พื้นดินผิวดินที่ปลูกอ้อยจะไม่มีโอกาสได้พักดินเพื่อสะสมอาหารพืชอีกเลย เพราะฉะนั้นอ้อยที่จะปลูกหรืออ้อยตอรุ่นต่อ ๆ มา จะงอกงาม มีน้ำหนักและหวานดี หรือไม่นั้น อยู่กับการเตรียมดินครั้งแรกก่อนที่จะปลูกด้วยเหมือนกัน หนูอาจจะนึกสงสัยอยากถามอีกใช่ไหมล่ะว่า การเตรียมดินคืออะไร ถ้าจะพูดง่าย ๆ พอเข้าใจ การเตรียมดิน คือการทำให้ดินแตกปน่วนซุยขึ้น ซึ่งอาจจะไถด้วยแรงของวัวควายก็ได้หรือจะไถด้วยรถไถก็ได้ ส่วนวิธีการนั้นมีหลักอยู่ว่า ต้องพยายามไถให้ลึกประมาณ 12-14 นิ้ว และควรรไถไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แล้วพรวนอีก 2-3 ครั้ง เพื่อย่อยดินให้ละเอียด หลังจากนั้นควรรกร่องให้ห่างกันประมาณ 1 เมตร ถึง 1 เมตรครึ่ง แต่ก็ขึ้นอยู่กับพันธุ์อ้อยและคุณภาพของดินด้วยเหมือนกันนะหนู ที่ลุงพูดมานี้เป็นการเตรียมดินสำหรับปลูกอ้อยตอนต้นฤดูฝน แต่การปลูกตอนปลายฤดูฝน จะต้องเตรียมดินอีกแบบหนึ่งนะ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ชาวไร่จะไถจะไวก่อนหนึ่งก่อน การไถควรรไถให้ลึกราว ๆ 10 นิ้ว เมื่อสังเกตเห็นว่าฤดูฝนจะหมดแน่ ๆ แล้ว จึงไถแปรอีกครั้ง พยายามพรวนดินให้ละเอียดจนหน้าดินเป็นฝุ่นได้ก็ยิ่งดี หลังจากนั้นควรรกร่องให้ลึกและปลูกอ้อยทันที อย่ากร่องทิ้งไว้นาน ๆ เหมือนการปลูกอ้อยตอนต้นฤดูฝน เพราะจะทำให้ความชื้นหรือน้ำในดินระเหยแห้งไปหมด เมื่อปลูกอ้อยลงไปอ้อยจะงอกขึ้นมาหรืออาจจะไม่งอกขึ้นมาเลยก็ได้ ที่นี้หนูพอจะเข้าใจหรือยังล่ะว่า การเตรียมดินยังไถถึงจะดี”

“ต้องแล้วแต่ฤดูที่จะปลูกอ้อยใช่ไหมครับ”

“พยายามไถและพรวนดินให้่วนซุยมาก ๆ ด้วยใช่ไหม”

“ใช่ ที่หนูทั้งสองตอบมานั้นก็ถูก การเตรียมดินปลูกอ้อยต้องขึ้นอยู่กับฤดูกาลที่จะปลูก แต่ข้อสำคัญไม่ว่าจะปลูกในฤดูไหนก็ตาม ควรพยายามไถและพรวนดินให้่วนซุยมาก ๆ ดินที่่วนซุยจะช่วยอุ้มน้ำในดินไว้ได้นาน ช่วยให้อ้อยงอกได้ดีขึ้น รากอ้อยที่งอกออกมาจะแผ่กระจายออกไปหาอาหารมาเลี้ยงลำต้นได้ง่าย ทำให้อ้อยเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว”

“ถ้าวัน ไร่ที่บ้านของแฉ่วไถจะไวก่อนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ คงจะต้องไถแปร พรวนและกรร่องเสียก่อน จึงปลูกอ้อยได้ใช่ไหมคะ”

“ใช่ซี ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม ควรไถตากดินไว้ก่อน พอปลาย ๆ เดือนเมษายน หรือต้นเดือนพฤษภาคม ฝนเริ่มตกประปราย ดินซึกจะเปียกชื้นหรือแฉะขึ้นบ้างแล้ว

ไร่ปอเทือง

การจัดแจงไถครั้งที่ 2 หรือไถแปรนั้นแหละ ต่อจากนั้นจึงพรวนดิน ขกร่อง ปลูกอ้อยได้เลย”

“เฮ้ย! ทำไมจึงต้องตากดินไว้นานนักล่ะคะ” ต้อยถามด้วยความสงสัย

“อ้าว! แล้วกันหนู ที่ต้องไถตากดินไว้นาน ๆ ก็เพื่อให้ดินหญ้าต้นเล็กต้นน้อยที่ถูกไถกลบอยู่ในดินเน่าเปื่อยผุพัง กลายเป็นปุ๋ย ช่วยทำให้ดินร่วนซุยขึ้นยังงี้ล่ะ”

“ถ้าอย่างนั้นละลุง ไร่ที่บ้านของอ๊อด คงมีปุ๋ยเยอะแยะเลย เพราะพ่อของอ๊อดจ้างรถไถไถกลบต้นข้าวเหลืองในไร่หมด” อ๊อดพูดอย่างดีใจ

“นั่นแหละดีเหลือเกิน หนูรู้ไหม พวกต้นข้าวต่าง ๆ เช่น ข้าวเหลือง ข้าวลิสง และปอเทือง ถ้าไถกลบให้เน่าเปื่อยผุพังอยู่ในดินแล้วจะกลายเป็นปุ๋ยอย่างดีของอ้อยทีเดียว” ลุงผ่องพูดเสียงหนักแน่น

“พ่อก็จะไปรับแม่หรือยังล่ะคะ เย็นแล้ว.....เดี๋ยวแม่จะคอย” ต้อยเตือนลุงผ่องผู้เป็นพ่อ ซึ่งทำท่าว่าจะคุยต่อไปอีก

“จริงซี.....แหม !.....เกือบลืมไปแน่ะ มัวคุยกันเพลิน ว่าง ๆ ค่อยมาคุยกันใหม่ะหนู” ลุงผ่องหัวเราะอย่างอารมณ์ดี และลุกขึ้นเดินไปขึ้นรถยนต์

การเลือกท่อนพันธุ์

สองสามวันต่อมา อี๊ดกับแ้วชวนกันไปเที่ยวที่บ้านของต๋อยอีก พบลุงผ่องพ่อของต๋อย นังอยู่ที่มีหนไต้ต้นมะม่วงข้างบ้านพอดี เด็กทั้งสองรีบยกมือไหว้

“สวัสดีจะหนู มานั่งกับลุงที่นี้ดีกว่า เย็นดี”

เด็กทั้งสองรีบปฏิบัติตามคำเชื้อเชิญของลุงผ่องอย่างว่าง่าย ลุงผ่องสังเกตเห็นแ้วมองหาต๋อย จึงรีบบอกเสียก่อน

“ต๋อยไปเยี่ยมยายที่นครปฐมกับแม่ของเขาตั้งแต่เมื่อวานนี้ อีกสัก 2-3 วันคงจะกลับ ปิดเทอมคราวนี้หนูสองคนไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหนบ้างหรือ”

“เปล่าครับ”

“พ่อของแ้วไม่ค่อยว่างเลยล่ะ วันนี้ก็ไปดูอ้อยที่จะซื้อเอาไว้ปลูกที่ไร่อีก”

“อ้อตงสงสัยจริง ๆ ครับ ทำไมพ่อของอี๊ดจึงเลือกอ้อยที่จะซื้อมาปลูกเหลือเกิน ประเดี๋ยวก็ไปดูที่ไร่นั้น ประเดี๋ยวก็ไปดูที่ไร่นี้”

“นั่นแหละ พ่อของหนูพยายามจะหาอ้อยพันธุ์ดี ๆ มาปลูกในไร่ละ”

“อ้อยยังงี้ล่ะคะที่เป็นอ้อยพันธุ์ดี ๆ”

“เดี๋ยวก่อนนะหนู หนูเคยสังเกตอ้อยแต่ละลำ ๆ หรือเปล่า มันมีปล้องอยู่หลายปล้อง ระหว่างปล้องแต่ละปล้องก็จะมีข้อคั่นอยู่ และที่ข้อแต่ละข้อจะมีตาอยู่ตาหนึ่ง ถ้าจะนำอ้อยไปปลูก จะต้องสับให้เป็นท่อนสั้น ๆ เสียก่อน ท่อนหนึ่ง ๆ ควรมีตา 3 ตา ท่อนอ้อยที่มีตา 3 ตานี้เขาเรียกว่า ท่อนพันธุ์ เวลาปลูกก็นำท่อนพันธุ์นี้แหละไปปลูก”

“ลุงครับ ท่อนพันธุ์ที่มีตาเดียวปลูกไม่ได้หรือครับ”

“ปลูกนะปลูกได้ แต่หน่ออ้อยที่งอกขึ้นมาจะไม่แข็งแรง และอาจจะมีบางท่อนที่ปลูกแล้วไม่งอกเลยก็ได้ เพราะตาอ้อยอาจจะเน่าเสียหาย ต้องปลูกซ่อมใหม่ ถ้าหากใช้ท่อนพันธุ์ที่มีตา 3 ตาแล้ว แม้ว่าตาสองข้างหัวท้ายของท่อนพันธุ์จะเน่าเสียหายหรือแห้งสับไปก็ตามตาที่อยู่ตรงกลางก็ยังงอกได้ อ้อ! ยังมีอีกอย่างหนึ่งที่หนูทั้งสองอาจจะยังไม่รู้จักได้ น้ำหวานที่อยู่ในท่อนพันธุ์อ้อยแต่ละท่อนนั้นแหละจะเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงต้นอ่อนหรือหน่ออ้อยที่งอกออกมาด้วย ฉะนั้น

ท่อนพันธุ์ที่มีตา 3 ตา จึงมีอาหารอย่างมากมาย ซึ่งจะช่วยให้หน่ออ้อยหรือต้นอ่อนที่งอกขึ้นมานั้น เติบโตและแข็งแรงดีกว่าหน่ออ้อยที่งอกขึ้นมาจากท่อนพันธุ์ที่มีตาอยู่เพียงตาเดียว ด้วยเหตุนี้แหละหนูลงปลูกอ้อยก็ไร่ ๆ ลงก็ใช้ท่อนพันธุ์ 3 ตาปลูกทั้งนั้น แล้วก็ต้องเลือกอ้อยพันธุ์ที่มีน้ำหนักมาก มีความหวานสูง ไม่ค่อยเป็นโรค และทนทานต่อความแห้งแล้งของดินฟ้าอากาศในท้องถิ่นบ้านของเราด้วย”

“อ้อยที่ลงปลูกในไร่นั้น อ้อยพันธุ์อะไรครับ”

“อ้อ ! พันธุ์เอฟ. 140 แต่ชาวไร่เรียกกันว่า เอฟ. 147 หนูเคยได้ยินไหมล่ะ”

“เคยได้ยินค่ะ แต่ลงคะ อ้อยพันธุ์ดีมีพันธุ์เดียวเท่านั้นหรือคะ”

“มิได้ อ้อยพันธุ์ดีมีหลายพันธุ์ เช่นพันธุ์ คิว. 83 พันธุ์ แกรนด์ เอนซีโอ. 376 และ ซีโอ. 775 แต่พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศในท้องถิ่นของเรา คือพันธุ์เอฟ. 140 หรือเอฟ. 147 ซึ่งเป็นอ้อยที่มีลำค่อนข้างใหญ่ เปลือกแข็ง มีความหวานสูง ไม่ค่อยเป็นโรคและเมื่อแก่จัดจะไม่มีลักษณะฟ้ามของไส้ใน ไม่ออกดอกมากและกว่าจะออกดอกก็ช้าเหลือเกิน ชาวไร่นิยมปลูกกันมากที่สุด ส่วนพันธุ์ที่ดีที่ชาวไร่นิยมปลูกรองลงมาคือ พันธุ์ คิว. 83 อ้อยพันธุ์นี้ค่อนข้างใหญ่เหมือนกัน แต่เปลือกนิ่มกว่าพันธุ์ เอฟ. 147 โตเร็ว แตกกอมาก เมื่อแก่ก็ไม่มีลักษณะฟ้ามของไส้ใน ไม่ออกดอกมากและกว่าจะออกดอกก็ช้าเหมือนกัน อ้อยพันธุ์นี้คนชอบกินกันมาก หนูเคยกินกันบ้างหรือเปล่าล่ะ”

“แอ้วเคยกินค่ะ หวานดี”

“เปลือกสีม่วง ๆ ไซ้ไหมครับ”

“ไซ้”

“จ้ะ ออดก็เคยกินครับ”

ลุงผ่องหัวเราะให้ได้อย่างอารมณ์ดี พลาหงหันไปส่งคนรับใช้ในบ้านให้ผ่าแดงโมมาเลี้ยงเด็กทั้งสอง

“กินเสียซิหนู ลงก็กินด้วย แดงโมนี้หวานดีนะ”

ลุงผ่องเลื่อนแดงโมมาให้ เด็กทั้งสองยกมือไหว้พร้อมทั้งกล่าวขอบคุณ แล้วค่อย ๆ ไซ้ส้มจิมแดงโมกินทีละชิ้นอย่างเรียบร้อย สักครู่ลุงผ่องจึงชวนคุยต่อ

“หนูออดกับหนูแอ้ว มีอะไรสงสัยอยากจะถามลุงอีก หรือเปล่า”

เด็กทั้งสองนั่งอึ้งอยู่สักประเดี๋ยวหนึ่ง ออดจึงถามขึ้นว่า

“เมื่อไหร่ลุงพุดถึงดอกอ้อย ออดก็เคยเห็น อ้อยบางไร่มันออกดอกเป็นช่อมองดูขาวไปหมดเลยนะครับ”

“ใช่ซีหนู อ้อยบางพันธุ์มันจะออกดอก ออกเมล็ด แต่บางพันธุ์ก็ไม่ออกดอกนะ”

“เอ๊ะ ! อ้อยมีเมล็ดด้วยหรือคะ”

“มีซีหนู แต่เมล็ดของอ้อยเล็กมา ซ่อหนึ่ง ๆ มีเมล็ดอยู่มากมายจนนับไม่ถ้วนเชียวละ”

“เมล็ดอ้อยปลูกขึ้นหรือเปล่าครับ”

“ปลูกขึ้น แต่ต้องใช้เมล็ดแก่ ๆ ที่ผ่านการผสมเกสรตัวผู้ตัวเมียแล้วนะหนู ลุงเคยเห็นเจ้าหน้าที่ที่สถานีอ้อยกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ที่ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง ใช้เมล็ดเพาะ ขึ้นแรกเขานำเมล็ดไปเพาะในกระบะให้งอกเสียก่อน เมื่อเติบโตพอสมควรจึงแยกต้นอ่อนซึ่งเรียกว่า กล้า ไปชำในแปลงที่เตรียมไว้ ที่นี้หนูเห็นหรือยังล่ะว่ามันเสียเวลามากแค่ไหน เพราะฉะนั้น ชาวไร่จึงไม่นิยมใช้เมล็ดปลูก คงมีแต่ที่สถานีอ้อยเท่านั้นที่ใช้เมล็ดเพาะเพื่อค้นคว้าและผสมพันธุ์อ้อยใหม่ ๆ ขึ้นมาสำหรับใช้ทำน้ำตาลโดยเฉพาะ ว่าง ๆ หนูชวนพ่อของหนูไปเที่ยวซี หนูจะได้เห็นวิธีการเพาะชำอ้อยซึ่งหนูจะหาดูที่ไหนได้ยากนะ ลุงตั้งใจจะพาต๋อยไปดูบ้างเหมือนกัน”

“แปลงดินะที่อ้อคนะ อ้อยมีเมล็ดแล้วยังปลูกขึ้นด้วย ที่นี้ถ้าเราเจอดอกอ้อย เราลองเก็บมาแกะดูเมล็ดมันบ้างดีกว่า” แอ้วหันไปพูดกับอ้อด

“เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยเห็นดอกอ้อยนี่น้องแอ้วจะไปเก็บที่ไหนล่ะ” อ้อดตอบเบา ๆ ลุงพองผงกศีรษะช้า ๆ เป็นเชิงเห็นด้วย

“ใช่ เดียวนี้ชาวไร่ปลูกอ้อย เอฟ. 147 และ คิว. 83 กันมาก จึงไม่ค่อยมีดอกให้เห็น”

“จริงด้วยซีคะ เมื่อสักครู่นี้ ลุงยังพูดให้ฟังว่า อ้อยพันธุ์ เอฟ. 147 และ คิว. 83 เป็นอ้อยพันธุ์ดีที่ควรปลูก เพราะเมื่อมันแก่ใส่ในไม่ฟาม และออกดอกช้า แอ้วจะได้จำไปบอกพ่อให้ปลูกอ้อยพันธุ์นี้ พ่อจะได้ตัดอ้อยขายได้กำไรมาก ๆ”

ลุงพองอมยิ้ม พलगยกมือห้าม

“ช้าก่อนหนูแอ้ว การปลูกอ้อยจะได้ผลดีกำไรมากนั้นไม่ใช่เลือกพันธุ์ดีอย่างเดียวเท่านั้นนะ ยังจะต้องรู้จักคัดเลือกก่อนพันธุ์ที่ดีด้วย ท่อนพันธุ์ที่ดีควรจะได้จากอ้อยที่อ้วนอ้วนงอกงามแข็งแรง อายุประมาณ 6-7 เดือน ถ้าอ้อยอายุมากกว่านี้ควรตัดท่อนโคนทิ้ง เพราะถ้าท่อนพันธุ์ที่มีตาแก่เกินไปจะปลูกไม่ขึ้น ถ้าหากพบท่อนพันธุ์ที่โคนไหนมีตาแตกแขนงออกมาก็ควรจะตัดทิ้งหรือคัดทิ้งเสียด้วยเหมือนกัน แต่ที่สำคัญที่สุดที่หนูทั้งสองคนควรจะจำใส่ใจไว้ คือ อย่างว่าท่อนพันธุ์ที่ได้จากแปลงที่เป็นโรคม่าปลูกเป็นอันตรายเชียวละ ถึงแม้จะพยายามเลือกเอาเฉพาะลำที่ดี ๆ แล้วก็เถอะ บางทีอาจจะมีเชื้อโรคเข้าไปอยู่ในลำอ้อยแล้วก็ได้ แต่ยังไม่แสดงอาการของโรคออกมาให้เห็นเท่านั้นเอง พอนำไปปลูกให้เติบโตขึ้นมาสักหน่อย อ้อยอาจแสดงอาการของโรคออกมา เมื่ออ้อยเป็นโรคแล้ว

จะปล่อยไว้ไม่ได้ ต้องขุดทั้งพื้นที่ที่พบ แล้วหนูฮอดหนูแ้วลองคิดดูซิว่า เจ้าของไร่อ้อยจะเป็นอย่างไร”

“ก็ต้องปลูกอ้อยใหม่อีกครั้งหนึ่งซิไหมคะ” แอว์รีบตอบ

“คงจะต้องเสียเงินซื้ออ้อยมาเป็นท่อนพันธุ์อีกซิไหมครับ” ฮอดตอบบ้าง

“ถูกแล้วหนู เจ้าของไร่จะต้องเสียทั้งเวลา และเงินทองในการปลูกซ่อมหรือปลูกใหม่อีกครั้งหนึ่ง”

“แหม ! จะปลูกอ้อยนี้ยากเหมือนกันนะครับ”

“ใช่ซี ถ้าคิดจะปลูกอ้อยให้ได้ผลดีนั้นไม่ใช่ของง่ายนัก เพราะนอกจากจะต้องรู้จักเลือกพันธุ์ที่ดีแล้ว ยังจะต้องรู้จักคัดเลือกท่อนพันธุ์ที่ดีด้วย”

“แหม ! ลุงเก่งจังเลยครับ ฮอดอยากเก่งเหมือนลุงบ้าง” ฮอดพูดอย่างจริงใจ

“อ้าว ! แล้วกัน ก้อลุงทำไร่อ้อยมาตั้งหลายปีแล้วนี่หนูฮอด”

วิธีการปลูกอ้อย

ปลายๆ เดือนเมษายน ฝนเริ่มตกประปราย อากาศค่อนข้างเย็น ร้อนอบอ้าวลงบ้าง พื้นผิวดินที่เคยแห้งผากกลับชุ่มชื้นขึ้น ต้นไม้ใหญ่ที่เคยเหี่ยวเฉาก็เริ่มสดชื่นมีชีวิตชีวา ชาวไร่ต่างพากันเตรียมเพาะปลูกพืชพันธุ์ เพื่อให้ทันฤดูฝนที่ย่างกรายเข้ามา บ้านของอ้อยก็เช่นเดียวกับชาวไร่อื่นๆ หลังจากไถแปรและขร้งเสร็จไปแล้วเมื่อวานนี้ เช้าวันนี้จึงเตรียมปลูกอ้อยกันอย่างแข็งขัน

แม่คอยควบคุมแ้วและคนงาน 5-6 คน ให้ใช้มีดที่คมกริบสับท่อนพันธุ์ออกเป็นท่อนสั้นๆ แต่ละท่อนมีตา 3 ตา ถ้าอ้อยท่อนใดที่มีตาแตกแขนงออกมา หรือตาชอกช้ำ หรือตาสีเขียวเข้ม ไม่สมบูรณ์ แม่ก็สั่งให้ตัดทิ้งไป

ส่วนพ่อก็คอยควบคุมอ้อยและคนงานอีก 2-3 คน ให้นำท่อนพันธุ์ที่คัดเลือกแล้วมากองรวมกันไว้เป็นกองใหญ่ๆ เอาน้ำรด แล้วใช้ใบอ้อยปิดคลุมไว้ อ้อยช่วยพ่อทำงานนี้จนเสร็จ ในตอนเย็นขณะที่กำลังเดินกลับบ้าน อ้อยถามพ่อด้วยความสงสัย

“ทำไมพ่อไม่ปลูกอ้อยในร่องเลยล่ะครับ”

“ยังก่อนซีลูก ลูกจะต้องช่วยพ่อพรมน้ำท่อนพันธุ์แต่ละกองๆ นี้ ต่อไปอีกสัก 2-3 วัน จึงค่อยลงมือปลูก ที่พ่อทำอย่างนี้ก็เพื่อช่วยเร่งความงอกของตาอ้อยเสียก่อนเมื่อปลูกลงไปแล้วท่อนพันธุ์ไม่ค่อยเสีย ใช้ท่อนพันธุ์หลุมละท่อนก็พอ พ่อเคยเห็นชาวไร่บางคนเขาเร่งความงอกโดยการแช่ท่อนพันธุ์ลงในน้ำอุ่นขนาด 50-60 องศาเซลเซียส เป็นเวลานานถึง 30 นาทีก็มีนะลูก”

“เอ๊ะ! อ้อยไม่สுகหมดหรือครับ”

“น้ำอุ่นขนาดนี้ อ้อยไม่ถึงกับสுகหรอกลูก พ่อเคยถามเจ้าหน้าที่ที่สถานีอ้อยเหมือนกัน เขาบอกว่าการแช่ท่อนพันธุ์ในน้ำอุ่นขนาด 50-60 องศาเซลเซียสนั้น นอกจากจะช่วยเร่งความงอกแล้วยังช่วยฆ่าเชื้อโรคบางชนิดในท่อนพันธุ์อ้อยนั้นอีกด้วยนะลูก”

“พ่อไปสถานีอ้อยมาแล้วหรือครับ”

“ใช่ พ่อไปขอคำแนะนำเกี่ยวกับการปลูกอ้อยนี่แหละ”

สามวันต่อมาอ้อยกับแ้วไปช่วยพ่อเก็บใบอ้อยที่คลุมท่อนพันธุ์แต่ละกองออก พ่อหยิบท่อนพันธุ์ขึ้นมาท่อนหนึ่งแล้วชี้ให้ดูตาอ้อยที่ขยายอวบอูมขึ้นจนเห็นได้ชัด และที่ปมรากชั่วคราวยกรอบๆ ขั้วนั้นเริ่มมีรากงอกออกมาบ้างแล้ว

“ลูกออดหายสงสัยแล้วหรือยังละ เมื่อ 2-3 วันก่อนโน้น ลูกเคยถามพ่อว่าทำไมพ่อให้
คนงานสับท่อนพันธุ์แล้วจึงยังไม่ลงมือปลูกเสียเลย

“เข้าใจแล้วครับ พ่อทำอย่างนี้เชื่อได้เลยนะครับว่า อ้อยทุกท่อนที่จะนำไปปลูกในร่อง
วันนี้ต้องงอกขึ้นมาแน่ ๆ”

“อาจจะมียางท่อนที่ไม่งอกก็ได้”

“ทำไมละคะ”

“ตอนลำเลียงท่อนพันธุ์ใส่ปุ้งกี้นี้แหละลูก ถ้าคนงานโยนท่อนพันธุ์ไปกระทบปุ้งกี้อย่างแรง ๆ
ตาอ้อยที่มันเริ่มขยายตัวออกมาแล้ว อาจจะชอกช้ำ เมื่อนำไปปลูกอาจไม่งอกขึ้นมาก็ได้” พ่อพูดแล้ว
ก็วางท่อนพันธุ์ไว้ในกองตามเดิม

“ถ้าจั้น ให้แ้วช่วยหยิบท่อนพันธุ์ใส่ปุ้งกี้นี้ไว้ให้คนงานบ้างได้ไหมคะ”

พ่อพยักหน้าเป็นเชิงอนุญาตแล้วหันไปเรียกคนงานสิบกว่าคนซึ่งพากันถือปุ้งกี้น้ำยีนคอย
อยู่ใกล้ ๆ ให้มาลำเลียงท่อนพันธุ์ไปปลูก แ้วรีบคว้าปุ้งกี้น้ำยีนมาใบหนึ่ง แล้วหยิบท่อนพันธุ์ค่อย ๆ วาง
ลงในปุ้งกี้อย่างรวดเร็ว ส่วนพ่อก็คอยเตือนคนงานทุก ๆ คน ให้พยายามหยิบท่อนพันธุ์อย่างระมัดระวัง
ออดยืนดูอยู่สักครู่ก็เดินตามแม่ไปคุมคนงานปลูกอ้อยในร่อง เมื่อออดแลเห็นคนงานแต่ละคนปลูก
อ้อยกันอย่างรวดเร็วก็นึกอยากจะลองปลูกดูบ้าง

“แม่ครับ ให้ออดช่วยปลูกสักร่องเถอะครับ”

“ตามใจซีลูก” แม่อมยิ้ม

ออดวิ่งไปยกปุ้งกี้น้ำยีนที่แ้วกำลังหยิบท่อนพันธุ์ใส่อยู่

“น้องแ้ว ใส่ท่อนพันธุ์ให้พี่ครึ่งปุ้งกี้นี้พอละ อย่าใส่เต็ม พี่ยกไม่ไหว”

ออดยกปุ้งกี้น้ำยีนที่บรรจุท่อนพันธุ์มาวางไว้ที่หัวร่อง แล้วรีบวิ่งไปแบกจอบดำหนึ่งมาวางไว้
ข้าง ๆ ร่อง จากนั้นก็จัดแจงหยิบท่อนพันธุ์วางเรียงต่อ ๆ กันเป็นแถวเรื่อยไปตามความยาวของร่อง
เพียงชั่วประเดี๋ยวเดียว ท่อนพันธุ์ก็หมดปุ้งกี้น้ำยีน ขณะที่ออดกำลังก้มลงหยิบปุ้งกี้น้ำยีนเพื่อจะไปขนท่อนพันธุ์
มาอีก แม่ก็เดินเข้ามาดูท่อนพันธุ์ที่ออดวางเรียงกันไว้ในร่องพอดี

“เดี๋ยวก่อน ลูกออด อย่าเพิ่งไป มานี้เดี๋ยวนะ” แม่กวักมือเรียก ออดรีบเดินเข้าไปหาอย่างงง ๆ

“แม่เรียกออดทำไมครับ”

“ลูกวางท่อนพันธุ์ในร่องชิด ๆ กันอย่างนี้ไม่ได้หรอก เวลาอ้อยแตกกอมันจะเบียดกัน
เกินไป ลูกควรจะวางท่อนพันธุ์ให้เรียงกัน ระยะห่างระหว่างท่อนประมาณ 1 ฟุต และพยายาม
วางท่อนพันธุ์ทุกท่อน ให้ตาอ้อยแต่ละข้างขนานกับพื้นดินในร่องด้วย” แม่อธิบายพร้อมกับวาง
ท่อนพันธุ์ให้ดูเป็นตัวอย่าง

“ทำไมจะต้องวางอย่างนั้นล่ะครับ”

“ที่ต้องวางอย่างนี้ ก็เพื่อให้อ้อยงอกขึ้นมาสม่ำเสมอทั้งสี่ลูก เคยมีผู้ทดลองปลูกโดยวางท่อนพันธุ์ให้ตาข้างหนึ่งหงายขึ้นตาอีกข้างหนึ่งคว่ำลงดิน ผลปรากฏว่า ตาข้างที่หงายขึ้นเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่วนตาที่คว่ำลงดินจะงอกช้า หรือบางทีไม่งอกเลย แต่เมื่อวางท่อนพันธุ์ โดยให้ตาอ้อยแต่ละข้างอยู่ขนานกับพื้นดินอย่างที่แม่วางให้ลูกดูอยู่นี้แหละนะ อ้อยจะงอกขึ้นมาอย่างสม่ำเสมอ และหน่ออ้อยจะเจริญเติบโตแข็งแรงได้เท่า ๆ กันทั้งสองตา จ๊ะ”

“ออดเข้าใจแล้วละครับ”

“ถ้าฉันรีบกลับดินเสียซี อย่าปล่อยให้ท่อนพันธุ์ถูกแดดอยู่นานเกินไป ตาอ้อยจะถูกแดดเผาเหี่ยวไปเสียก่อน”

ออดใช้จอบเกลี่ยดินข้างร่องลงมากลบ แล้วเหยียบดินจนแน่น แม่ยกมือห้าม

“อย่าเพิ่งกลับต่อไปอีกนะลูก ส่งจอบมาให้แม่ก่อน แม่จะกลับให้ดู”

แม่รับจอบจากออดมาเกลี่ยดินข้างร่องลงมากลบท่อนพันธุ์ในร่องหนาราว ๆ 1-2 นิ้วเท่านั้น

“เห็นหรือยังล่ะลูก” แม่เงยหน้าขึ้นถามยิ้ม ๆ

“ทำไมต้องกลับดินเพียงเบา ๆ แล้วก็ไม่ต้องเหยียบดินให้แน่นด้วยล่ะครับ”

“ฤดูนี้เป็นฤดูฝน และระยะนี้ฝนก็ตกแทบทุกวัน นี่ก็เริ่มตั้งเค้ามาอีกแล้ว สงสัยว่าเย็นนี้คงจะตกอีกนะลูก เพราะฉะนั้นเราจึงต้องกลับดินให้บาง ๆ ไว้ก่อน และไม่จำเป็นต้องเหยียบดินให้แน่น เพราะว่าเวลาฝนตกดินข้างร่องพังลงมาอีก ดินในร่องจะได้ไม่หนาเกินไป ถ้ากลับดินหนาเกินไปและเหยียบดินให้แน่นอีก ดินในร่องอูมน้ำไว้มากจนเปียกแฉะ ทำให้อ้อยในร่องที่ออดส่ำหว่าปลูกไว้ เกิดการเน่าเสียหายได้ แต่ถ้าปลูกตอนปลายฤดูฝนละก็อ้อ เมื่อयर่องเสร็จ ต้องรีบวางท่อนพันธุ์ในร่อง แล้วรีบกลับทันที และควรกลับให้หนาสัก 3 นิ้วครึ่ง และควรเหยียบดินให้แน่น ๆ ด้วย”

“ทำไมปลูกตอนปลายฤดูฝน ต้องเหยียบดินให้แน่น ๆ ด้วยล่ะครับ”

“ไม่ใช่เหยียบดินให้แน่นอย่างเดียว ต้องกลับดินให้หนาด้วย” แม่พูดย้ำอีกเมื่อเห็นว่าออดยังไม่เข้าใจดีนัก

“ครับ ๆ เมื่อกี้นี้ออดลืมไป” ออดหัวเราะแทะ ๆ แม่จึงพูดต่อ

“ที่ต้องกลับดินให้หนา และเหยียบดินให้แน่น ๆ ก็เพื่อจะรักษาความชื้นในดินไว้นั่นเอง เพราะปลูกฤดูฝน ดินไม่เปียกแฉะเหมือนตอนต้นฤดูฝนนี่ลูก”

“ออดเข้าใจแล้วครับ.....แม่ส่งจอบให้ออดเถอะ.....ออดกลับดินเป็นแล้ว”

ออดเอื้อมมือไปรับจอบจากแม่มา เกลี่ยดินกลับไปพลง คุ้ยไปพลง อย่างไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย

“แม่ครับ อีกกี่วันอ้อยที่เราปลูกไว้เนี่ย จึงจะโผล่ขึ้นมาให้เห็นเขียว ๆ ละครับ”

“คงอีกราว ๆ 7-8 วันนี่แหละลูก คงจะได้เห็นยอดเขียว ๆ โผล่ขึ้นมาบ้างแล้วมันก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ หากเกิน 1 เดือนไปแล้ว ตรงไหนไม่มียอดอ้อยโผล่ขึ้นมา ต้องรีบปลูกซ่อมใหม่โดยเร็ว เพื่อให้อ้อยเติบโตไล่เลี่ยกัน อ้อยจะได้มีความหวานและน้ำหนักสม่ำเสมอกัน ถ้าหากโรงงานทำน้ำตาล รับซื้ออ้อย โดยวิธีให้ราคาอ้อยตามคุณภาพของน้ำตาลในน้ำหวานของอ้อยแล้ว จะทำให้เจ้าของไร่อ้อยขายอ้อยได้ราคาดี”

“แต่อ้อยในไร่ของเราคงไม่ต้องปลูกซ่อมมากหรอกนะครับ” อ้อตริบออกความเห็น แม่ถอนหายใจเบา ๆ ก่อนที่จะตอบว่า

“พ่อกับแม่ก็หวังอย่างนั้นเหมือนกัน จึงต้องช่วยกันควบคุมคนงานอย่างใกล้ชิดตั้งแต่สับท่อนพันธุ์มาจนถึงการกลบดินในร่องอ้อยนี้ยังไงละ”

เครื่องปลูกอ้อย

“จันอืดไปช่วยแม่คุมคนงานปลูกอ้อยในร่องดีกว่า อืดปลูกเป็นแล้วถ้าอืดเห็นคนงานคนไหน ปลูกอ้อยไม่ถูกเหมือนกับที่แม่เห็นอืดปลูกในตอนแรก อืดจะได้บอกเขาได้นะแม่นะ”

“แหม! ดีจริง แม่กำลังจะบอกอืดให้ช่วยแม่อยู่ที่เดียว”

“อ้อ! เดี่ยวก่อน อืดยังแปลกใจอยู่อีกหน่อยครับ เราให้คนงานปลูกนี้ดูมันซ้ำจริง ๆ นะแม่ ถ้าชาวไร่ที่เขาปลูกอ้อยกันเป็นร้อย ๆ ไร่ เขาไม่แยءหรือครับ เพราะกว่าจะเสร็จคงใช้เวลาหลายวัน ถ้าไม่อย่างนั้นก็ต้องจ้างคนงานมากเหลือเกิน”

“ช่างคิดแท้ ๆ ลูกอืด เดี่ยวนี้ชาวไร่ที่เขาปลูกอ้อยมาก ๆ อย่างที่ลูกพูดมานั้น เขาไม่ค่อยใช้คนงานปลูกหรือลูก เขาใช้เครื่องปลูกอ้อย ปลูกกันแล้วจะ”

“จันเหรอครับ” อืดพูดเสียงดังด้วยความประหลาดใจจนแม่อดยิ้มไม่ได้

การกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ย

“วันนี้ท้องฟ้ามีดครึ้ม ฝนทำท่าว่าจะตกลงมาอีก อีต๋นังทำการบ้านอยู่กับแอ้วที่ระเบียงบ้าน แหงนหน้ามองท้องฟ้าแล้วบ่นขึ้นมาดั่งๆ

“ว้า! ฝนจะตกอีกแล้ว พรุ่งนี้สนามหญ้าหน้าโรงเรียนก็เฉอะแฉะอีก เตะฟุตบอลไม่สนุกเลย”

“ฝนตกบ่อยๆ ชีดี แอ้วชอบ อ้อยในไร่จะได้งาม”

“ใครบอกว่าอ้อยงาม หญ้าต่างหากล่ะที่มันพากันงอกงามเต็มไร่ไปหมดแล้ว”

ขณะที่เด็กทั้งสองกำลังโต้ตอบกันอยู่นั้น พ่อเดินเข้ามาได้ยินเข้าพอดี

“กำลังคุยกันเรื่องอะไรล่ะลูก ทำการบ้านเสร็จแล้วหรือ”

“พี่อ้อดชิคะ บ่นว่าฝนตกไม่ดี ทำให้หญ้าขึ้นเต็มไร่ไปหมดคะ” แอ้วรีบบอกพ่อ

“แต่อ้อยก็งามดินนะ พ่อเพิ่งจะปลูกซ่อมไปได้สัก 7-8 วันมานี่เอง”

“ต้องปลูกซ่อมเยอะไหมคะ”

“นิดหน่อยเท่านั้นเอง ระยะนี้ฝนตกบ่อยอ้อยงามดี แต่หญ้าก็ขึ้นรกเหมือนที่ลูกอ้อดพูด นั้นแหละ พวกต้นหญ้าหรือวัชพืชที่ขึ้นอยู่ในไร่ นั้น ไม่มีชาวไร่คนไหนชอบหรือปลูก เพราะมันพากันแย่งอาหารในดินไปเลี้ยงลำต้นของมัน ทำให้พืชที่ปลูกไว้ไม่งอกงามเท่าที่ควร อ้อยในไร่ของเรา ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีต้นหญ้ามาแย่งอาหารไป อ้อยอาจงามมากกว่านี้ พ่อกะไว้ว่าจะเริ่มให้คนงานมาดายหญ้าพรวนดินกันพรุ่งนี้แหละลูก” พ่อตอบพลางทรุดกายลงนั่งบนเก้าอี้ผ้าใบ ซึ่งอยู่ใกล้ๆ นั้นเอง

“พ่อจะต้องจ้างคนงานมาดายหญ้า พรวนดินในไร่อ้อยอีกกี่ครั้งคะ” แอ้วถามต่อ

“หลังจากพรวนดินดายหญ้าคราวนี้แล้ว ก็เหลืออีก 2 ครั้ง คือ เมื่ออ้อยอายุได้ 2 เดือน ครั้งหนึ่งและพออ้อยอายุได้ประมาณ 3 เดือน ก็ดายหญ้าพรวนดินกลบโคนเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากนั้นไม่ต้องดายหญ้าและพรวนดินอีก เพราะอ้อยโตใบจะคลุมดินหมดหญ้าไม่ค่อยขึ้นมา”

“เมื่อวานนี้ เพื่อนๆ ของอ้อดที่โรงเรียน เขาเล่าให้อ้อดฟังว่า ไร่ของเขาไม่ต้องจ้างคนงานมาดายหญ้าหรือกรับ เขาฉีดยากุมหญ้ายาฆ่าหญ้าเท่านั้น พ่อฉีดยาทั้งสองอย่างแล้วไม่ต้องดายหญ้า

เลยตลอดเวลา 3 เดือน + หนี้มันไม่ขึ้น พออ้อยสูงสักเมตรกว่า ๆ ก็จ้างคนงานไปพรวนดินกลบ โคนอ้อยเพียงครั้งเดียวเท่านั้นเอง”

“ถูกแล้วลูก เดี๋ยวนี้ในท้องตลาดมีสารเคมีที่ใช้สำหรับหญ้าหรือวัชพืชในไร่อยู่มากมาย หลายชนิด แต่เมื่อแบ่งประเภทของตัวยาแล้ว คงมีสองประเภทเท่านั้นคือ ประเภทหนึ่งเป็นสารเคมีที่ใช้ฉีดก่อนต้นหญ้าจะงอกขึ้นมา ชาวไร่เรียกกันว่า ยาคุมหญ้า ส่วนสารเคมีอีกประเภทหนึ่งใช้ฉีดลงไปที่ใบและลำต้นของหญ้าซึ่งงอกขึ้นมาพ้นดินแล้ว ชาวไร่เรียกกันว่า ยาฆ่าหญ้า สารเคมีที่ใช้กำจัดหญ้าหรือวัชพืชทั้งสองประเภทนี้ควรจะใช้อย่างไร ในขณะที่ผิวดินในไร่ยังเปียกชื้นอยู่จึงจะได้ผล ชาวไร่อ้อยที่ทำอะไรจำนวนมาก ๆ นิยมใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชทั้งสองประเภทนี้แทนแรงคนกันมาก”

“ทำไมพ่อจึงไม่ลองใช้ยาฆ่าหญ้าบ้างล่ะครับ”

“โอ้เอ๊ยลูก ! เราทำอะไรเพียง 50 ไร่เท่านั้นเอง ยังพอหาคนงานได้อยู่ พ่อคิดว่าลูกควรจะรู้ไว้ด้วยว่า การใช้สารเคมีฆ่าหญ้าหรือคุมหญ้าในไร่นั้น ไม่ใช่ซื้อมาใช้กันส่งเดชนะลูก ก่อนจะซื้อควรสืบถามคนที่เคยใช้มาเสียก่อนว่า ชนิดไหนที่ใช้ได้ผลดี และเมื่อนำไปใช้ในไร่ควรจะทดลองใช้ในแปลงเล็ก ๆ เสียก่อน ถ้าได้ผลดีแน่นอนแล้วจึงใช้ฉีดในไร่ทั้งหมดได้ เพราะสารเคมีกำจัดวัชพืชบางชนิดมีตัวยาแรงเกิน อาจทำลายหน่ออ้อยหรือตาอ้อยให้เสียหายได้เหมือนกันนะลูก”

“เด็กทั้งสองนั่งนิ่งเงียบ พ่อจึงพูดต่อไปเรื่อย ๆ

“การทำไร่อ้อย จะให้อ้อยงอกงามได้ผลดีนั้นไม่ใช่อยู่ที่การดายหญ้าพรวนดินเท่านั้น จะต้องใส่ปุ๋ยด้วย”

“อ้อ ! อย่างนี้เอง เมื่อวันเสาร์ วันอาทิตย์ที่แล้วมานี้เพื่อนของแ้วคนหนึ่งเขาไปรับจ้างหยอดปุ๋ยใส่โคนอ้อย เขาได้ค่าจ้างมาตั้งหลายบาทนะค่ะ”

“พ่อครับ ปุ๋ยที่ใส่อ้อยเป็นน้ำเหลว ๆ หรือครับ จึงต้องใช้หยอดใส่โคนอ้อย”

“ปุ๋ยที่ชาวไร่อ้อยในจังหวัดของเราใช้ส่วนมากเป็นปุ๋ยวิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ ปุ๋ยพวกนี้ไม่ควรโรยชิดโคนอ้อย ควรจะโรยให้บาง ๆ ห่างจากอ้อยประมาณ 1 คืบ” พ่ออธิบาย พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ

“ทำไมต้องโรยบาง ๆ แล้วก็ให้ห่างจากกออ้อยตั้งคืบหนึ่งล่ะคะ”

“อ้าว ! เคยมีนะลูกแ้ว บางคนโรยปุ๋ย หรือที่ลูกพูดว่าหยอดปุ๋ย ไว้เป็นกระจุกชิดโคนอ้อย แทนที่อ้อยได้ปุ๋ยแล้วจะพากันงอกงามให้เจ้าของได้ชื่นใจ ผลปรากฏว่า อ้อยไม่งาม เพราะปุ๋ยนี้แหละ ลูก ปุ๋ยบางอย่างถ้าไปโรยจนชิดโคนอ้อยมันจะทำให้รากอ่อน ๆ ของอ้อยเสียหายไปเลย และสิ่งที่จะลืมไม่ได้คือ เวลาโรยปุ๋ยในร่องอ้อย ควรรีบพรวนดินกลบปุ๋ยให้พ้นจากแดดเผา หรือ ถูกน้ำฝน

ชะล้างไปเสียก่อนที่รากอ้อยจะได้ดูดซึมน้ำไปเลี้ยงลำต้น ซึ่งทำให้หมดเปลืองเงินทองซื้อปุ๋ยไปโดยเปล่าประโยชน์”

“พ่อครับ ปุ๋ยคอก ใช้ได้ไหมครับ”

“ดีเสียอีกซิ พวกมูลสัตว์ เช่นมูลวัว มูลควาย มูลเป็ด หรือที่เรียกว่าปุ๋ยคอกนั้นถ้านำมาใส่ในไร่อ้อยจะช่วยให้ดินร่วนซุยยิ่งขึ้น แต่จะใช้ปุ๋ยอะไรก็ตาม ควรจะใช้ให้เหมาะสม อ้อยจึงจะงอกงาม และได้ผลดี”

“เอ๊ะ ! ทำไมจะต้องใส่ปุ๋ยที่เหมาะสมด้วยหรือครับ” อ้อดถามอย่างงง ๆ

“ใช่สิลูก อ้อยต้องการปุ๋ยไนโตรเจน ปุ๋ยฟอสฟอรัส และปุ๋ยโปแตสเซียมมาก ถ้าอ้อยขาดปุ๋ยไนโตรเจน ใบจะชืดเหลือง ลำต้นแคระแกร็น แต่ถ้าใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป อ้อยจะเติบโตเร็วมาก แตกหน่อเร็ว และไม่ค่อยหวาน” พ่อหยุดพูดหนึ่ง แล้วรับถามด้วยความอยากรู้

“ถ้าอ้อยขาดปุ๋ยฟอสฟอรัสล่ะคะ อ้อยจะตายหรือเปล่าคะ”

“พ่อกำลังจะบอกลูกอยู่เดี๋ยวนี้แหละ อ้อยที่ขาดปุ๋ยฟอสฟอรัส จะไม่ถึงกับตายหรอก เพียงแต่ลำต้นสั้นเรียวเล็ก ไม่ค่อยแตกหน่อ กอหนึ่ง ๆ จะมีลำอ้อยเพียง 2-3 ลำเท่านั้น และถ้าขาดปุ๋ยโปแตสเซียม อ้อยจะเจริญเติบโตช้า ปล้องสั้น ใบแก่มีสีเหลืองปนส้ม มีจุดเขียวชืด ๆ ต่อมาจุดเขียวชืด ๆ นี้จะกลายเป็นสีน้ำตาลทั้งใบ แล้วใบจะแห้งคล้ายถูกไฟไหม้ ลูกเคยสังเกตเห็นบ้างหรือเปล่าเวลาเดินผ่านไปตามไร่อ้อย”

“แอ้วไม่เคยเห็นเลยคะ แต่สงสัยว่าอ้อยในไร่ของเรา เดี่ยวนี้ก็แลเขียวไปหมด พ่อจะใช้ปุ๋ยอะไรใส่ลงไปอีกล่ะคะ”

“แหม ! ลูกแอ้วนี่ เข้าใจถามดีจริง พ่อเองก็ตัดสินใจไม่ถูกเหมือนกันว่าจะใส่ปุ๋ยอะไรดี เพราะไม่แน่ใจว่า ดินในไร่ของเรามีปุ๋ยชนิดใดมากหรือน้อย และจะต้องใส่ปุ๋ยชนิดใดลงไปอีกจำนวนเท่าไร จึงจะพอดี ถ้าพ่อเดาสุ่มใส่ปุ๋ยลงไปแล้ว บางทีอ้อยอาจจะงาม แต่ไม่หวาน และไม่ค่อยมีน้ำหนักก็ได้”

“ถ้างั้น พ่อก็เลยไม่ใส่ปุ๋ยอะไรเลย”

“มิได้ อ้อยในไร่ของเราจะต้องใส่ปุ๋ยอีก แต่พ่อบอกลูกแล้วยังสงสัยว่าพ่อไม่แน่ใจว่าจะใส่ปุ๋ยอะไรลงไปจึงจะดี พ่อจึงได้นำดินในไร่ไปให้เจ้าหน้าที่สถานีอ้อยช่วยวิเคราะห์ให้เมื่อ 3-4 วันมานี้เอง”

“ต้องเสียเงินหรือเปล่าครับ”

“ไม่เสียเงินเสียทองหรอกลูก เจ้าหน้าที่เขายินดีให้ความช่วยเหลือชาวไร่ทุกราย นอกจากจะวิเคราะห์ว่าดินในไร่ของเราขาดปุ๋ยอะไร เขายังให้คำแนะนำอีกว่าควรจะใส่ปุ๋ยอะไรอีกจำนวน

เท่าไรด้วย การนำคนไปวิเคราะห์นี้ ถ้าหากเราไปที่สถานีอ้อยไม่สะดวก เราจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตรที่อำเภอก็ได้เหมือนกัน อ้าว! ฝนตกพอดี พ่อจะลงไปช่วยแม่ของลูกกรองน้ำฝนก่อน
ลูกดิ่งมู๋ลีลง แล้วรีบทำการบ้านให้เสร็จนะ” พ่อหันมาสั่งก่อนที่จะลุกออกไป

การปลูกพืชแซมในไร่อ้อย

“อ้าว! มาแต่เช้าเชียวหนุ่ต๋อย” พ่อของอ้อดเอ่ยทักทายขึ้นเมื่อเหลือบเห็นต๋อยถีบจักรยาน มาจอดที่หน้าบ้าน

ต๋อยรีบยกมือไหว้ และหันไปหึ่งดูข้าวโพดท้ายรถมาส่งให้พ่อของอ้อด

“แม่ให้ต๋อยเอาข้าวโพดมาให้ละ”

พ่อของอ้อดเอื้อมมือไปรับดูข้าวโพดซึ่งหนักอึ้ง มาวางลงข้าง ๆ ตัว

“ขอบใจมากนะหนุ่ วันนี้หนุ่ต๋อยมาก็ไม่พบกับแอ้วซินะ”

“แอ้วไปไหนละคะ” ต๋อยถามด้วยความสงสัย

“แอ้วเพิ่งจะไปตลาดกับแม่ของเขา เมื่อสักครู่นี้เอง” พ่อของอ้อดตอบยิ้ม ๆ

“จั้น.....ต๋อยกลับบ้านก่อนนะคะ” ต๋อยพูดพลางยกมือไหว้อ้อด

หลังจากต๋อยกลับไปแล้วสักครู่ อ้อดก็เดินเข้าไปในครัว พบพ่อกำลังนั่งปอกเปลือก ข้าวโพดอยู่ จึงรีบนั่งลงช่วยปอกอย่างขมิ้มมัน

“ต๋อยเอามาให้เมื่อกี้นี้ ลูกอ้อดไปไหนมา เสื้อผ้าซักแล้วหรือ มัวเผลอเผลอยู่เถอะ พรุ่งนี้ จะไม่มีเสื้อผ้าใส่ไปโรงเรียน” พ่อพูดห้วน ๆ อย่างไม่พอใจ

“อ้อดไปหาเพื่อนมาครับ เมื่อกี้นี้ก็ตั้งใจว่าจะไปซักผ้า เผลอมาพบพ่อกำลังปอกเปลือก ข้าวโพดอยู่ อ้อดจึงมาช่วยเสียก่อน จะได้เสร็จเร็ว ๆ” อ้อดพูดยิ้ม ๆ อย่างประจบ พ่อชำเลืองมองดู แล้วอดยิ้มไม่ได้

“เข้าใจพูดจริงนะ ที่พ่อรีบปอกเปลือกข้าวโพด ก็ตั้งใจว่าจะต้มกินนะแหละ ข้าวโพด หักใหม่ ๆ อย่างนี้ คงจะหวานดีพิลึก”

“ทำไมพ่อจึงไม่ปลูกข้าวโพดไว้กินบ้างล่ะครับ อ้อดเห็นไร่อื่น ๆ เขาปลูกข้าวโพดในระหว่าง ร่องอ้อยกันแทบทั้งนั้น”

“ใช่ซิ แต่พ่อไม่เห็นด้วยหรอกนะ ลูกสังเกตบ้างหรือเปล่าละ กว่าข้าวโพดจะเติบโตมีฝัก ให้หักมาต้มกินได้นั้น ลำต้นมันสูงมาก ดูคล้าย ๆ กับว่ามันสูงแข่งกับอ้อย ลูกรู้ไหม นอกจากข้าวโพด มันจะทำให้อ้อยไม่ค่อยแข็งแรงแล้ว รากของข้าวโพดที่ชอนไชอยู่ในดินแย่งอาหารในดินไปเลี้ยง ลำต้นของมันอีกด้วย ลูกลองคิดดูเถอะ อ้อยจะเป็นอย่างไร” พ่อเงยหน้าขึ้นถามเบา ๆ

“อ้อยไม่งามใช่ไหมครับ” อืดตอบอย่างไม่น่าสนใจนัก

“ใช่ อ้อยไม่งาม ถ้าอ้อยจะแคะแกร็นลงไปเลย” พ่อพูดด้วยน้ำเสียงหนักแน่น

“ถ้าไม่ปลูกข้าวโพดแซมในไร่แล้ว พ่อคิดว่าจะปลูกอะไรแซมลงไปบ้างล่ะครับ”

“เรื่องการปลูกพืชแซมในไร่อ้อยนั้น พ่อเคยสอบถามเจ้าหน้าที่ของสถานีอ้อยมาเหมือนกัน เขาแนะนำว่า ควรปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง.....”

พ่อพูดยังไม่ทันจบ อืดรีบพูดต่อขึ้นมาทันที

“พืชตระกูลถั่ว ต้นมันเตี้ยๆ ไม่สูงแข่งกับอ้อยใช่ไหมครับ เขาจึงได้แนะนำให้ปลูกแซมในไร่อ้อย”

“ที่ลูกพูดมานั้นก็ถูก แต่การปลูกพืชตระกูลถั่วนี้แหละ ราก ใบ และลำต้นของมัน เมื่อเน่าเปื่อยผุพังทับถมดินอยู่ในไร่ จะกลับกลายเป็นปุ๋ยอย่างดีให้แก่อ้อยทีเดียว แต่พวกถั่วพู ถั่วฝักยาว ซึ่งเถาเลื้อยพันเกาะกะ ไม่เหมาะที่จะนำไปปลูกแซมในไร่อ้อย”

“ข้าวฟ่างล่ะครับ นำไปปลูกแซมในไร่อ้อยได้หรือเปล่าครับ”

“ไม่ได้หรอกลูก ความสูงของข้าวฟ่างยิ่งสูงกว่าข้าวโพดอีก มันก็ยิ่งแข่งกับความสูงของอ้อยใหญ่เลยสิลูก และรากของข้าวฟ่างก็ชอนไชแย่งอาหารในดินจากอ้อย เหมือนกับข้าวโพดอีกเหมือนกัน”

“ดังนั้น ชาวไร่ที่ปลูกข้าวโพด และข้าวฟ่างแซมในไร่อ้อย เขาคงไม่รู้ว่ามีพืชทั้งสองชนิดนี้ แย่งอาหารในดินจากอ้อย นะพ่อนะ”

“พ่อผวกศีรษะ เป็นเชิงเห็นด้วย และพูดซ้ำๆ อย่างขัดอ้อยขัดคำ

“พ่อคิดอย่างนั้นเหมือนกัน ถ้าหากเขารู้และเข้าใจ เขาคงไม่ปลูกลงไปหรอก”

การป้องกันและกำจัดศัตรูของอ้อย

“ลุงคะ ต่อยไม่อยู่หรือคะ”

ลุงผ่องเงยหน้าขึ้นจากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เลิกแว่นตาจีนชนิดหน้อย กรันแลเห็น
ออดกับแ้วยืนอยู่ที่ประตูห้องรับแขก ลุงผ่องยิ้มน้อยๆ และร้องทักด้วยความเอ็นดู

“หนูออดกับหนูแ้วเหรอ เข้ามานั่งข้างในก่อนสิ ต่อยเป็นไข้หวัดใหญ่ แม่ของเขาเพิ่ง
จะพาไปฉีดยาที่ร้านหมอในตลาด เมื่อสักครู่นี้เอง”

เด็กทั้งสองเดินเข้าไปข้างใน ยกมือไหว้ลุงผ่องด้วยความอ่อนน้อม แล้วนั่งบนเก้าอี้รับแขก
ตรงข้ามกับลุงผ่อง

“ต่อยไม่ได้ไปโรงเรียนมา 2-3 วัน แ้วคิดว่า ต่อยคงไม่สบายก็เลยมาเยี่ยม”

“แล้วก็.....จะมาบอกต่อยเรื่องการบ้านด้วยครับ สองสามวันที่ต่อยไม่ได้ไปโรงเรียน
คุณครูให้การบ้านเยอะแยะเลยครับ” ออดรีบพูดต่อ และหมุนสิ่งหนึ่งเป็นสีน้ำตาลอ่อนลักษณะ
กลมๆ ขนาดโตเท่าดินสอดำ ยาวประมาณ 1 ฟุต ที่ถือไว้ในมืออยู่ไปมา ลุงผ่องมองดูด้วยความ
แปลกใจ

“ถ้าันหนูสองคนนั่งคอยต่อยสักพักใหญ่ๆ ก่อนนะ เอ! หนูออดเอาอะไรมาเล่นนะ”

ลุงผ่องซึ่งมือมายังสิ่งนี้ออดหมุนเล่นอยู่ไปมา ออดจึงค่อยๆ ยื่นส่งให้ลุงผ่อง ลุงผ่องรับ
ไปพิจารณาอยู่ชั่วประเดี๋ยวเดียวก็ถามว่า

“หนูออด เอามาจากไหน”

“เมื่อกี้ นี่ ออดเดินผ่านไร่อ้อยที่อยู่ติดกับไร่ของลุง แลเห็นอ้อยกอหนึ่งมีแท่งสีน้ำตาล
อันนี้แหละครับไพล่ออกมาจากยอดอ้อย ออดเห็นแปลกดีจึงตัดเอามาไว้ดูเล่นครับ”

“หนูรู้ไหม อ้อยกอที่หนูเห็นแท่งสีน้ำตาลอันนี้ไพล่ออกมาจากยอดนั้นแหละเป็นโรค
ชนิดหนึ่ง เขาเรียกว่า โรคยอดดำ แต่ชาวไร่อ้อยทั่วๆ ไปเรียกว่า อ้อยตัวผู้ อ้อยที่เป็นโรคนี้สังเกต
ได้ที่ยอดคือ แทนที่อ้อยจะมีใบอ่อนงอกออกมาตามปกติ กลับมีสิ่งนี้แหละงอกออกมา ครั้งแรก
จะมีน้ำตาลอ่อนๆ มีเยื่อสีขาวหุ้มอยู่ ต่อมาเยื่อสีขาวจะแตกออก มีละอองสีดำปลิวฟุ้งไป ถ้าละออง
สีดำปลิวไปถูกตาอ้อยมันก็จะเกาะกินที่ตาอ้อย ทำให้อ้อยลำนั้นติดเชื้อโรคยอดดำไป อ้อยที่เป็น

โรคยอดดำจะเหี่ยวแฉะแกร็น แตกกอคล้ายตะไคร้ ไม่มีลำ ถ้าอ้อยไรไหนเป็นโรคยอดดำมาก ๆ เจ้าของไรมีหวังขาดทุนแน่ ๆ”

“ทำไมล่ะครับ”

“อ้อยที่เป็นโรคยอดดำ จะไม่มีลำ แล้วเจ้าของไรจะตัดอ้อยที่ไหนไปขายล่ะ” ลุงผ่องหัวเราะเบา ๆ

“ถ้าอ้อยเกิดเป็นโรคยอดดำขึ้นมาแล้ว เจ้าของไรควรจะทำอย่างไรล่ะคะ” แอ้วซึ่งนั่งฟังอยู่นาน เอ่ยถามขึ้นบ้าง

“ที่ไรของลุง เมื่อปีที่แล้วก็มียู 2-3 กอ ลุงจึงไปขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สถานีอ้อย ลุงก็เลยได้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูของอ้อยมาหลายอย่างที่เดียว โดยเฉพาะโรคยอดดำ ซึ่งกำลังระบาดอยู่ตามไรอ้อยในท้องที่จังหวัดของเรา เจ้าหน้าที่ที่นั่นแนะนำว่า ถ้าพบอ้อย

อ้อยเป็นโรคยอดดำหรือเส้ดำ

กอไผ่เป็นโรค ให้ขุดขึ้นมาทั้งกอแล้วเอายอดดำนั้นจุ่มลงในน้ำมันก๊าด จุดไฟเผาให้ไหม้เป็นขี้เถ้า ไปเลย ที่ลุงพูดมานี้เนะหมายถึง เราปลูกอ้อยแล้ว พบว่ามีอ้อยเป็นโรคอยู่ในไร่ของเรา ที่นี้วิธีป้องกันที่จะไม่ให้อ้อยในไร่ของเราเป็นโรคยอดดำ ก่อนจะปลูกควรแช่ท่อนพันธุ์ลงในน้ำอุ่นขนาด 52 องศาเซลเซียส นานประมาณ 20-30 นาที แล้วรีบนำไปปลูกในร่องที่เตรียมไว้ หรือปลูกอ้อยพันธุ์เอ็น.ซี.โอ 376 แทนอ้อยพันธุ์อื่น ๆ ก็ได้ เพราะอ้อยพันธุ์นี้มีความต้านทานโรคยอดดำสูงมาก”

“โรคอื่น ๆ มีอีกไหมคะ”

“ยังมีโรคระบาดอ้อย ที่ร้ายแรงมากอีกโรคหนึ่ง คือ โรคใบขาว โรคนี้เคยระบาดมากทางแถบจังหวัดอุดรธานี ลำปาง ลำพูน ระยอง ชลบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยเฉพาะในท้องที่อำเภอปรางค์บุรี”

“ไร่อ้อยในท้องที่จังหวัดของเรามีหรือเปล่าคะ”

“มีบ้างเหมือนกันแต่น้อยมาก”

“ลุงรู้ได้อย่างไรล่ะครับว่า อ้อยเป็นโรคใบขาว”

“เราสังเกตที่ใบนะซีหนู อ้อยที่เป็นโรคใบขาวนั้น ใบที่แตกออกมาจะเป็นพุ่มสีขาวเหมือนกอหญ้า ใบมีสีขาวเผือก เริ่มเป็นจากโคนใบไปจนถึงปลายใบ ถ้าเป็นมาก ๆ อ้อยจะแตกหน่อมากมาย ยอดเป็นฝอย ไม่อย่างปล้อง ถ้าเป็นอ้อยเล็ก จะเหี่ยวแห้ง แล้วก็ตายไปเลย วิธีการจัดโรคนี้ก็คล้าย ๆ กับการกำจัดโรคยอดดำนั่นแหละ คือเมื่อพบอ้อยกอใดเป็นโรคใบขาว ควรขุดออกมาทั้งหมดเลยทีเดียวแล้วจัดการเผาเสีย ถ้าหากเกิดโรคนี้ระบาดมาก ๆ เราก็หาทางป้องกันโดยปลูกอ้อยพันธุ์ที่ต้านโรคนี้เสีย”

“อ้อยพันธุ์ไหนล่ะคะ ที่ต้านทานโรคใบขาวได้”

“ก้อ.....อ้อยพันธุ์แรกนาร์นะซีหนู”

“ชื่อแปลกดีนะคะลุง”

ลุงผ่องพยักหน้าช้า ๆ และอธิบายต่อ

“นอกจากโรคสองโรคที่ลุงอธิบายให้ฟังแล้ว ยังมี โรครากจุดเหลือง โรคฟิจิ สำหรับโรครากจุดเหลืองนั้น ยังไม่เคยทำความเสียหายร้ายแรงแก่ไร่อ้อย แต่โรคฟิจินั้น ถ้าระบาดเข้าไปในไร่อ้อยใดก็ตาม จะทำให้อ้อยแคะแกระกรีน แตกกอมาก แต่ไม่มีลำและใบอ้อยจะหดเล็กและสั้น บางทีก็บิดเบี้ยวไม่สมประกอบไปเลย วิธีการจัดโรคนี้ที่ดีที่สุดก็คือ ขุดรากถอนโคนอ้อยที่แสดงอาการของโรคออกมาเผาเสียให้หมด.....”

“อ้อยนี้ก็มีโรคเยอะเยาะเหมือนกันนะพี่อ๊อด ไม่รู้ว่าอ้อยในไร่ของเราเป็นโรคประจำบ้างหรือเปล่า” แอ้วหันมาพูดกับอ๊อดเบา ๆ

อ้อยเป็นโรคใบขาว

“นั่นนะซี พี่ก็ไม่เคยรู้เหมือนกัน” อ้อยตอบเบา ๆ เช่นเดียวกัน

“การทำให้อ้อยนั้น ไม่ใช่ว่าปลูกแล้วก็แล้วกันนะหนู เจ้าของไร่ควรจะได้ออกตรวจตราดูแลอยู่เสมอ ถ้าเมื่ออ้อยเกิดเป็นโรค จะได้แก้ไขหรือกำจัดให้ทันทั่วทั้ง หนูทั้งสองไม่ต้องวิตกกังวลไปหรอก” ลุงผ่องพูดพลบใจ เมื่อสังเกตเห็นเด็กทั้งสองมีอาการวิตกกังวล

“เรามาคุยกันต่อดีกว่านะหนู เมื่อที่นี้ลุงพูดถึงเรื่องโรคใบไหม้ อ้อยยังมีพวกแมลงเป็นศัตรูคอยทำลายให้เสียหายอีกนะ แมลงที่ทำลายไร่อ้อยอย่างรุนแรง ได้แก่พวก เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย ตั๊กแตน และปลวก”

ลุงผ่องหยุดพูดนิดหนึ่ง และสังเกตเห็นเด็กทั้งสองมีอาการงง ๆ เมื่อได้ยินว่าแมลงก็เป็นศัตรูอ้อยด้วยเหมือนกัน

“แล้วเพิ่งเคยได้ยินเรื่องแมลงทำลายอ้อยในวันนี้เองแหละลุง”

“อ้อดก็แปลกใจเหมือนกันครับ อ้อยมีเปลือกค่อนข้างแข็ง พวกเพลี้ย พวกตั๊กแตน ไม่น่าจะทำอันตรายอ้อยได้เลยนะครับ”

“นั่นไง.....เห็นไหมล่ะ.....ลุงเดาไม่ผิดเลยว่า หนูทั้งสองจะต้องนึกแปลกใจพวกเพลี้ยแป้ง ตัวมันกลมรีคล้ายรูปไข่ มีขนสีขาวปกคลุมตามลำตัว มันอาศัยอยู่ตามใต้ใบอ้อยหรือกาบอ้อย คอยดูดน้ำเลี้ยงจากใบอ้อย จนกระทั่งอ้อยแห้งเหี่ยว ซึ่งทำให้น้ำหวานของอ้อยลดลงมาก ส่วนเพลี้ยตัวกลมมน

อ้อยเป็นโรคราจุดเหลือง

มีเปลือกแข็งสีขาวหุ้มตัว มันจะเกาะอยู่ตามลำอ้อย คอยดูดน้ำเลี้ยงตามลำอ้อย หากอ้อยลำใดมีเพลี้ยพวกนี้เกาะอยู่มาก ๆ จะทำให้อ้อยยืนต้นตายไปเลย”

“แหม! พวกเพลี้ยทั้งสองชนิดนี้ร้ายมากนะครับ เราไม่มีวิธีทำลายมันหรือครับ”

“มีซีหนู ถ้าเพลี้ยแบ่งระบาดมาก ควรใช้ยาฆ่าแมลงชนิดดูดซึม เช่น ยาภูเขาโชออน ฟันในแปลงที่มีเพลี้ยเกาะอยู่ ถ้าแปลงไหนมีพวกเพลี้ยหอยระบาด ควรใช้ยา เทมมิกซ์ โรยข้างแถวกออ้อย ก็ได้ผลดีเหมือนกัน”

“พวกตักแตนล่ะคะ มันทำลายอ้อยได้ยังไง”

“อ้อ! ตักแตนตัวอ่อน ๆ ยังไม่มีปีก มันอยู่ตามพื้นดินเป็นกลุ่ม ๆ ใกล้เคียง โคนอ้อย มันจะกัดกินใบอ้อยหมดเป็นต้น ๆ เลยกี่เดียว วิธีทำลายตักแตนพวกนี้ควรใช้ยาปราบศัตรูพืช เช่น บี.เอช.ซี. 5% ละลายน้ำแล้วพ่นฉีดให้ถูกตัวมัน หรือใช้ยาไบคริน 24% หรือใช้ยาคาร์โบรอน 24% ในอัตรายา 3-4 ช้อนแกง ผสมในน้ำ 1 ปีบ แล้วพ่นไปในบริเวณที่พวกตักแตนอยู่”

ลุงผ่องหยุดกระแอมนิดหนึ่ง

“พวกปลวกล่ะครับ” อืดรีบถาม

“เมืองกาญจน์นี่ปลวกชุมนะหนู และพวกปลวกเหล่านี้ก็เป็นศัตรูตัวสำคัญของอ้อยเหมือนกัน มันมักจะทำลายอ้อยตั้งแต่เริ่มปลูก จนกระทั่งถึงอ้อยตอ ไร่ของลุงมีปลวกชุมมาก มันกัดรากอ้อยบ้าง ท่อนพันธุ์บ้าง ทำให้อ้อยตายเป็นหย่อม ๆ ลุงต้องซุบยาป้องกันปลวกก่อนที่จะปลูกทุกครั้ง”

ลุงผ่องหยุดกระแอมเบา ๆ อืดจึงถามต่อ

“ลุงใช้ยาอะไรล่ะครับ”

“ยาป้องกันปลวกมีหลายอย่าง เช่น ดีดีที., ออลดริน, ดิลดริน, เฮฟตาลอล, บี.เอช.ซี. 5% ยาเหล่านี้ เวลาใช้ก็หว่านยาลงไปที่ดินในไร่นั้นแหละ แล้วจึงไถให้ยาคลุกเคล้าลงไป在地จนทั่ว วิธีนี้เปลืองยามาก แต่ได้ผลคุ้มค่า”

“ทำไมลุงไม่ใช้วิธีนี้ล่ะครับ”

“ลุงเคยใช้วิธีนี้มาเหมือนกันนะซี ลุงจึงรู้ว่ามันเปลืองยามาก ลุงชอบประหยัดมากกว่า ลุงจึงใช้ยาพวก ออลดริน ประมาณ 20 กรัม ผสมกับน้ำปิบหนึ่ง แล้วจุ่มท่อนพันธุ์ลงไป หลังจากนั้นจึงนำไปปลูกในแปลงที่เตรียมไว้ วิธีนี้จะกันปลวกได้ประมาณ 5 เดือนทีเดียว.....อ้อ! ในท้องที่จังหวัดของเรา ยังมีสัตว์ที่เป็นศัตรูของอ้อยอีกชนิดหนึ่ง คือ หนู หนูที่ทำลายอ้อยในไร่ ไม่ใช่หนูที่อาศัยอยู่ตามบ้านเรือนหรอกนะ แต่เป็นหนูที่อาศัยอยู่ตามท้องนาท้องไร่ หนูพวกนี้มีหลายชนิด หนูอืดกับหนูแ้วคงจะเคยได้ยิน ชื่อ หนูนา หนูพุก หนูเทา บ้างแล้วใช่ไหม”

“เคยได้ยินครับ พ่อของอืดยังเคยจับหนูพุกมาแกงกินเลยครับ อร่อยดีออก”

“นั่นแหละ หนูจำพวกหนูพุก หนูนา หนูเทา เหล่านี้ มันชอบกัดแทะลำอ้อยให้ล้มเสียหาย ชาวไร่อ้อยเกลียดมันมาก จึงพยายามหาทางทำลายมันด้วยการจับมาแกงกินบ้าง ใช้ข้าวสุกคูลูกยาเบื่อวางไว้ในเขตที่มันอาศัยอยู่บ้าง ใช้แก๊สพิษพ่นเข้าไปในรูที่หนูอาศัยอยู่บ้าง แต่วิธีการเหล่านี้ล้วนแต่เป็นวิธีแก้ที่ปลายเหตุทั้งนั้น วิธีแก้ที่ดีที่สุด คือพยายามบำรุงรักษาบริเวณไร่อย่าให้รกร้าง จนหนูมาอาศัยอยู่ได้ก็แล้วกัน อย่างเช่นไร่ของลุงไม่เคยมีหนูเข้ามาทำลายอ้อยของลุงเลย”

“แหม! พี่ลุงบอกชื่อยาอะไรต่ออะไรเยอะแยะไปหมด แ้วจำไม่ค่อยได้เลย พี่อืดล่ะจำได้บ้างไหม” แ้วหันไปถามอืด อืดตอบพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ

“พี่ก็จำไม่ได้เท่าไรนักหรอก”

ลุงผ่องหัวเราะร่วนอย่างขบใจ

“ก็...ชื่อยาที่ลุงบอกให้หนูฟังนั้นเป็นชื่อยาของฝรั่งทั้งหมด ชื่อยาพวกนั้นก็ยังไม่คุ้นหู

อ้อยเป็นโรคฟิเจตีกอมาก
แต่ไม่มีลำ

อ้อยที่ถูกเพลี้ยหอยเกาะ
เพื่อดูดกินน้ำเลี้ยงจากลำอ้อย

หนูจะจำได้ยังไงล่ะ และยาที่ลุงบอกส่วนมากเป็นยาฆ่าแมลง ซึ่งมีอันตรายต่อชีวิตคนเราทั้งนั้น โดยเฉพาะยา ภูเขาไรออน ที่ใช้ปราบเพลี้ยแป้งเป็นยาที่มีพิษต่อคนมาก เพราะยานชนิดนี้สามารถทำลายระบบประสาท ทำให้ร่างกายพิการหรืออาจตายได้ คีคีท์ ก็เหมือนกัน ถ้าเข้าไปในร่างกายมากจะเกิดการคลื่นเหียนอาเจียน น้ำลายฟูมปาก บางทีถึงกับชักกะหนู พวกยา บีเอชซี นั้นก็ไม่เบาจะถ้าเข้าไปอยู่ในร่างกายของใครมาก ๆ คนนั้นจะมีอาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ คัดจมูก เคืองตา คันคอ ขึ้นมาที่เตี่ยวเขียวละ”

“อ้าว! พวกยาฆ่าแมลงนี่นะหนู มันสามารถจะเข้าไปในร่างกายของคนได้ถึง 3 ทาง แะทางแรก คือ ทางปาก ยาฆ่าแมลงมันเบามาก ถ้าเราฉีดหรือพ่นไปเพื่อจะปราบแมลง และเราไม่ได้ปิดโอ่งน้ำ หรือบ่อน้ำให้มีคิติด หรือเรากินขนมไปพลางพ่นยาไปพลางละเองจะพุ่งปลิวลงไป โอ่ง หรือลงไปบ่อน้ำ หรือที่ขนมที่เรากำลังกินอยู่ เมื่อเราคิมน้ำนั้น หรือกลืนขนมนั้นลงไป ในคอ ยาฆ่าแมลงก็จะติดลงไปในกะเพาะอาหารของเราด้วย.....”

ลุงผ่องพูดยังไม่ทันขาดคำ อี๊ดก็รีบถามด้วยสีหน้าที่แสดงถึงความวิตกกังวล

“ลุงครับ ถ้าเผื่อกินยาฆ่าแมลงเข้าไปมาก ๆ แล้วมีอาการคลื่นไส้ หรือน้ำลายฟูมปาก เราจะทำยังไงล่ะครับ”

“ถ้ากินยาฆ่าแมลงเข้าไปมาก ๆ เราก็ต้องเอายาออกให้มาก ๆ นะซีหนู” ลุงผ่องพูดที่เล่นที่จริง

“แหม! ลุงก็.....ยามันเข้าไปในท้องตั้งเยอะแยะ แล้วลุงจะให้เอามันออกมาได้ยังไงล่ะคะ”

“อ้าว! ก็ทำให้อาเจียนออกมานะซี ยาฆ่าแมลงจะได้ออกมาได้บ้าง แต่ทางที่ดีลุงคิดว่า ถ้าหนูรู้ว่าใครก็ตามได้รับพิษยาฆ่าแมลง แล้วมีอาการตามที่ลุงบอกเมื่อกี้ หนูต้องแนะนำให้เขา รีบนำคนไข้คนนั้นส่งโรงพยาบาล หรือพาไปหาหมอโดยเร็ว ถ้าขึ้นช้าคนไข้คนนั้นอาจจะตายได้”

“แล้วเราจะไม่มีวิธีป้องกันบ้างเขียวหรือคะ”

“ทำไมจะไม่มีล่ะหนู ก้อ.....สาเหตุที่ยาฆ่าแมลงมันเข้าไปในร่างกายของเราทางปากได้นั้น มันเข้าไปได้อย่างไรล่ะ หนูก็หาวิธีป้องกันสาเหตุนั้นเสียซี”

“เวลาพ่นยาฆ่าแมลง ต้องรีบปิดโอ่งน้ำหรือบ่อน้ำที่ใช้คิมน้ำให้มีคิติดเสียก่อนใช้ไหมครับ”

“อย่ากินขนมหรือเคี้ยวอาหารในขณะที่กำลังพ่นยาด้วย ใช้ไหมคะ เพราะยาฆ่าแมลง อาจจะปลิวมาติดขนมได้”

“เก่ง ๆ.....เก่งมากทั้งสองคน แต่ยาฆ่าแมลงยังสามารถเข้าสู่ร่างกายของคนได้อีก 2 ทาง คือ ซึมผ่านเข้าไปทางผิวหนัง และเข้าไปทางจมูกพร้อมกับลมหายใจ วิธีป้องกันง่าย ๆ ก็คือ ก่อนใช้ ยาฆ่าแมลงชนิดใดก็ตาม ควรอ่านสลากยาเสียก่อนแล้วปฏิบัติตามคำแนะนำที่เขียนไว้ที่สลากยานั้น

นอกจากนี้ควรสวมเสื้อผ้าหนา ๆ สวมถุงมือและสวมหน้ากาก เพื่อปกปิดร่างกายให้มิดชิด ในขณะที่กำลังพ่นยาควรยืนอยู่เหนือลม และควรเลือกพ่นยาในช่วงที่ลมสงบ ระวังอย่าหายใจสูดเอายาฆ่าแมลงเข้าไปพร้อมกับลมหายใจเป็นอันตราย หลังจากพ่นยาเสร็จแล้ว ควรนำเสื้อผ้าชุดที่สวมอยู่ไปซักให้สะอาด แล้วรีบอาบน้ำฟอกสบู่โดยเร็ว อย่าเพิ่งไปกินอาหารหรือไปนอนพักเหนื่อย เพราะละอองฆ่าแมลงซึ่งติดอยู่ตามเสื้อผ้า อาจจะปลิวเข้าจมูก หรือปลิวตกลงไปในอาหารที่เรากินก็ได้”

“โอโฮ! ต้องป้องกันอย่างมากมายเหลือเกินนะคะ แอ้วเคยเห็นคนที่ไรข้าง ๆ บ้านเขาพ่นยาฆ่าแมลงเหมือนกัน แต่เขาไม่ปิดปาก แล้วก็ไม่ได้จมูกด้วยค่ะ”

“เขาคงไม่รู้ก็ได้เนะน้องแอ้ว อ้อดพูดท้วงขึ้น

“ใช่ ลุงคิดว่าชาวไรคนที่หนูแอ้วเล่ามานั้น เขาอาจจะไม่รู้ว่ายาฆ่าแมลงนั้นมีพิษต่อร่างกายมากก็ได้ เขาจึงทำอย่างนั้น ลุงเคยเห็นและเคยได้ข่าวเสมอ ๆ ว่า มีชาวไรหลายคนตายในขณะที่พ่นยาฆ่าแมลงลงในไร่ และอีกหลายคนทีเดียวที่ถูกนำไปส่งโรงพยาบาลอย่างรีบด่วน เนื่องจากถูกพิษยาฆ่าแมลง” ลุงผ่องพูดอย่างเคร่งขรึม

“แหม! น่ากลัวจังเลยนะคะ”

“ก้อ.....นั้นนะซี ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ แล้ว เราไม่ควรจะใช้ยาฆ่าแมลงเลย แต่เมื่อจำเป็นจะต้องใช้ เราก็ควรใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่นด้วย”

ลุงผ่องพูดแล้วก็หยิบยอจดอ้อยที่เป็นโรคยอดคำขึ้นมามีไว้ แล้วบอกอ้อดเบา ๆ ก่อนที่จะลุกออกไป .

“หนูอ้อดอย่าเก็บไว้เลยนะ ลุงจะให้คนงานของลุงจัดการเผาเสียเดี๋ยวนี้แหละ และหนูอ้อดก็ควรจะมีถุงมือเสียให้สะอาดด้วย”

การตัดอ้อย

ต้นเดือนเมษายนปีนี้ ใบอ้อยในไร่ซึ่งปลูกไว้ตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนปีที่แล้วได้เปลี่ยนจากสีเขียวสด เป็นสีเขียวอมเหลือง และในเวลาใกล้ค่ำ หากมีใครเดินย่างเข้าไปในไร่อ้อย ก็มักจะไ้กลิ่นคล้ายน้ำผึ้งโชนมาก่อน ๆ ซึ่งชาวไร่ต่างรู้จักกันไปว่า อ้อยแก่แล้ว จึงเริ่มลงมือตัด ไร่อ้อยที่บ้านของอ๊อดก็เหมือนกัน เข้าวันก็มีคนงานทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มารับจ้างตัดอ้อยประมาณ 11-12 คน อ๊อดสังเกตเห็นคนงานแต่ละคนสวมถุงมือไว้เพื่อป้องกันขนอ้อยทิ่มมือ และป้องกันใบอ้อยบาดมือด้วย

ก่อนลงมือตัด พ่อบอกให้คนงานทุกคนพยายามตัดอ้อยแต่ละลำให้ชิดติดดินมากที่สุด และตัดยอดอ้อยที่อ่อน ๆ ออกเสียด้วย เมื่อตัดแล้วให้ใช้ใบอ้อยสด ๆ ที่ตัดออกไปนั้นสัก 2-3 ใบ มามัดอ้อยรวมไว้ มัดละ 8-10 ลำ เพื่อสะดวกในการขนขึ้นบรรทุกรถยนต์

เมื่อคนงานแยกย้ายกันไปตัดอ้อยหมดแล้ว อ๊อดจึงเฝ้าตามพ่อเบา ๆ พ่อได้ยืนกันเพียง 2 คน

“เมื่อไหร่ พ่อบอกให้คนงานตัดอ้อยแต่ละลำ ๆ ให้ชิดติดดินมากที่สุดไซ้ไหมครับ”

“ไซ้ ลูกสงสัยอะไร”

“อ๊อดสงสัยว่า ถ้าอ๊อดจะตัดอ้อยให้สูงจากดินขึ้นมาสักคืบหนึ่งจะได้หรือเปล่าครับ” อ๊อดพูดพร้อมกับทำมือประกอบ

“งั้นหรือ ลูกลองคิดดูนะ ถ้าลูกตัดอ้อยแต่ละลำ ๆ ให้สูงจากดินขึ้นมาคืบหนึ่งแล้ว อ้อยกอหนึ่งน้ำหนักจะลดลงไปประมาณครึ่งกิโลกรัม ถ้าอ้อย 50 ไร่ละ น้ำหนักจะลดลงไปเท่าไร”

“อ้อ! อ๊อดรู้แล้ว พ่อต้องการจะให้น้ำหนักของอ้อยมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ไซ้ไหมครับ” อ๊อดอุทานเสียงดัง

“ไซ้ซิ ขณะนี้โรงงานน้ำตาลในจังหวัดของเรารับซื้ออ้อยตามน้ำหนักนี้ลูก ถ้าอ้อยมีน้ำหนักมากเท่าไร เราก็ขายได้เงินมากขึ้นเท่านั้น”

“ไร่หนึ่ง ๆ จะได้อ้อยสักกี่ตันล่ะครับ”

“ประมาณ 5-25 ตัน แต่ไร่ของเราพ่อกะว่าจะได้อ้อยไร่ละ 20 ตัน ลูกเห็นไหมล่ะ อ้อยของเรางามมาก เพราะพ่อเตรียมดีเลือกพันธุ์ดี ให้ปุ๋ยถูกส่วน หมั่นถากหญ้าพรวนดิน และปีนี้ฝนไม่ค่อยแล้งด้วย พ่อก็เลยโชคดี” พ่อหัวเราะอย่างอารมณ์ดี

คนงานกำลังตัดอ้อย

“พ่อครับ เมื่อที่นี้พ่อส่งคนงานให้ตัดอ้อยอ่อน ๆ นี่ทิ้งไปอีกไซ้ไหมครับ” อืดถามพร้อมกับหยิบยอดอ้อยที่พ่อตัดทิ้งไว้เมื่อสักครู่นี้ขึ้นมาชี้ให้พ่อดู

“ไซ้”

“พ่อไม่กลัวว่าจะทำให้อ้อยมีน้ำหนักลดลงไปหรือครับ” อืดถามด้วยความแปลกใจ

“เรื่องน้ำหนักของอ้อย ใคร ๆ ก็อยากได้ทั้งนั้นแหละลูก แต่ยอดอ้อยนี้อ่อนเกินไป ไม่หวาน จึงต้องตัดทิ้ง ถ้าตัดอ้อยโดยให้ท่อนปลายของอ้อยมียอดอ่อนติดอยู่มากเกินไป หรือตัดอ้อยที่ยังอ่อนอยู่ปะปนไปกับอ้อยที่แก่แล้ว เป็นจำนวนมาก ๆ เมื่อส่งไปขายที่โรงงานน้ำตาล ทางโรงงานจะตัดราคา คือให้ราคาถูกลงกว่าการซื้ออ้อยที่แก่ ๆ ต้นละหลายสิบบาททีเดียว ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าถ้าโรงงานนำอ้อยแก่ปนกับอ้อยที่ยังอ่อนอยู่ ไปหีบ จะได้น้ำอ้อยที่ไม่ค่อยหวาน เมื่อนำไปเคี้ยวเพื่อทำให้เป็นน้ำตาลทราย จะสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงและเวลามากขึ้น แต่ได้น้ำตาลทรายน้อยลง

“ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ที่นี้ลูกพอจะเข้าใจแล้วใช่ไหมล่ะว่า การตัดอ้อยโดยไม่มีหลักเกณฑ์นั้น ไม่มีผลดีเลยจนนิดเดียว”

“หลักเกณฑ์อะไรครับ” อ้อดถามงง ๆ

“อ้าว! คุณกันมาตั้งนาน พ่อคิดว่าลูกเข้าใจแล้วเสียอีก หลักเกณฑ์ง่าย ๆ ในการตัดอ้อยนั้น ก็คือจะต้องตัดอ้อยที่แก่ และตัดให้ติดพื้นดิน ยอดอ้อยที่อ่อน ๆ ควรตัดทิ้งไป เท่านั้นแหละ ลูกพอจะเข้าใจขึ้นบ้างหรือยังล่ะ”

“อ้อ! อ้อดเข้าใจแล้ว ตอนแรกพ่อไม่ได้พูดว่าหลักเกณฑ์นี้ครับ พ่อพ่อกำลังพูดคำว่า หลักเกณฑ์ อ้อดก็เลยงงนะซีครับ” อ้อดพูดแล้วก็หัวเราะอย่างขบขัน

“นี่ลูกเตรียมสวมถุงมือและถือมีดมาด้วยนี่นะ จะช่วยพ่อตัดอ้อยใช่ไหม” พ่อถามยิ้ม ๆ

“ครับ แต่อ้อดยังสงสัยอยู่อีกอย่างหนึ่งครับ”

“อะไรอีกล่ะ”

“อ้อดเห็นบางไร่ เขาใช้ไฟเผาไร่อ้อยจนใบไหม้หมดเลย เหลือแต่ลำอ้อยที่มีรอยไหม้ดำ ๆ อ้อดแปลกใจจึงเลยครับ ไม่รู้ว่าเขาเผาทำไม”

“เขาเผาเพื่อจะใช้รถตัดอ้อยนะซีลูก ถ้าไม่เผาให้ใบอ้อยไหม้เสียก่อนรถตัดอ้อยจะเข้าไปตัดไม่สะดวก รถตัดอ้อยจะตัดอ้อยออกมาเป็นท่อนสั้น ๆ เกือบเท่าท่อนพันธุ์ ไร่หนึ่ง ๆ ใช้เวลาไม่นานเลยลูก พ่อตัดเสร็จก็ต้องรีบบรรทุกไปส่งโรงงานเข้าหีบเอาน้ำหวานออกไปเคี้ยวให้เร็วที่สุด ถ้าขึ้นช้าเกินกว่า 24 ชั่วโมง คุณภาพของน้ำตาลในอ้อยจะเสื่อม เช่นบูดหรือเปรี้ยว นำไปเคี้ยวเพื่อจะทำเป็นน้ำตาลทรายไม่ได้”

“ถ้าวัน อ้อยที่ใช้คนงานตัดอย่างไรของเรานี้ ก็ทิ้งไว้ได้นานหลายวันซีครับ”

“ใช่ แต่ไม่เป็นผลดีนักหรอก ลูกลองคิดดูซิ ถ้าตัดอ้อยทิ้งไว้ในไร่หรือพักไว้บนรถบรรทุก เพื่อรอการเข้าหีบในโรงงานน้ำตาล เป็นเวลาหลาย ๆ วัน อ้อยย่อมจะถูกแดดเผาให้น้ำในลำอ้อยแห้ง ระเหยไปใช่ไหม แล้วผลเสียจะเป็นอย่างไรล่ะ”

“อ้อดนั่งอึ้งอยู่สักครู่ แล้วจึงตอบด้วยความมั่นใจ

“อ้อยน้ำหนักเบาลงใช่ไหมครับ”

“ถูกแล้วลูก น้ำในลำอ้อยระเหยไป อ้อยย่อมจะมีน้ำหนักเบาลงไป ยิ่งทิ้งไว้นานวันเท่าไร น้ำหนักยิ่งลดลงมากขึ้นเท่านั้น และยังทำให้คุณภาพของน้ำตาลในลำอ้อยต่ำลงไปอีกด้วย ซึ่งเป็นผลเสียหายทั้งผู้ขายอ้อยและทางโรงงานน้ำตาล พ่อพูดอย่างนี้ ลูกพอจะเข้าใจหรือเปล่า”

“พอจะเข้าใจครับ แต่อ้อดเห็นบางไร่ เขาทิ้งอ้อยไว้ตั้งหลายวันเขาคงจะหารถยนต์มาบรรทุกไม่ได้ เขาคงขายอ้อยได้เงินน้อยลงได้ไปเยอะนะพ่อนะ”

การลำเลียงอ้อยขึ้นรถบรรทุก

“ไซ้ซีลูก แต่ก็ไม่มีวิธีช่วยให้อ้อยถูกแดดเผาได้น้อยลงเหลือเกิน ลูกลองทายซิว่าทำยังไง”
 “หาสังกะสีมาปิดไว้ ไซ้ไหมครับ”

“ไม่ได้หรอกลูก สังกะสีเมื่อถูกแดดนาน ๆ มันร้อนมากนะ ไซ้ปิดอ้อยไม่ดีแน่ ๆ ควรใช้
 ใบอ้อยหรือยอดอ้อย ที่ตัดทิ้งไว้นี้แหละ ปิดคลุมให้มิดชิดจะดีกว่า”

“จริงด้วยซีครับ แหม! อ้อคิดนี่ไงจ้ะเลย”

“มีใครบ้างล่ะ ที่รู้อะไรไปหมดทุกอย่าง ลูกหมั่นศึกษาหาความรู้ ด้วยการสังเกต กันกว่า
 และกล้าซักถามเรื่องราวที่ลูกยังไม่รู้หรือยังสงสัยอยู่ จากพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ หรือผู้ที่มีความรู้อยู่
 รอบๆ ลูกก็จะเป็นคนเฉลียวฉลาดขึ้นมาเองนะแหละ.....พ่อคิดว่า ลูกควรลงมือตัดอ้อยได้แล้วละ
 พ่อจะไปบอกคนงานให้รีบแบกอ้อยมากองไว้ข้าง ๆ รถ จะได้ขนขึ้นรถได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น”
 พ่อพูดจบ ก็รีบเดินออกไปโดยเร็ว

การบำรุงรักษาอ้อยต่อ

หลังจากขนอ้อยออกจากไร่ไปหมดแล้วสัก 10 กว่าวัน พ่อก็จ้างคนงานมาตากตออ้อยออก พ่อกำชับคนงานทุกคนให้ใช้จอบที่คมๆ สักตออ้อยให้ขาดลึกลงไปดินประมาณ 1 นิ้วฟุต ขณะที่ใช้จอบสับตออ้อยลงไปนั้น จะต้องคอยระวังอย่าให้ตออ้อยชำหรือแตกด้วย เมื่อสับตออ้อยแล้วเศษอ้อยที่สับออกมา พ่อก็สั่งให้คนงานขนออกไปกองไว้นอกบริเวณไร่

อี๊ดกับแอ้วซึ่งออกมาช่วยพ่อคุมคนงานอยู่ด้วยเห็นดังนั้น ก็นึกสงสัย ครั้นเมื่อเห็นพ่อเดินเข้าไปนั่งพักเหนื่อยที่ไถ่มไม้ในบริเวณไร่ เด็กทั้งสองจึงพากันเข้าไปหา แอ้วรีบรินน้ำในกระตักน้ำแข็ง ซึ่งเตรียมมา ส่งให้พ่อ

“ขอบใจมากลูกแอ้ว พ่อกำลังหิวน้ำอยู่ที่เดียว”

พ่อรับแก้วน้ำเย็นจากแอ้วไปดื่มอย่างกระหาย สักครู่หนึ่งต่อมา พ่อจึงหันหน้าไปถามอี๊ดเบาๆ

“เอ! วันนี้ลูกอี๊ด.....ไม่ลองสับตออ้อยดูบ้างละ”

“อี๊ดไม่กล้าหอรอกครับ จอบคมจังเลย อี๊ดกลัวสับอ้อยแล้วพลาดมาโดนเท้าเข้าละแยะเลย” อี๊ดทำหน้าเบ้

“จริงอย่างที่ลูกอี๊ดพูด จอบคมมาก ถ้าพลาดก็เจ็บตัว ถ้าไม่ใช่จอบคมๆ ก็ไม่ได้อีกเหมือนกัน”

“ทำไมล่ะคะ”

“ถ้าใช้จอบไม่คมไปสับตออ้อย ตออ้อยจะแตกหรือชำ ตาอ้อยอาจเสียหาย ไม่งอกขึ้นมา ทำให้พ่อต้องไปซื้อท่อนพันธุ์มาปลูกซ่อมอีกนะอี๊ดลูก”

“ทำไมพ่อจึงสั่งให้คนงานสับตออ้อยลึกลงไปดินตั้ง 1 นิ้วฟุตล่ะคะ” แอ้วรีบถามต่อ

“ที่พ่อสั่งอย่างนั้น เพื่อจะให้หน่ออ้อยที่ขึ้นมาใหม่ ได้งอกออกมาจากตาที่อยู่ลึกๆ ลงไปในดิน ซึ่งตาที่ว่านี้มักจะงอกขึ้นมาช้า แต่อวบอ้วนแข็งแรงดี เมื่ออ้อยเติบโตขึ้นมา อ้อยจะได้ไม่ล้มง่าย เพราะรากอยู่ลึกยังงี้ล่ะ”

“มีอีกอย่างหนึ่งครับ” อี๊ดรีบพูด

“อะไรล่ะ” พ่อถามยิ้ม ๆ

“ทำไมพ่อจึงไม่ให้คนงานทิ้งเศษอ้อยที่สับออกมาจากต่อนั้นไว้ในไร่ล่ะครับ”

“พ่อเกรงว่า เศษอ้อยพวกนี้จะเป็นบ่อเกิดของโรคที่จะทำลายอ้อยในไร่นะซีลูก ลูกเคยเห็นบ้างหรือเปล่า บางไร่เขาจะเผาใบอ้อยแห้ง ๆ ในไร่หมดเลย พ่อคิดว่าวิธีนี้ก็ดีเหมือนกัน ไร่จะได้สะอาด และเป็นการทำลายโรคแมลงที่ติดอยู่ตามใบอ้อยได้ดีทีเดียว แต่ผลเสียจากการเผาใบอ้อยในไร่ก็มีมากนะลูก เป็นต้นว่า หญ้าหรือวัชพืชจะงอกงามขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ถ้าหากฝนตกลงมาเพียงครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น”

“อ้อ ! อ้อรู้แล้ว ที่หญ้างอกเร็ว เพราะที่ไม่มีอะไรมาบังแดดไว้ใช่หรือเปล่าครับ”

“ใช่”

“ถ้างั้น พ่อคงไม่อยากให้ต้นหญ้าขึ้นมามาก ๆ จะได้ไม่ต้องเปลืองเงินค่าจ้างคนงานมาดายหญ้าอีกใช่ไหมล่ะคะ”

“ใช่ แต่หลังจากแต่งตออ้อยแล้ว ฝนฟ้ายังไม่ตก พ่อก็ต้องรีบสูบน้ำจากบ่อขึ้นมาเข้าไร่อีก เพื่อให้ดินชุ่มชื้นขึ้น หน่ออ้อยใหม่จะได้ขึ้นงอกงาม”

“พ่อครับ คราวนี้พ่อต้องปลูกซ่อมอีกหรือเปล่าครับ”

“คงจะต้องปลูกซ่อมอีกหลายหลุมเหมือนกันนะลูก”

“อีกนานไหมคะ กว่าอ้อยจะแตกหน่อขึ้นมาอีก”

“คงไม่นานนักหรอกลูก ประมาณสักเดือนเศษ ๆ อ้อยก็แตกหน่อขึ้นมาสูงแล้วละและถึงตอนนั้น พ่อก็ต้องจ้างคนงานมาพรวนดินเปิดโคนอ้อยอีก เพื่อทำให้ดินร่วนขึ้น และเพื่อเร่งให้รากอ้อยที่ติดอยู่กับตอเดิมหายไป รากที่เกิดจากโคนของหน่ออ้อยใหม่จะงอกเร็วขึ้น และรากที่งอกออกมาใหม่นี้แหละลูก จะชอนไชไปหาอาหารในดินได้ดีกว่ารากเดิมมากทีเดียว”

“พรวนดินแล้วต้องใส่ปุ๋ยด้วยหรือเปล่าครับ”

“ต้องใส่ปุ๋ยด้วยซีลูก ใส่มากกว่าตอนที่ปลูกใหม่ ๆ เมื่อปีที่แล้วเพียงเล็กน้อย แล้วก็ต้องคอยหมั่นดายหญ้า พรวนดิน เหมือนกับอ้อยที่ปลูกในปีแรกนั่นแหละ”

พ่อตอบพลางขยับตัว ลุกขึ้นไปคุมคนงานในไร่ต่อไป

การปลูกพืชหมุนเวียน

“ลุงครับ.....ลุงครับ.....แม่ให้ออดเอานะม่วงมาให้ครับ” ออดค่อยๆ วางตะกร้าไถ่นะม่วงลงไว้ข้างๆ ตัว แล้วยกมือไหว้ลุงผ่องซึ่งนั่งอยู่ที่ม้าหินใต้ต้นมะม่วงข้างบ้าน ลุงผ่องรับยกมือรับไหว้ และเรียกออดให้เข้าไปนั่งคุยด้วย

“อ้าว !.....หนูออดมาแต่เช้าเชียว.....มานั่งคุยกับลุงที่นี่ก่อนเถอะ”

ออดคอมยิ้มพลาหงหัวตะกร้ามะม่วงไปยื่นให้ลุงผ่อง ลุงผ่องรับไปวางไว้บนโต๊ะหินตรงหน้าของตน

“ขอบใจมากหนูออด อุดสำหรับเดินหิ้วมาตั้งแต่บ้าน คงเมื่อยแขนแยะเลยนะ”

“ไม่เมื่อยหรอกครับ ออดเดินมาเรื่อยๆ เมื่อกี้ก็ยังแหวะดูไร่ของลุงตรงข้างถนนทางโน้น ออดเห็นรถไถกำลังไถดอ้อยในไร่ของลุงออกเกือบหมดแล้วครับ” ออดพูดพลาหงนั่งลงที่ม้าหินซึ่งอยู่ตรงข้ามกับลุงผ่อง

“อ้อ ! ไร่แปลงนั้น ลุงปลูกอ้อยและไว้ดอมาตั้ง 3 ปีแล้ว จึงต้องไถดออ้อยเก่าออกทิ้งเสียที”

“ลุงจะปลูกอ้อยใหม่อีกหรือครับ”

“ลุงยังไม่ปลูกหรอกหนู ก้อ....ลุงบอกหนูแล้วยังไงล่ะว่า ที่แปลงนั้นลุงปลูกอ้อยซ้ำๆ ติดต่อกันมาตั้ง 3 ปีแล้ว ถ้าลุงขึ้นปลูกอ้อยรุ่นใหม่ซ้ำลงไปอีก ดินก็จืดเร็วแหละซี”

“ดินจืดมันไม่ดีตรงไหนครับ”

“อ้าว ! ดินจืดนั้นนอกจากจะปลูกอ้อยไม่งาม ทำให้เปลืองเงินซื้อปุ๋ยมาใส่เพิ่มลงไปโน่นแล้ว ยังทำให้อ้อยเป็นโรคและถูกแมลงที่เป็นศัตรูอ้อยรบกวนได้ง่ายอีกด้วย เพราะฉะนั้นไร่อ้อยของลุงทุกแปลง พอไว้ดอได้ 2-3 ปี ลุงจะไถดอทิ้งหมด แล้วเตรียมดินปลูกข้าว พอถอนข้าวเก็บเมสิดแล้ว จะได้ไถกลบดินข้าวลงไปโน่นดิน เตรียมปลูกอ้อยรุ่นใหม่ หมุนเวียนกันเรื่อยไปอย่างนี้แหละ”

“ข้าวอะไรล่ะครับ ที่ลุงใช้ปลูกหมุนเวียนกับการปลูกอ้อยในไร่”

“บางแปลงลุงก็ปลูกข้าวลิสง บางแปลงลุงก็ปลูกข้าวเขียว แต่ข้าวอื่น ๆ เป็นต้นว่า ข้าวเหลืองหรือข้าวพุ่ม ก็ปลูกได้ทั้งนั้น ขอเพียงแต่ให้เป็นพืชจำพวกข้าวที่ไถกลบลงไปโน่นได้ง่ายและพุ่ม

เป็นปุ๋ยได้เร็วเท่านั้น หนุ้อดจำไว้เถอะ ต้นพืชจำพวกถั่วซึ่งเราไถกลบลงไปนดิน จะช่วยทดแทนอาหารของพืชในดินที่หมดเปลืองไป เนื่องจากการปลูกอ้อยติดต่อกันมา 3-4 ปีนั้นได้ดีทีเดียว และเมื่อปลูกอ้อยรุ่นใหม่ลงไป อ้อยก็จะงอกงาม ทำให้ไม่เปลืองเงินซื้อปุ๋ยมากนัก นอกจากนี้หนุ การปลูกถั่วลิสง ถั่วเขียว หรือถั่วเหลือง ยังช่วยให้เรามีรายได้จากการขายเมล็ดถั่วอีกด้วย”

“เอ! ต้นปอเทืองก็เป็นปุ๋ยได้ใช่ไหมครับ อ้อดจำได้.....ลุงเคยบอกไว้”

“ใช่.....ใช่ ขณะนี้ทางสถานีอ้อยกาญจนบุรี ก็กำลังแนะนำให้ชาวไร่อ้อยนำปอเทืองไปปลูกหมุนเวียนในไร่อ้อยที่ปลูกติดต่อกันหลาย ๆ ปี เพื่อจะช่วยให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น จะได้ปลูกอ้อยต่อไปได้อีกนาน ๆ โดยไม่ต้องจ่ายออมขายที่ดินไปเนื่องจากเกิดปัญหาดินจึงยากต่อการบำรุง”

สถานีอ้อยกาญจนบุรี

“ลุงครับ ที่ชาวไร่เขาเกิดมีปัญหาเรื่องดินจืดจนปลูกอ้อยหรือปลูกพืชอื่น ๆ ไม่งอกงามนั้น เป็นเพราะเขาไม่รู้จักรปลูกพืชจำพวกถั่วหมุนเวียนกับการปลูกอ้อยอย่างที่ลุงกำลังทำอยู่ใช่ไหมครับ”

“ก็ใช่เนะซี มีชาวไร่จำนวนไม่น้อยที่เกิดปัญหาดินจืด ต้องขายที่ดินเดิมไปแล้วไปหาซื้อที่ดินใหม่หรือไปบุกเบิกจากทางป่าออกไป เพื่อปลูกอ้อยหรือปลูกพืชอื่น ๆ ต่อไปอีก ทำให้ป่าถูกทำลายมากขึ้น ถ้าหากเขารู้จักรปลูกพืชหมุนเวียนเขาก็คงไม่เกิดปัญหาเช่นนี้หรอก”

“เอ! ปอเถียงที่จะนำมาปลูกหมุนเวียนกับการปลูกอ้อยที่ลุ่มว่ำนั้น ปลูกยังไถ่ละครึบ อัดลืมไปล่แล้ว”

“ก็อ.....เหมือน ๆ กับการปลูกล่ว่ำนั้นละ พอไถ่ดออ้อยออกหมดล่แล้ว ก็หว่านเมล็ดปอเถียง ลงไป เมื่อปอเถียงออกดอกล่แล้วออกเมล็ด พอเมล็ดเป็นน้ำนมก็ไถ่กลบได้ พอถึงฤดูฝนใหม่จึง เตรียมดินปลูกอ้อยรุ่นใหม่ต่อไป ดินนั้นจะร่วนและมีอาหารของพืชมากขึ้น”

“เมล็ดปอเถียงละครึบ จะไปหาได้ที่ไหน”

“อ้อ! หาไม่ยากเลย ที่สถานีอ้อยกาญจนบุรี ปอเถียงไว้แจกจ่ายให้ชาวไร่ร่นำไปปลูก ไคร ๆ ก็ไปติดตอขอได้”

“แหม! ทางสถานีอ้อยก็พยายามจะช่วยเหลือชาวไร่อ้อยนะลุ่นนะ”

“ใช่ เขามีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปลูกอ้อยให้ได้ผลดี หากชาวไร่มีปัญหา เกี่ยวกับดินจืด อ้อยเป็นโรคหรือถูกแมลงรบกวน ก็ไปติดตอขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของสถานี นี้ได้นะหนู”

“จริง ๆ ด้วยครึบ พ่อของอัดก็เคยไปขอคำแนะนำบ่อย ๆ เหมือนกัน อัดดออยากจะไป ที่สถานีอ้อยบ้าง ก็ยังไม่ได้ไปกับเขาสักที”

“จ้้นเธอ” ลุ่นผ่องพูดล่แล้วก็หัวเราะอย่างสบายใจ

ปัญหาและอุปสรรคของชาวไร่อ้อย

“แหม ! วันนี้.....บ้านเจียบจริง.....ไปไหนกันหมดล่ะ”

ออดเงยหน้าขึ้นจากการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน แลเห็นพ่อยืนยิ้มเอามือไพล่หลังอยู่หน้าห้องรับแขก ออดนึกแปลกใจเหมือนกัน แต่ก็ตอบยิ้ม ๆ

“แม่กับน้องแอ้วไปซื้อกับข้าวที่ตลาดครับ”

ออดพับหนังสือพิมพ์วางไว้บนโต๊ะตรงหน้า พ่อเดินเข้ามานั่งที่เก้าอี้ข้าง ๆ ออด และวางถุงกระดาษสีน้ำตาลใบใหญ่สอไปไว้บนโต๊ะใกล้ ๆ กับหนังสือพิมพ์ ออดรีบหยิบถุงนั้นขึ้นมาเปิดดู แล้วอุทานออกมาด้วยความตื่นเต้น

“โอโฮ ! กระเป๋าสีหนังสือ.....สีเหมือนกันเลย.....พ่อซื้อมาให้ออดกับน้องแอ้วใช้ไหมครับ”

“ใช่ วันนี้พ่อได้รับเงินค่าอ้อย พ่อก็เลยซื้อกระเป๋ามาให้ลูกคนละใบ”

“ขอบคุณครับ” ออดพูดพร้อมกับยกมือไหว้อย่างอ่อนน้อม แล้วลูกลำกระเป๋าสีดำใบใหม่ด้วยความพอใจ พ่อมองดูยิ้ม ๆ แล้วถามเบา ๆ

“เป็นไง ชอบใจไหมลูก”

“ออดกำลังอยากได้อยู่เชียวครับ กระเป๋าใบเก่าของออดมันขาดเต็มทนแล้วจริง ๆ วันนี้พ่อคงมีเงินเยอะี่ครับ” ออดเงยหน้าขึ้นถามพ่อ

“ก็อ.....ไม่มากมายนักหรอกลูก”

“เอ๊ะ ! ทำไมล่ะครับ อ้อยในไร่ของเราก็งามดี แล้วก็อ.....ตัดได้ตั้งหลายคันรถนี่ครับ”

“ที่ลูกพูดมานั้นก็ถูกนะ แต่ลูกคงจะลืมไปใช้ใหม่ว่า ไร่ของเราเพิ่งจะปลูกอ้อยเป็นปีแรก พ่อจึงต้องลงทุนมาก ลูกลองคิดดูซิ พ่อต้องลงทุนจ่ายค่าจ้างไถดิน ค่าพันธุ์อ้อย ค่าจ้างคนงานปลูกอ้อย ค่าปุ๋ย ค่าจ้างคนงานหยอดปุ๋ย ค่าจ้างคนงานดายหญ้าพรวนดิน ค่าสูบน้ำเข้าไร่ ค่าจ้างคนงานตัดอ้อย ค่าจ้างคนงานขนอ้อยขึ้นรถบรรทุก ค่าจ้างบรรทุกเพื่อขนส่งอ้อยไปโรงงานน้ำตาล ค่าหัวตัน ค่าดอกเบี้ยยของเงินที่กู้มาลงทุน ค่าภาษีเงินได้ และค่าใช้จ่ายเช็คเตลิตอีก ซึ่งเมื่อรวมกันแล้ว รายจ่ายในการลงทุนไปทั้งหมดก็พอดีกับเงินที่พ่อขายอ้อยได้คราวนี้เลยทีเดียว”

“ไอ้โฮ! ถ้าฉัน พ่อก็ไม่ได้อะไรนะสิครับ” อืดพูดเสียงดังด้วยความตกใจ พ่อพยักหน้า
ยิ้ม ๆ และตอบว่า

“พ่อยังโชคดีนะลูก ที่ทำไร่อ้อยตั้ง 50 ไร่แล้วไม่ขาดทุนเลยในปีแรกนั้นนะ....ลูกๆ โยม
ชาวไร่อ้อยน้อยรายนักที่จะโชคดีเหมือนพ่อ เพราะส่วนใหญ่แล้ว เขาจะประสบกับการขาดทุน
ในปีแรกกันทั้งนั้น จะผิดแผกแตกต่างกันไปบ้างก็ตรงที่ ใครจะขาดทุนมาก ใครจะขาดทุนน้อย
กว่ากันเท่านั้นเอง แต่ชาวไร่อ้อยทุกราย ต่างก็หวังผลกำไรเป็นเงินเป็นทองให้ตั้งเนื้อตั้งตัวได้กับ
ที่อ้อยตอบปีที่ 2 และปีที่ 3 โน่นแหละ”

“ทำไมล่ะครับ”

“เพราะอ้อยตอบปีที่ 2 และปีที่ 3 ลงทุนน้อยกว่าการปลูกอ้อยปีแรกมากนักสิลูก ชาวไร่
เพียงแค่คอยดูแลรักษาอ้อยต่อให้เจริญงอกงามเท่านั้นเอง เมื่อถึงเวลาที่อ้อยแก่และโรงงานน้ำตาล
เปิดหีบ ก็จัดการตัดอ้อยได้”

“ถ้าฉัน พ่อก็ต้องคอยไปถึงปีหน้ากับปีโน้น จึงจะมีเงินกำไรจากการทำไร่อ้อยใช่ไหมครับ”

“ใช่.....แต่ผลกำไรที่พูดไปเมื่อกี้ นี่ ต้องขึ้นอยู่กับราคาอ้อยในปีต่อไปว่า จะต้องไม่ตกต่ำ
ไปกว่านี้ และลมฟ้าอากาศในช่วงปีต่อไป จะต้องอำนวยให้ด้วย คือ มีฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล
แล้วก็.....ค่าแรงงานจะต้องไม่สูงเกินไปกว่าขณะนี้ด้วยนะลูก”

“แหม! เสี่ยงจังเลยนะครับ”

“นั่นนะสิ ถ้าฝนแล้งจะก็อแย่ไปเลย จะอาศัยน้ำบ่อสูบขึ้นมาดื่มๆ ก็ไม่ไหวเพราะน้ำมัน
แพง หากไร่ของใครไม่ได้อยู่ใกล้ลำน้ำ หรือไม่มีบ่อน้ำอยู่ในบริเวณไรด้วยก็ยิ่งแย่หนักเข้าไปอีก
เพราะอ้อยที่ปลูกไว้ ถ้าขาดน้ำนาน ๆ และอากาศแห้งแล้งมาก อ้อยทนไม่ไหวหรอกลูก แม้ว่า
จะเป็นอ้อยพันธุ์ดียังไงก็ตามทีเถอะ เมื่อมากกระทบกับความแห้งแล้งนาน ๆ เข้า อ้อยก็ต้องเหี่ยวเฉาไป
ความหวังที่จะได้กำไรงาม ๆ จากอ้อยตอบก็เป็นอันว่าต้องหลุดลอยไปเลย.....แต่เราคงจะโชคดีนะ
ลูกนะ”

พ่อยิ้มด้วยความหวัง พร้อมกับขยับตัวทำท่าจะลุกขึ้น อืดรีบจับแขนพ่อไว้ พลังขอร้องว่า

“พ่อครับ.....อย่าเพิ่งไปนะครับ อืดยังงง ๆ ไม่เข้าใจเรื่องที่พ่อเล่าให้ฟังเมื่อไม่กี่วันก่อน
เรื่องเขียวครับ”

อืดรีบกระวีกระวาดไปจัดหาน้ำเย็นมาให้พ่อเกือบเต็มแก้วใบเซื่อง พ่อรับไปดื่มอย่าง
กระหายเกือบหมดแก้ว หลังจากวางแก้วไว้บนโต๊ะแล้ว จึงหันไปถามอืดว่า

“ลูกยังงง ๆ ไม่เข้าใจอะไรอีกล่ะ”

“หลายเรื่องครับ.....อย่างเช่น.....อืด.....เรื่องภาษีเงินได้นะครับ พ่อขายอ้อยแล้ว ต้อง

เสียภาษีด้วยหรือครับ”

พ่อหัวเราะ และตอบว่า

“อ้าว! ลูกลืมไปแล้วหรือ.....อ้อยทำน้ำตาลนี่นะ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เรานะ เพราะฉะนั้นชาวไร่อ้อยจึงต้องเสียภาษีเงินได้จากการขายอ้อยให้แก่รัฐบาลด้วย วิธีการเสียภาษีก็คือ เมื่อหัวหน้าโคตนำอ้อยไปขายให้กับโรงงานน้ำตาลแล้ว ทางโรงงานนั้นจะหักค่าภาษีเงินได้ไว้เลย ในอัตราร้อยละ 0.75 เช่น ถ้าขายอ้อยได้เงิน 100 บาท ทางโรงงานน้ำตาลที่รับซื้ออ้อยนั้นก็จะหักค่าภาษีเงินได้ไว้ 75 สตางค์ ลูกลองคิดดูซิว่า ถ้าหากขายอ้อยไปตันหนึ่งในราคา 410 บาท จะต้องถูกหักค่าภาษีเงินได้ไปสักเท่าไร.....ลูกยังสงสัยอะไรอีกหรือเปล่า” พ่อถามเมื่อเห็นออดทำหน้าที่จน ออดจึงรีบถามต่อไปว่า

“พ่อครับ เงินค่าภาษีเงินได้กับเงินค่าหัวตันนี้ไม่เหมือนกันหรือครับ”

“ต่างกันมากนะลูกนะ ค่าภาษีเงินได้นั้น ชาวไร่อ้อยเสียให้แก่รัฐบาลเพื่อนำไปพัฒนาประเทศ แต่เงินค่าหัวตัน เป็นเงินที่ลูกไร่จะต้องจ่ายให้กับหัวหน้าโคตนำของตน ในอัตราที่แตกต่างกันไป เช่น อาจจะราคาตันละ 5 บาทหรือ 10 บาท เป็นต้น ทั้งนี้ก็ต้องแล้วแต่สัญญาหรือข้อตกลงที่ได้ทำกันไว้ระหว่างลูกไร่กับหัวหน้าโคตนำแต่ละรายนะลูก”

“ทำไมต้องมีลูกไร่.....ทำไมต้องมีหัวหน้าโคตนำด้วยล่ะครับ”

“ลูกคงจะไม่เข้าใจเรื่องการซื้อขายอ้อยใช่ไหมล่ะ.....แต่ไม่เป็นไร พ่อจะเล่าให้ฟัง.....คือตามปกติในช่วงเวลาที่โรงงานน้ำตาลเปิดหีบอ้อย โรงงานจะรับซื้ออ้อยจากหัวหน้าโคตนำ หัวหน้าโคตนำคือใครล่ะ.....หัวหน้าโคตนำ คือ.....ผู้ที่ไปติดต่อทำสัญญาล่วงหน้าไว้กับโรงงานน้ำตาลว่า ในช่วงที่โรงงานเปิดหีบอ้อยในปีนั้น ๆ เขาสามารถจะนำอ้อยมาขายให้โรงงานได้จำนวนกี่ตัน เมื่อตกลงเรื่องปริมาณอ้อยกันเป็นที่แน่นอนแล้ว ก็มีการทำสัญญาผูกมัดกันขึ้นระหว่างหัวหน้าโคตนำกับโรงงานน้ำตาลนั้น หลังจากทำสัญญากันแล้ว ทางโรงงานน้ำตาลคู่สัญญา ก็จะจ่ายเช็คล่วงหน้าประมาณ 6 เดือน เรียกกันว่า เงินเกี้ยว ให้แก่หัวหน้าโคตนำ เพื่อเป็นการวางมัดจำในการซื้ออ้อย และช่วยเหลือเป็นทุนในการปลูกอ้อย หลังจากนั้น ชาวไร่อ้อยรายเล็กรายน้อย ก็จะมาติดต่อกับหัวหน้าโคตนำ ขอเข้าร่วมโคตนำด้วย หรือบางทีหัวหน้าโคตนำก็ต้องพยายามไปรวบรวมชาวไร่อ้อยรายเล็กรายน้อยเข้าเป็น ลูกไร่ ของตน โดยมีข้อตกลงกันไว้อย่างแน่นอน เช่น หัวหน้าโคตนำจะต้องจัดหารถไถมารับจ้างเตรียมดินปลูกอ้อยให้ จัดหาอ้อยพันธุ์ดีมาขายให้ จัดหาปุ๋ยมาขายให้ จัดหาคนงานตัดอ้อยตลอดจนจัดหาพาหนะนำอ้อยไปส่งถึงโรงงานน้ำตาล เมื่อขายอ้อยแล้ว ลูกไร่จะต้องจ่ายเงินค่าตอบแทนให้หัวหน้าโคตนำในอัตราตันละ 10 บาท ดังนั้นเป็นต้น เงินค่าตอบแทนที่ลูกไร่ให้แก่หัวหน้าโคตนำของตน เพื่อเป็นการประสานประโยชน์ซึ่งกันและกันไว้นี้แหละ เขาเรียกกันว่า

คำห้วน

“พ่อครับ หัวหน้าโคด้า เป็นชาวไร่อ้อยหรือเปล่าครับ”

“เท่าที่พ่อรู้เนะ หัวหน้าโคด้าขายเหลืเกินที่ไม่ใช่ชาวไร่อ้อย ส่วนใหญ่จะเป็นชาวไร่อ้อยทั้งสิ้น แต่หัวหน้าโคด้าต้องมีเงินทุนเยอะนะลูกเนะ เพราะลูกไร่ยากจน ขาดแคลนเงินทุนกันทั้งนั้น จะต้องกู้ยืมเงินทุนจากหัวหน้าโคด้าของตนไปก่อน เมื่อขายอ้อยได้แล้ว จึงใช้คืนพร้อมทั้งดอกเบี้ยตามที่ได้ตกลงกันไว้เมื่อตอนกู้ยืม คราวนี้ลูกคงจะหายสงสัยเรื่องหัวหน้าโคด้า กับเรื่องเงินค่าหัวตันแล้วใช่ไหมละ”

“ครับ.....แต่ เอ.....เมื่อกี้นี้อดตั้งใจว่าจะถามพ่อเรื่องอะไรเนะ..... อ้อ ! นึกออกแล้ว.....ราคาอ้อยแต่ละปีนั้น ไม่เท่ากันหรือหหรือครับ”

“อ้อ ! ไม่เท่ากันหรือหลูก แต่ลูกรู้แล้วใช่ไหมว่า โรงงานน้ำตาลส่วนใหญ่ในประเทศของเรา รับซื้ออ้อยตามน้ำหนักในราคาที่รัฐบาลได้ประกันราคาไว้ เท่าที่ผ่านมาแล้ว บางปีรัฐบาลประกันราคาไว้ในอัตราตันละ 300 บาทบ้าง บางปีก็ตันละ 410 บาทบ้าง แต่ปีต่อไปยังไม่ทราบว่าจะประกันราคาไว้ให้สักเท่าไร ต้องรอไว้ตอนใกล้ ๆ ช่วงเวลาที่อ้อยต่อในไร่ของเราแก่นั้นแหละลูก”

“ทำไมรัฐบาลจะต้องประกันราคาอ้อยด้วยละครับ”

พ่อนิ่งอึ้งอยู่ครู่หนึ่ง แล้วจึงตอบว่า

“เท่าที่พ่อฟังมา เขาเล่ากันว่า เมื่อหลายปีมาแล้ว โรงงานน้ำตาลมักจะรับซื้ออ้อยจากชาวไร่ในราคาที่ไม่เป็นมาตรฐาน บางโรงงานก็รับซื้อในราคาสูง บางโรงงานก็รับซื้อในราคาที่ต่ำกว่า ชาวไร่อ้อยต่างก็รู้สึกว่ ไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องราคาอ้อย จึงรวมตัวกันเป็นสมาคมและเป็นสหพันธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้สมาคมและสหพันธ์นี้แหละ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชาวไร่อ้อยทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งหน้าที่ของตัวแทนชาวไร่อ้อยที่ว่านี้ ก็มีเยอะแยะ.....เท่าที่พ่อพอจะจำได้ ก็คือ จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับความเป็นธรรมในเรื่องราคาอ้อย และเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความอยู่รอดในการประกอบอาชีพของชาวไร่อ้อย ลูกรู้ไหม.....บรรดาตัวแทนของชาวไร่อ้อยทั้งหลายนั้น ได้พยายามทำหน้าที่ของเขาจนเต็มความสามารถ และก็ประสบความสำเร็จไปแล้วหลายอย่าง เช่น ปัจจุบันนี้บรรดาโรงงานน้ำตาลทุกโรงงานที่รับซื้ออ้อยตามน้ำหนักนั้น ก็รับซื้ออ้อยจากชาวไร่ในราคาเดียวกันหมด และรัฐบาลก็ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการประกันราคาอ้อยไว้ทุกปี ๆ เรื่อยมา โดยให้โรงงานน้ำตาลทุกโรงงานทำสัญญาหรือข้อตกลงในการรับซื้ออ้อยจากชาวไร่ในราคาที่ไม่ว่าไปกว่าราคาที่รัฐบาลประกันไว้ด้วย.....ลูกเห็นแล้วหรือยังละว่า.....เมื่อตกลงกันได้เช่นนี้ ความเป็นธรรมก็ย่อมเกิดขึ้นแก่ทุกฝ่าย เพราะทุกฝ่ายที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในเรื่องอ้อย

ต่างมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจกัน และได้พยายามประสานประโยชน์ซึ่งกันและกันไว้นั่นเอง”

อืดมองพ่ออย่างชื่นชม พร้อมกับพูดด้วยความจริงใจว่า

“แหม! ทำไมอืดจึงจะเป็นคนที่รู้อะไรต่ออะไรมาก ๆ เหมือนอย่างพ่อบ้างละครับ”

พ่อหัวเราะชอบใจ และตอบว่า

“ลูกก็ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ๆ เป็นต้นว่า ฟังข่าวหรือสารคดีจากวิทยุบ้าง จากโทรทัศน์บ้าง ฟังผู้ที่มีความรู้เขาพูดคุยกันบ้าง ค่อย ๆ สังสมไปเรื่อย ๆ อย่าเกียจคร้านก็แล้วกันต่อไปลูกก็จะเก่งขึ้นมาเองโดยไม่รู้ตัว อย่างเช่นวันนี้ ลูกก็ได้ความรู้ไปเยอะแยะเลยใช่ไหมล่ะ”

“ครับ” อืดรีบรับคำทันที พ่อสังเกตเห็นอืดยังมีความสนใจอยากที่จะฟังต่อไปอีก จึงพูดต่อไปว่า

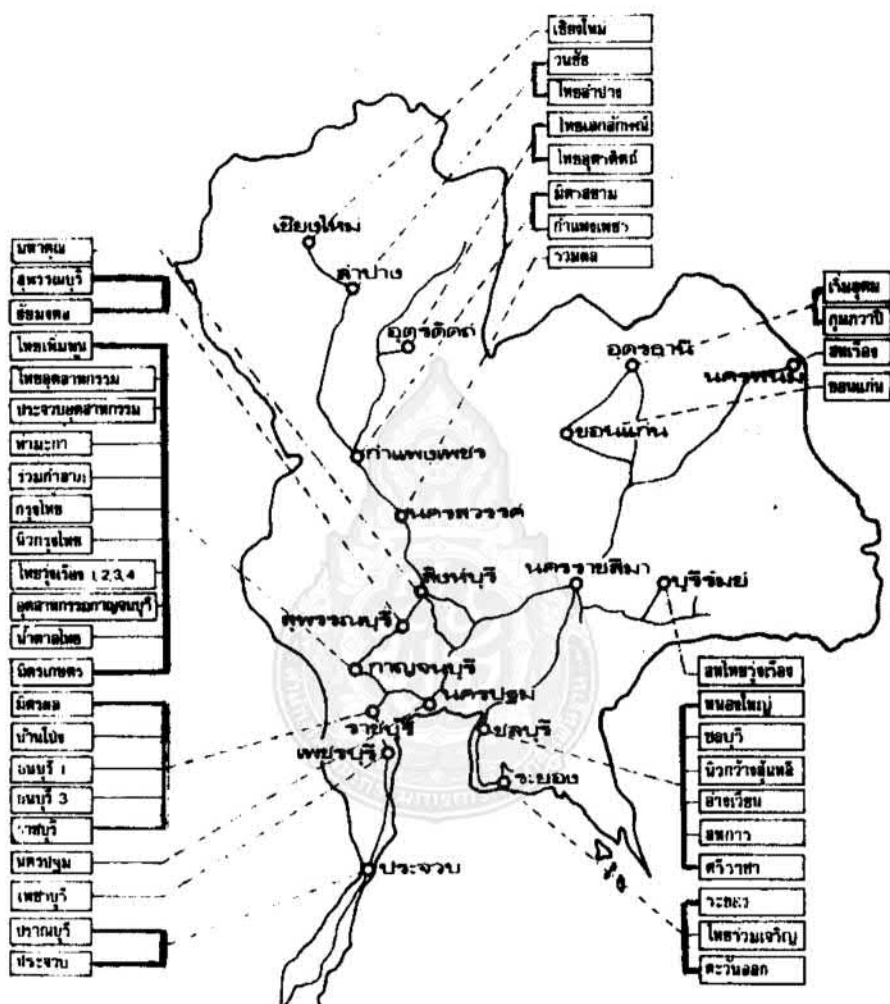
“สมาคมต่าง ๆ และสหพันธ์ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวไร้อ้อย เท่าที่พ่อพอจะจำได้ คือ สมาคมกลุ่มชาวไร้อ้อยเขต 7 กับ สหพันธ์ชาวไร้อ้อยแห่งประเทศไทย แต่ลูกควรรู้จักสมาคมกลุ่มชาวไร้อ้อยเขต 7 ไว้บ้างนะลูก เพราะสำนักงานใหญ่ของสมาคมนี้ ตั้งอยู่ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี นี่เอง เอ้อ.....ลูกรู้รีเปลา่ จังหวัดของเรานี้ นอกจากจะปลูกอ้อยกันมากมายแล้ว ยังมีโรงงานน้ำตาลมากที่สุดในประเทศไทยด้วยนะลูก”

“โอ้โฮ! จังหวัดกาญจนบุรีนี่หรือครับ ที่มีโรงงานน้ำตาลมากที่สุดในประเทศของเรา” อืดพูดเสียงดังด้วยความตื่นเต้น พ่อยิ้มและพูดว่า

“ก็โอ้นะสิลูก.....เพราะฉะนั้นพ่อถึงได้บอกลูกว่า ลูกควรจะรู้จักสมาคมกลุ่มชาวไร้อ้อยเขต 7 ไว้บ้างยังงี้ล่ะ”

“แหม! อืดยังไม่เคยเห็นที่ตั้งของสำนักงานของสมาคมนี้เลยสักครั้งเดียว.....อยู่ตรงไหนล่ะครับ”

“จันทระ.....สำนักงานใหญ่ของสมาคมนี้เป็นตึกใหญ่โต ตั้งอยู่ริมถนนแสงชูโต ในเขตท้องที่ตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกาโน่นนะลูก พ่อจำได้ว่า.....สมาคมนี้ได้ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2514 มีชาวไร้อ้อยในท้องที่เขต 7 เช่น จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม เป็นสมาชิกกันมาก สมาคมนี้นอกจากจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชาวไร้อ้อยในท้องที่เขต 7 แล้ว ยังได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมอีกมากนะลูกนะ เท่าที่พ่อพอจะจำได้ก็มี ซ่อมแซมสร้างถนนหนทางให้ทุนการศึกษาแก่ลูกชาวไร้อ้อยที่เรียนดี แต่ยากจน สร้างอาคารเรียนปละหลัง ๆ หมุนเวียนกันไป ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม ซื้อเครื่องปั้นปฏิบัติการทำฝานเทียมนำไปน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้ง 2 เครื่องนะลูก แล้วยังสร้างโรงพยาบาลทันสมัยขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ในเขตท้องที่ตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา อีกด้วยนะ โรงพยาบาลแห่งนี้

แผนที่แสดงที่ตั้งหน่วยงานในประเทไทย
(ที่มา : วารสารน้ำตาล ปีที่ 13 ฉบับที่ ๑)

ทางสมาคมฯ ก็ได้นำไปน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกเหมือนกัน และทรงโปรดฯ พระราชทานนามให้ว่า โรงพยาบาลมะเร็ง ถ้ามีโอกาสไปทางอำเภอท่ามะกาพ่อจะพาลูกแหวะไปดูสักหน”

“ใหญ่ไหมครับ โรงพยาบาลนี้”

“ใหญ่เหมือนกัน มีห้องพักคนไข้ทั้งห้องพิเศษธรรมดา และห้องพิเศษปรับอากาศด้วยนะลูกนะ นอกจากนี้ ทางสมาคมฯ ยังก่อสร้างห้องซึ่งนำหนักอ้อยไว้ใกล้ ๆ กับสำนักงานใหญ่ของสมาคมฯ เพื่อให้ชาวไร่อ้อยนำอ้อยไปซึ่งนำหนักก่อนส่งเข้าโรงงานน้ำตาล จะได้เปรียบเทียบน้ำหนักของอ้อยเมื่อชั่งด้วยเครื่องชั่งของสมาคมฯ กับเมื่อชั่งที่เครื่องชั่งของโรงงานน้ำตาลว่า ผิดแผกแตกต่างกันไหม ซึ่งวิธีการนี้ คงจะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมเรื่องน้ำหนักในการซื้อขายอ้อยแก่ทุกฝ่ายได้บ้างเหมือนกัน”

“โอ้โฮ! ทางสมาคมฯ กลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 7 นี่ทำประโยชน์ไว้เยอะแยะเลยนะครับ แต่...เอ...ทำไมไม่มีเงินเยอะจังเลย ขนาดสร้างโรงพยาบาล และซื้อเครื่องบินตั้ง 2 ลำที่พ่อเล่ามานั้น อ้อคิดว่า ต้องหมดเงินไปเป็นล้าน ๆ บาทเชียวนะครับ”

“อ้อ! ทางสมาคมฯ มีรายได้มากนะลูก แต่รายได้ส่วนใหญ่ก็มาจากชาวไร่อ้อยทั้งหลายนั่นเอง คือ ตามปกตินั้น ทุก ๆ ปีโรงงานน้ำตาลทุกโรงงานในเขต 7 ที่มีเงื่อนไขสัญญาหรือข้อตกลงกับสมาคมฯ เกี่ยวกับการจัดหารายได้ของสมาคมฯ จะช่วยกันหาเงินรายได้เข้าสมาคมฯ โดยหักเงินค่าอ้อยของชาวไร่ที่หัวหน้าโควต้าได้นำไปขายให้กับโรงงานไว้ในอัตราตันละ 1 บาท เพื่อให้สมาคมฯ นำรายได้เหล่านี้ไปใช้สำหรับทำประโยชน์แก่ส่วนรวมบ้าง และช่วยเหลือชาวไร่อ้อยบ้าง แต่ในช่วงที่สมาคมฯ พยายามรวบรวมเงิน เพื่อซื้อเครื่องบินปฏิบัติการทำฝนเทียม และสร้างโรงพยาบาลนั้น ชาวไร่อ้อยได้ร่วมแรงร่วมใจกันเสียสละเงินรายได้จากการขายอ้อย โดยให้โรงงานน้ำตาลที่รับซื้ออ้อยไว้นั้น หักเงินค่าอ้อยเพิ่มขึ้นอีกในอัตราตันละ 1 บาท เพราะฉะนั้น ในช่วงนี้โรงงานน้ำตาลจะหักเงินค่าอ้อยของชาวไร่ไว้ในอัตราตันละ 2 บาท”

“ถ้าจั้น ชาวไร่ที่ขายอ้อยได้มาก ก็ต้องเสียสละเงินรายได้ให้แก่สมาคมฯ มากกว่าชาวไร่ที่ขายอ้อยได้น้อยใช่ไหมครับ”

“อ้าว! ก้อใช่ะซี แต่ลูกรู้ไหม.....ถึงแม้พ่อจะต้องเสียสละเงินรายได้จากการขายอ้อยคราวนี้ ให้แก่สมาคมฯ ไปบ้าง พ่อก็ไม่รู้สึกเสียดายเลย แต่พ่อมีความภาคภูมิใจมาก ที่ได้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม พ่อภูมิใจจริง ๆ นะลูก” พ่อพูดด้วยน้ำเสียงที่หนักแน่น และจริงจัง อ้อคมองดูพ่อด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจ แล้วต่างก็พากันนั่งนิ่งเงียบอยู่ครู่หนึ่ง อ้อดจึงถามพ่อว่า

“พ่อครับ พ่อไปตลาดพ่อเห็นสหกรณ์การเกษตร ที่เพิ่งจะเปิดใหม่ที่ตึกหลังใหญ่ ใกล้เคียง
ตลาดบ้างไหมครับ”

พ่อผกศึรชะช้า ๆ พร้อมกับพูดว่า

“อ้อ! เห็นแล้วลูก ความจริงสหกรณ์ก็เป็นธุรกิจอย่างหนึ่งนะลูกนะ แต่เวลาจะตั้ง จะต้อง
มีคนตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปดำเนินการรวมกำลังและรวมเงินทุนกัน โดยมีจุดประสงค์ที่แน่นอนว่า
จะตั้งขึ้นมาเพื่อทำอะไรกันบ้างแล้วก็ไปจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย หลังจากนั้น ใครอยาก
จะเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ก็ต้องไปสมัครและต้องถือหุ้นในสหกรณ์ด้วย อย่างเช่น สหกรณ์
การเกษตรที่เปิดขึ้นมาใหม่นั้น พ่อก็รู้ว่า เขามีจุดประสงค์ที่จะช่วยเหลือสมาชิกที่เป็นชาวไร่
ชาวนา ในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง เป็นตัวว่า จัดหาเงินทุนมาให้กู้ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ ส่งเสริม
การเพาะปลูกพืชเพื่อให้ได้ผลดี หาตลาดให้สมาชิกได้นำพืชผลไปขายในราคาที่ยุติธรรม และจะ
จัดสร้างฉางหรือไซโลสำหรับเก็บเมล็ดพืช หรือสำหรับไว้รับฝากสินค้าของสมาชิกด้วย ถ้าชาวไร่
ชาวนา คนไหนสนใจ อยากจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์นี้ ก็ไปติดต่อขอสมัครได้เลย แต่อย่าลืม
นะลูก สมาชิกของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นในสหกรณ์ด้วย อ้อ! เกือบลืมไปนะ....พ่อสิ้นปี
ถ้าสหกรณ์มีกำไร สหกรณ์ก็จะแบ่งกำไรเหล่านั้นเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกอีกด้วย”

“เอ๊ะ! สหกรณ์การเกษตรที่พ่อพูดถึงอยู่นี้ จะช่วยชาวไร่อ้อยได้ยังไงล่ะครับ”

“โอ้โฮ! ช่วยได้มากเชียวนะ นอกจากจะช่วยหาเงินทุนหรือสถาบันเงินทุน เช่น ธนาคาร
เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกที่เป็นชาวไร่อ้อยได้กู้ไปลงทุนโดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำมาแล้ว สหกรณ์นี้
ยังทำหน้าที่เป็นหัวหน้าโควตาไปติดต่อทำสัญญากับทางโรงงานน้ำตาล เพื่อนำอ้อยของสมาชิก
ไปขายให้ โดยคิดค่าหัวตันในอัตราที่ถูกว่าของเอกชนมาก.....”

“แหม! ก้อดีนะซีครับ ทำไมพ่อไม่ไปสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์บ้างล่ะครับ” อ้อด
ตามเสียงดังด้วยความกระตือรือร้น พ่อหัวเราะและตอบว่า

“โธ่! ไม่น่าตามเลย ลูกรู้ไหม.....ลุงพ่อของลูกนะแหละ มาชวนพ่อไปสมัครเข้าเป็น
สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรที่ว้านั้น ตั้งแต่เมื่อวานนี้แหละ แล้วก็.....อ้า.....ระยะนี้ลุงพ่อกับพ่อ
ก็กำลังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงชักชวนชาวไร่แถว ๆ หมู่บ้านของเรา และหมู่บ้านใกล้เคียง ให้ไปสมัคร
เข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์นี้อีกด้วยนะ พ่อคิดว่า คงอีกไม่นานนักหรอกลูก สหกรณ์นี้ จะต้อง
มีสมาชิกมาก มีผู้ถือหุ้นมาก และอาจจะมีเงินทุนพอที่จะจัดหารถแทรกเตอร์ รถตัดอ้อยมาหมุนเวียน
ไปรับจ้างทำงานในไร่ของสมาชิก โดยคิดค่าจ้างในราคาที่พอเหมาะพอควร ซึ่งถ้าหากสหกรณ์
สามารถทำได้ตามที่พ่อคิดไว้ ก็คงจะช่วยบรรเทาเรื่องการขาดแคลนเงินทุน และการขาดแคลน
คนงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่หนักอกหนักใจของชาวไร่อ้อยลงไปได้บ้าง.....”

แรงงานคนมีความสำคัญมากสำหรับทำไร่อ้อย

“พ่อครับ ถ้าน้ำมันแพงล่ะครับ ค่าจ้างรถตัดอ้อยกับค่าจ้างรถไถนั้นก็ต้องแพงขึ้นไปอีก ด้วยใช่ไหมครับ”

พ่อหัวเราะหึหึ และตอบว่า

“ถ้าเกิดเป็นอย่างนั้นขึ้นมา เราก็ค่อยหาทางแก้ไขกันต่อไปสิลูก เราอาจจะต้องหันกลับไปใช้แรงงานวัว ควาย ช่วยไถดิน พรวนดิน อีกก็ได้ หรือบางทีอาจจะต้องใช้กังหันลมช่วยสูบน้ำเข้าไร่ก็ได้เนะ”

“แหม! ทำไร้อ้อยนี้มีปัญหาเยอะเหมือนกัน นะพ่อนะ”

พ่อถอนหายใจเอือกใหญ่ แล้วพูดยิ้ม ๆ ว่า

“ไม่ว่าจะทำอะไร มันก็มักจะมีปัญหาและอุปสรรคแทบทั้งนั้นแหละลูก ข้อสำคัญ เราต้องพยายามหาหนทาง หรือหาวิธีการแก้ปัญหา แก้อุปสรรค ที่ขัดข้องอยู่那儿 ให้บรรเทาเบาบางลง หรือให้หมดสิ้นไปโดยเร็วที่สุด อย่างวัวท้อแท้ หรือจนอยู่กับปัญหาและอุปสรรคนั้นๆ เหมือนกับคนที่ไร้ปัญญาก็แล้วกัน”

การทำน้ำตาล

“แม่ทำขนมอะไรครับ หอมน่ากินจังเลย” อ้อตามพลงชะโงกมองดูในหม้อขนมซึ่งกำลังเดือดอยู่บนเตาไฟ

“ตัวเขียวต้มกับน้ำตาลทรายแดงจ๊ะ”

“ทำไมแม่ไม่ใช้น้ำตาลทรายขาวล่ะครับ”

“ถ้าแม่ใช้น้ำตาลทรายขาวก็คงไม่หอมอย่างนี้นะซีจ๊ะ”

“น้ำตาลทรายแดงทำมาจากต้นตาลไซ้ไหมครับ จึงได้มีกลิ่นหอมอย่างนี้”

“ไม่ใช่หรอกลูก น้ำตาลที่ทำมาจากน้ำหวานของต้นตาล เขาเรียกว่าน้ำตาลโตนดและน้ำหวานของต้นมะพร้าว เขานำมาเคี่ยวเป็นน้ำตาลปีบ ส่วนน้ำตาลทรายแดงกับน้ำตาลทรายขาวนั้นทำมาจากอ้อยเหมือนกัน แต่วิธีทำน้ำตาลทรายแดงไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนกับการทำน้ำตาลทรายขาว แม่เคยเห็นเขาหีบน้ำอ้อยออกมาผสมกับน้ำปูนขาวแล้วกรองเอาฝุ่นผงและตะกอนออก เสร็จแล้วจึงเทใส่กะทะตั้งไฟเคี่ยวไปจนงวด แล้วยกลงจากเตาปล่อยให้เย็น ก็จะได้น้ำตาลทรายแดง ลูกลองดูในขวดโหลนี้ซี” แม่หยิบขวดโหลที่บรรจุน้ำตาลทรายแดงให้อ้อดู อ้อเปิดฝาออกแล้วดม

“ไม่เหมือนน้ำตาลทรายขาวนะแม่นะ มันเป็นผงก็มี จีบกันเป็นก้อนก็มี แต่กลิ่นหอมคล้าย ๆ น้ำตาลไหม้จังเลย”

“ลูกสังเกตสีของน้ำตาลหรือเปล่า.....เห็นไหม.....มันไม่ใช่สีแดง.....มันเป็นสีน้ำตาล แต่เขากลับเรียกว่าน้ำตาลทรายแดง น่าแปลกไหมล่ะ” แม่พูดพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ

“จริงด้วยซีครับ เอ ! แม่ครับ น้ำตาลทรายขาวทำยังไงล่ะครับ”

“การทำน้ำตาลทรายขาว มีวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อนมาก แม่คิดว่าลูกควรที่จะชวนพ่อของลูกไปดูที่โรงงานทำน้ำตาลเลยจะดีกว่านะ” แม่พูดพลงยกหม้อขนมลงจากเตา และดับถ่านอย่างเรียบร้อย

“แล้วพ่อจะพาอ้อเข้าไปในโรงงานได้ยังไงล่ะครับ”

“อ้าว ! ลูกลืมไปแล้วหรือจ๊ะ ก้อ.....อาสชาติของลูกยังงี้ล่ะ เขาทำงานอยู่ที่โรงงานน้ำตาลทรายมาได้สัก 2-3 เดือนแล้วนะ”

“จริงด้วยซี.....แหม ! อ้อดลืมนะ”

สองสามวันต่อมาพ่อพาอ๊อดกับแ้วไปที่โรงงานทำน้ำตาลที่อาสุชาติทำงานอยู่ เมื่อไปถึงโรงงาน พ่อพบกับอาสุชาติพอดี

“พี่มาแต่เช้าเชียวครับ มีธุระอะไรหรือเปล่าพี่” อาสุชาติถามพ่อ และหันมายิ้มกับหลานทั้งสอง อ๊อดรีบตอบแทนพ่อ

“อ๊อดกับน้องแ้วอยากดูการทำน้ำตาลทรายครับ อาช่วยพาเข้าไปดูได้ไหมครับ”

“นั่นนะซี สุชาติช่วยพาหลานเข้าไปดูหน่อยได้ไหมล่ะ” พ่อพูดเบา ๆ

“เอ! ผมก็เพิ่งเข้ามาทำงาน ยังไม่ค่อยรู้อะไรเท่าไรนัก ผมจะลองไปพบหัวหน้าของผมก่อน ปกติแล้วถ้าหัวหน้าว่าง ๆ ยังไม่มีงานอะไรที่รีบด่วน เมื่อมีใครขอเข้ามาชมกิจการของโรงงานแล้ว หัวหน้าจะเป็นผู้พาไปดูเอง ยิ่งเป็นเด็ก ๆ หรือเป็นนักเรียน นักศึกษาแล้ว หัวหน้าจะพาไปดูแล้วก็อธิบายให้ฟังทุกครั้ง” อาสุชาติชี้แจงด้วยน้ำเสียงที่แสดงถึงความชื่นชมในการปฏิบัติงานของหัวหน้า

“มีนักเรียนเข้ามาดูบ่อย ๆ หรือ” พ่อถาม

“ไม่บ่อยนักหรอกครับ.....เอ! พี่กับหลานยืนคอยที่ข้าง ๆ ห้องซึ่งอ๊อดนั้นดีกว่าร่ม ๆ ดี ผมจะรีบไปพบกับหัวหน้าก่อนนะครับ”

สักครู่ต่อมา อาสุชาติก็กลับมาพร้อมกับมีผู้ชายหนุ่ม ๆ ทำทางคล่องแคล่วเดินคู่กันมาด้วย

“พี่ครับ.....คุณวิชัย.....หัวหน้าของผม” อาสุชาติแนะนำให้พ่อรู้จักกับผู้ชายหนุ่ม ๆ ที่เดินคู่กันมา อ๊อดกับแ้วสังเกตเห็นพ่อยกมือไหว้ จึงรีบยกมือไหว้บ้าง หัวหน้าของอาสุชาติหันมายิ้มและถามเด็กทั้งสองด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล

“เธอสนใจ อยากจะเห็นวิธีการทำน้ำตาลทรายใช่ไหม”

“ใช่ครับ” อ๊อดรีบตอบ

“ดีแล้ว ประเดี๋ยวเราจะเข้าไปดูกัน เธอยืนอยู่ตรงนี้ เห็นรถบรรทุกอ้อยเข้ามาข้างตรงเครื่องซึ่งนั่นแล้วใช่ไหม ที่ต้องชั่งก็เพราะว่า ทางโรงงานนี้รับซื้ออ้อยโดยคิดเป็นน้ำหนัก พอชั่งแล้วรถบรรทุกอ้อยพวกนี้จะไปจอดรออยู่ที่ลานจอดรถหน้าโรงหีบโน่น.....เราเดินไปที่โรงหีบกันดีกว่า” หัวหน้าของอาสุชาติหันมาชวนทุก ๆ คน

เมื่อทุกคนเดินมาถึงหน้าโรงหีบ หัวหน้าของอาสุชาติชี้ให้ดูรถบรรทุกอ้อยที่กำลังขนถ่ายอ้อยลงบนสะพานอ้อย

“เธอเห็นไหมนั่น....อ้อยกำลังขนถ่ายจากรถบรรทุกลงมาที่สะพานอ้อย และจะลำเลียงเข้าเครื่องสับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ เมื่อเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วจึงส่งไปเข้าเครื่องทุบให้ละเอียดยิ่งขึ้นอีก จากนั้นจึงส่งผ่านไปตามลำรางเข้าสู่หีบสกัดเอาน้ำอ้อยออก ที่เหลือจะเป็น กาก ที่เธอเห็นกอง

อยู่นั่นไงล่ะ”

“กากอ้อยที่กองอยู่นั้น จะขนไปทิ้งหรือคะ” แอ้วถาม

“ไม่ทิ้งหรอกเธอ กากอ้อยส่วนหนึ่งเรานำมาทำเชื้อเพลิงใช้ในโรงงานนี้แหละ ส่วนที่เหลือเราจะส่งไปให้โรงงานทำกระดาษซึ่งอยู่ใกล้ ๆ นี่เอง”

“กากอ้อยนำไปทำกระดาษอะไรได้ครับ” อี๊ดถาม

“ทำกระดาษอัดเป็นแผ่นแข็งคล้าย ๆ ไม้อัด กระดาษอัดชนิดนี้เธอคงจะเคยเห็นเพราะ

อ้อยขณะกำลังให้เขาตัด

มีผู้นิยมนำไปทำเป็นตุ้ล้าโพงเครื่องขยายเสียง ทำฝักกันห้อง ทำเพดานห้อง ซึ่งมีลวดลายสวยงามกว่าไม้อัดมาก”

“เอ! มันจะทนทานหรือครับ” พ่อถาม

“ทนทานซีครับ ในต่างประเทศเขาใช้กากอ้อยมาทำเป็นกระดาษอัดตั้ง 40 กว่าปีมาแล้ว คุณภาพดีพอ ๆ กับไม้อัดเลยครับ” หัวหน້ของอาสุชาติหันไปพูดกับพ่อ

“แหม! แปลกจริง ๆ ผมเพิ่งจะทราบเดี๋ยวนีเองว่ากระดาษอัดเป็นแผ่นแข็งนั้นทำมาจากกากอ้อยก็ได้” พ่อพูดอย่างจริงจัง

หัวหน້ของอาสุชาติอมยิ้ม และหันมาถามเด็กทั้งสอง

“เธอเคยสังเกตเห็นแผ่นป้ายนิเทศสีเหลืองนวล ๆ ในห้องเรียนของเธอบ้างไหม”

“เคยครับ ที่โรงเรียนของผมมีป้ายนิเทศทุกห้องเรียนเลยครับ ผมได้ยินเขาเรียกกันว่า กระดาษชั้นอ้อย” อัดตอบอย่างซัดถ้อยซัดคำ

“นั่นแหละ ทำมาจากกากอ้อยเหมือนกัน แต่มุมกว่ากระดาษที่อัดเป็นแผ่นแข็ง เขาเรียกว่า “กระดาษชานอ้อย” หัวหน้าของอาสุชาติพูดเน้นเสียงในตอนท้ายของประโยค

“จันทากอ้อยก็นำไปทำกระดาษได้ตั้งสองชนิดซีคะ” แอ้วพูดขึ้นบ้าง

“ใช่ นอกจากนี้นั้ยังนำไปทำเยื่อกระดาษ และนำไปผสมกับกากน้ำตาลและข้าวโพดหรือ เมล็ดพืชอื่น ๆ ทำเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ได้อีกด้วย” หัวหน้าของอาสุชาติพูดพร้อมกับพาเดินเข้าไปภายในโรงงานซึ่งอ้ออ้งด้วยเสียงเครื่องจักรกลต่าง ๆ ขณะที่เดินผ่านคนงานทั้งชาย และหญิง หัวหน้าของอาสุชาติก็ยิ้มแย้มทักทายคนงานเหล่านั้นอย่างเป็นกันเอง เมื่อพากันเดินได้ บันไดที่ค่อนข้างสูงชันขึ้นไปถึงชั้นที่สองของโรงงาน ซึ่งมีหม้อขนาดใหญ่ตั้งเรียงอยู่เป็นแถว หัวหน้าของอาสุชาติจึงหยุดยืนอธิบายด้วยเสียงที่ค่อนข้างดังกว่าปกติเพื่อแข่งกับเสียงเครื่องจักรที่ตั้งอ้ออ้ง อยู่ภายในโรงงาน

“เมื่อกี้ี้ เธอได้เห็นแล้วว่า อ้อยทั้งลำได้ส่งลำเลียงเข้าเครื่องสับเข้าเครื่องทุบแล้วเข้า ลูบหีบสกัดเอาน้ำอ้อยออกมา น้ำอ้อยที่สกัดออกมานั้นจะไหลมาตามท่อแล้วลงมารวมกันในหม้อต้ม ให้อร้อนราว ๆ 60 องศาเซลเซียส แต่น้ำอ้อยรวมนั้ยังมีผงกากอ้อยบ้าง ดินหรือโคลนซึ่งติดมากับ เปลือกอ้อยบ้าง น้ำอ้อยจึงขุ่นมีสีคล้ำมาก และมีฟองลอยอยู่ จึงต้องแยกเอาสิ่งสกปรกพวกนี้ออก โดยการผสมน้ำปูนขาวลงไป แล้วนำไปผ่านก๊าซกำมะถันอีกทีหนึ่งเพื่อฟอกสีของน้ำอ้อยให้จางลง หลังจากนั้น น้ำอ้อยจะถูกส่งผ่านเข้าไปเข้าหม้อต้มให้อร้อนประมาณ 105 องศาเซลเซียสแล้วจึงไหล ลงไปยังถังพัก เพื่อแยกตะกอนออก แต่ตะกอนที่แยกออกนั้ยังขุ่น ๆ อยู่และยังมีความหวานปน อยู่ด้วย จึงต้องนำไปเข้าเครื่องกรองแยกเอาน้ำอ้อยออกมาอีก ที่เหลือจึงเป็นกากตะกอน เรียกว่า จั้หม้อกรอง นั้ไน้.....เธอเห็นไหมละ” หัวหน้าของอาสุชาติชี้ให้ดูกากตะกอนเปียก ๆ สีคล้ำ ๆ ซึ่งติดอยู่ที่ผิวของเครื่องกรอง

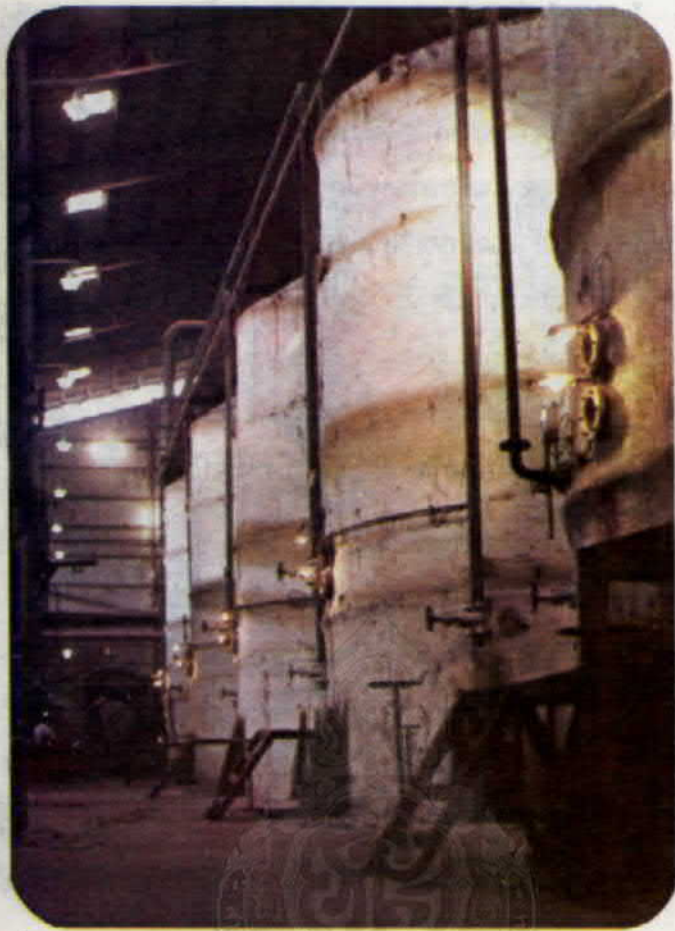
“จั้หม้อกรองนั้ไน้ไปทำอะไรได้อีกหรือเปล่าคะ” แอ้วหันไปถามอาสุชาติ

“อาเคยเห็นชาวไร่บางคน นำไปใช้เป็นปุ๋ยกั้มีนะ”

“ใช่.....ใช่ จั้หม้อกรองพวกนั้ี้มีความหวานอยู่ จึงนำไปใช้เป็นปุ๋ยได้ นอกจากนี้ยัง นำไปสกัดเอาไขออกมาทำขี้ผึ้งถูพื้นให้เป็นมัน และทำเป็นยาขจัดรองเท้าได้อีกนะเธอ”

หัวหน้าของอาสุชาติอธิบายเพิ่มเติม แล้วเดินนำหน้าพาไปยังบริเวณที่มีหม้อต้มขนาดใหญ่ อีกชุดหนึ่ง ซึ่งตั้งเรียงรายกันเป็นแถว 5 ลูกด้วยกัน

“น้ำอ้อยที่แยกตะกอนออกแล้ว จะเป็นน้ำอ้อยที่ใสและบริสุทธิ์ขึ้น และน้ำอ้อยที่ใสและ

หม้อต้มน้ำกลั่นให้เป็นน้ำเชื่อม

บริสุทธิ์นั้นจะถูกส่งผ่านให้ไหลเข้าในหม้อต้มซึ่งตั้งเรียงกัน 5 ลูกนี้แหละ” หัวหน้าของอาสุชาติ พุดพลางชี้ให้เด็กทั้งสองดูหม้อซึ่งอยู่ตรงหน้า

“ต้มทำไมคะ” แอ้วถาม

“ต้มให้น้ำระเหยออกไปให้มากที่สุด เพื่อให้ น้ำอ้อยกลายเป็นน้ำเชื่อม แต่พอเป็นน้ำเชื่อม แล้วก็จะถูกส่งผ่านไปยังหม้อฟอก เพื่อฟอกสีของน้ำเชื่อมยังค้ำอยู่ให้จางลงไปและมองดูใสยิ่งขึ้นยังไงล่ะ”

“ใช้อะไรฟอกครับ” พ่อถาม

“อ้อ! ใช้ก๊าซกำมะถันครับ” หัวหน้าของอาสุชาติหันไปตอบพ่อ

“ตอนนี้ยังไม่เป็นน้ำตาลทรายใช่ไหมครับ” อ้อดถาม

“ใช่ ตอนนี้ยังไม่เป็นน้ำตาลทราย แต่ยังเป็นน้ำเชื่อมอยู่ จะต้องให้น้ำเชื่อมที่ฟอกด้วย

“พ่อครับ พ่อไปตลาดพ่อเห็นสหกรณ์การเกษตร ที่เพิ่งจะเปิดใหม่ที่ตึกหลังใหญ่ ใกล้เคียง ตลาดบ้างไหมครับ”

พ่อผกศึรชะช้า ๆ พร้อมกับพูดว่า

“อ้อ! เห็นแล้วลูก ความจริงสหกรณ์ก็เป็นธุรกิจอย่างหนึ่งนะลูกนะ แต่เวลาจะตั้ง จะต้องมีคนตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปดำเนินการรวมกำลังและรวมเงินทุนกัน โดยมีจุดประสงค์ที่แน่นอนว่าจะตั้งขึ้นมาเพื่อทำอะไรกันบ้างแล้วก็ไปจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย หลังจากนั้น ใครอยากจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ก็ต้องไปสมัครและต้องถือหุ้นในสหกรณ์ด้วย อย่างเช่น สหกรณ์การเกษตรที่เปิดขึ้นมาใหม่นั้น พ่อก็รู้ว่า เขามีจุดประสงค์ที่จะช่วยเหลือสมาชิกที่เป็นชาวไร่ชาวนา ในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง เป็นค้ำว่า จัดหาเงินทุนมาให้กู้ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ ส่งเสริมการเพาะปลูกพืชเพื่อให้ได้ผลดี หาดตลาดให้สมาชิกได้นำพืชผลไปขายในราคาที่ยุติธรรม และจะจัดสร้างฉางหรือไซโลสำหรับเก็บเมล็ดพืช หรือสำหรับไว้รับฝากสินค้าของสมาชิกด้วย ถ้าชาวไร่ชาวนา คนไหนสนใจ อยากจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์นี้ ก็ไปติดต่อขอสมัครได้เลย แต่อย่าลืมนะลูก สมาชิกของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นในสหกรณ์ด้วย อ้อ! เกือบลืมไปนะ....พ่อสิ้นปีถ้าสหกรณ์มีกำไร สหกรณ์ก็จะแบ่งกำไรเหล่านั้นเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกอีกด้วย”

“เอ๊ะ! สหกรณ์การเกษตรที่พ่อพูดถึงอยู่นี้ จะช่วยชาวไร่อ้อยได้ยังไงล่ะครับ”

“โอ้โฮ! ช่วยได้มากเชียวนะแหละ นอกจากจะช่วยหาเงินทุนหรือสถาบันเงินทุน เช่น ธนาคาร เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกที่เป็นชาวไร่อ้อยได้กู้ไปลงทุนโดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำมาแล้ว สหกรณ์นี้ยังทำหน้าที่เป็นหัวหน้าโควตาไปติดต่อทำสัญญากับทางโรงงานน้ำตาล เพื่อนำอ้อยของสมาชิกไปขายให้ โดยคิดค่าหัวตันในอัตราที่ถูกลงกว่าของเอกชนมาก.....”

“แหม! ก้อดีนะซีครับ ทำไมพ่อไม่ไปสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์บ้างล่ะครับ” อ้อดถามเสียงดังด้วยความกระตือรือร้น พ่อหัวเราะและตอบว่า

“โธ่! ไม่น่าถามเลย ลูกรู้ไหม.....ลุงพ่อของลูกนะแหละ มาชวนพ่อไปสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรที่ว่านั้น ตั้งแต่เมื่อวานนี้แหละ แล้วก้อ.....อ้า.....ระยะนี้ลุงพ่อกับพ่อก็กำลังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงชักชวนชาวไร่แถว ๆ หมู่บ้านของเรา และหมู่บ้านใกล้เคียง ให้ไปสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์นี้อีกด้วยนะ พ่อคิดว่า คงอีกไม่นานนักหรอกลูก สหกรณ์นี้ จะต้องมียุติธรรม มีผู้ถือหุ้นมาก และอาจจะมียุติธรรมพ่อกี้จะจัดหารถแทรกเตอร์ รถตัดอ้อยมาหมุนเวียนไปรับจ้างทำงานในไร่ของสมาชิก โดยคิดค่าจ้างในราคาที่พอเหมาะพอควร ซึ่งถ้าหากสหกรณ์สามารถทำได้ตามที่พ่อคิดไว้ ก็คงจะช่วยบรรเทาเรื่องการขาดแคลนเงินทุน และการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่หนักอกหนักใจของชาวไร่อ้อยลงไปได้บ้าง.....”

การบรรจุน้ำตาลทรายขาวลงกระสอบ

เกือบลืมนึกไปกากน้ำตาลยังนำไปผสมกับกากอ้อย ผสมกับเมล็ดข้าวโพด หรือผสมกับเมล็ดพืชอื่น ๆ ทำเป็นอาหารเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ตามที่เคยบอกเธอมาแล้วครั้งหนึ่งยังงั้นละ”

หัวหน้าของอาสุชาติพูดแล้ว ก็พาทุก ๆ คนเดินลงมาถึงชั้นล่างของโรงงาน แวะดูตะแกรง ร่อนน้ำตาล และการบรรจุน้ำตาลทรายลงกระสอบ ขณะที่กำลังยืนดูอยู่นั้น อืดสังเกตเห็นกระสอบ น้ำตาลทรายที่กำลังบรรจุอยู่ ตั้งอยู่บนเครื่องชั่ง

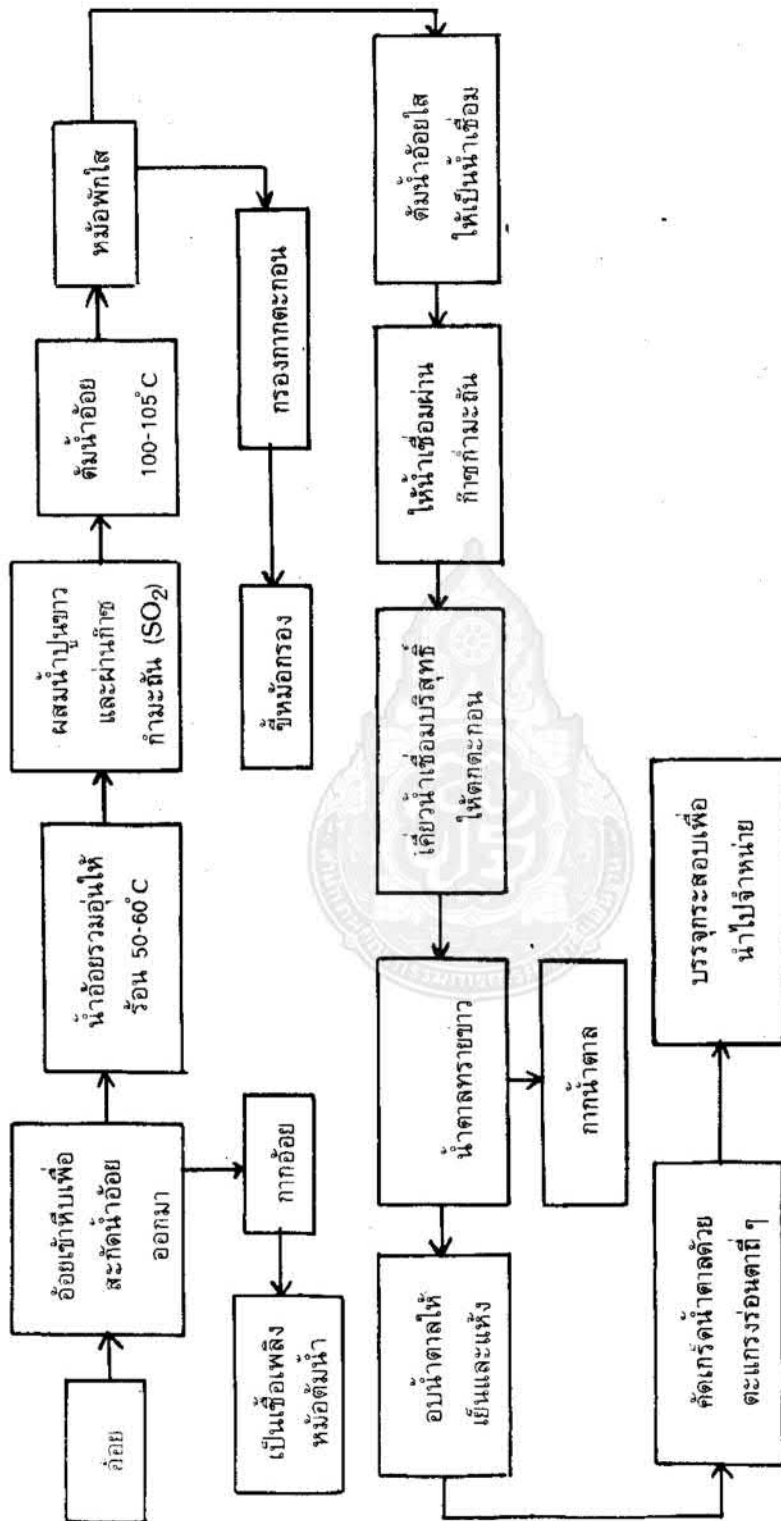
“น้ำตาลทรายที่บรรจุลงกระสอบนี้ ต้องชั่งด้วยหรือครับ” อืดหันไปถามอาสุชาติ

“ใช่ กระสอบหนึ่ง ๆ จะบรรจุน้ำตาลทรายขาวได้ 100 กิโลกรัม”

“น้ำตาลทรายขาวพวกนี้ส่งไปขายที่ไหน อารู๋ไหมคะ” แอ้วถาม

“ส่วนมากออกก็เห็นทางโรงงานส่งไปขายภายในประเทศนี่แหละ”

“เอ๊ะ ! ทำไมไม่ส่งไปขายต่างประเทศ” พ่อถาม

ขบวนการผลิตน้ำตาลทรายขาว

“น้ำตาลที่ประเทศของเราส่งออกไปขายยังต่างประเทศนั้นไม่ใช่น้ำตาลทรายขาวหรรก
ครับพี่ แต่เป็นน้ำตาลทรายดิบ เผลอวันนี้ที่โรงงานนี้ก็ไม่ได้ทำเสียด้วยซีครับ” อาสุชาติตอบ

“น้ำตาลทรายดิบเหมือนกับน้ำตาลทรายขาวที่กำลังบรรจุลงกระสอบนี้หรือเปล่าคะ”
แอ้วถาม หัวหน้าที่ของอาสุชาติจึงตอบยิ้ม ๆ อย่างอารมณ์ดี

“ไม่เหมือนกันหรอกเธอ น้ำตาลทรายดิบเป็นเกรดไอ สีน้ำตาลอ่อน ๆ ก็มี สีน้ำตาลเข้ม
ก็มี แต่เกรดน้ำตาลจะจับเกาะติดกัน ไม่ร่วนเหมือนกับน้ำตาลทรายขาวนี้หรอก เพราะว่าน้ำตาล
ทรายดิบยังมีความชื้นอยู่มาก เนื่องจากไม่ได้ผ่านหม้ออบ แต่มีกลิ่นหอมกว่าน้ำตาลทรายขาว วิธี
ทำน้ำตาลทรายดิบก็เหมือน ๆ กับวิธีทำน้ำตาลทรายขาวทุกขั้นตอน ยกเว้นตรงขั้นที่ทำน้ำอ้อยให้
มีสีจางลง และขั้นที่ทำน้ำเชื่อมซึ่งยังมีสีคล้ำให้จางจนมองดูใสขึ้นเท่านั้นแหละ.....เธอยังจำได้
ไหมล่ะ”

ใส่ปูนขาวลงไปซีไหมคะ” แอ้วตอบอย่างมั่นใจ

“ไม่ใช่หรอกน้องแอ้ว ต้องใส่ก๊าซกำมะถันลงไปต่างหากล่ะ” อ้อดรีบแย้ง

หัวหน้าที่ของอาสุชาติหัวเราะเบา ๆ

“เออละ....ไม่ต้องเถียงกันนะ.....จะบอกให้เดี๋ยวนี้แหละ ตอนทำน้ำอ้อยให้ใสนั้นต้องนำ
น้ำอ้อยไปผ่านก๊าซ กำมะถันเสียครั้งหนึ่งก่อน และตอนต้มเคี่ยวน้ำอ้อยเป็นน้ำเชื่อมแล้ว ก็นำไป
ผ่านก๊าซกำมะถันอีกครั้งหนึ่ง รวมเป็นสองครั้ง แต่การทำน้ำตาลทรายดิบนั้นทั้งน้ำอ้อยและน้ำเชื่อม
ไม่ต้องนำไปผ่านก๊าซกำมะถันเลย เพราะฉะนั้นเกรดของน้ำตาลทรายดิบจึงมีสีน้ำตาล ไม่ขาว
เหมือนเกรดน้ำตาลทรายขาวนี้หรอกเธอ”

“น้ำตาลทรายดิบกินได้เหมือนกับน้ำตาลทรายขาวไหมคะ” แอ้วถาม

“น้ำตาลทรายดิบนี่นะเธอ ไม่มีใครนิยมกินกันหรอก ทางโรงงานน้ำตาลในประเทศของ
เราผลิตน้ำตาลทรายดิบขึ้นมา ก็เพื่อส่งไปขายต่างประเทศ ปีหนึ่ง ๆ ประเทศของเราขายน้ำตาล
ทรายดิบได้มากกว่า 1 ล้านตันเชียวนะเธอ คิดเฉลี่ยแล้วราคาประมาณตันละ 6,270 บาท เธอลอง
คิดดูเถอะ จะเป็นเงินทั้งหมดสักเท่าไร”

“โอโฮ ! เขาซื้อไปทำไมกันมากมายจริง ๆ” อ้อดพูดยังดั่งด้วยความตื่นเต้น

“อ้าว ! ก้อ....ต่างประเทศเขาซื้อไปเข้าโรงงานเพื่อทำเป็นน้ำตาลทรายขาวที่บริสุทธิ์
อีกทีหนึ่งนะซี” หัวหน้าที่ของอาสุชาติหันมาตอบยิ้ม ๆ

“เอ ! หัวหน้าที่ครับ ประเทศของเราส่งน้ำตาลทรายดิบไปขายให้ประเทศไหนบ้างครับ”
พ่อถาม

“ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา มอโรคโค มาเลเซีย อังกฤษ อิหร่าน อียิปต์ ศรีลังกา

และสาธารณรัฐประชาชนจีน ในจำนวนประเทศที่ผมเอ่ยมาทั้งหมดนี้ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่รับซื้อน้ำตาลทรายดิบจากประเทศของเรามากที่สุด หัวหน้าของอาสุชาติตอบอย่างชัดเจน

“ถ้าขายน้ำตาลทรายดิบได้มาก ๆ อย่างนี้ ผมคงทำไร้อ้อยต่อไปได้อีกหลายปีนะครับ” พ่อพูดพร้อมกับหัวเราะชอบใจ หัวหน้าของอาสุชาติอมยิ้ม

“อ้อ! หัวหน้าครับ อ้อยต้นหนึ่ง ๆ เมื่อทำเป็นน้ำตาลแล้ว จะได้น้ำตาลทรายขาวสักกี่ตันครับ” พ่อถามต่อ

“โรงงานบางแห่งที่รับซื้ออ้อยตามคุณภาพความหวานของน้ำตาลในน้ำอ้อยนั้น จะทำน้ำตาลได้มาก คิดเฉลี่ยแล้ว อ้อยหนัก 1 ตัน จะทำน้ำตาลทรายได้ประมาณ 100-114 กิโลกรัม แต่โรงงานน้ำตาลในจังหวัดของเรา ซึ่งรับซื้ออ้อยตามน้ำหนัก จึงได้อ้อยที่มีคุณภาพไม่ค่อยดี มีอ้อยหวานมากบ้าง หวานน้อยบ้าง ปะปนกันมา จึงทำให้อ้อยซึ่งหนัก 1 ตัน ผลิตน้ำตาลได้เพียง 70-80 กิโลกรัมเท่านั้น” หัวหน้าของอาสุชาติตอบแล้วก็ถอนหายใจเบา ๆ

“แหม! ปริมาณน้ำตาลที่ได้มันแตกต่างกันมากนะครับ” พ่อพูดอย่างใช้ความคิด หัวหน้าของอาสุชาติผงกศีรษะเป็นเชิงเห็นด้วย

“นั่นนะซีครับ นอกจากโรงงานจะได้อ้อยที่แก่บ้าง ไม่แก่บ้างแล้ว ยังได้อ้อยที่ตัดค้างไว้หลาย ๆ วัน บางรายตัดค้างไว้ในไร่ 2-3 วัน เนื่องจากไม่มีรถบรรทุก ครั้นเมื่อบรรทุกมาถึงโรงงานแล้ว ยังต้องจอดรออยู่ในโรงงานอีกหลายวัน เพราะฉะนั้นกว่าอ้อยที่ตัดจากไร่แล้วเข้าหีบได้ จึงเสียเวลาอยู่ 5-7 วัน และในช่วงเวลาเหล่านี้ อ้อยก็ถูกแดดเผาไปทุกวัน ๆ จึงทำให้คุณภาพของอ้อยเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้นว่า น้ำหนักลดลงไป ความหวานหรือน้ำตาลในน้ำอ้อยก็ลดลงไปด้วย เมื่อนำไปทำเป็นน้ำตาล จะได้น้ำตาลทรายน้อยลงไปด้วย”

“เอ! ถ้าอย่างนั้นจะแก้ไขได้ยังไงล่ะครับ” พ่อซักถามด้วยความสนใจ

“ผมกำลังคิดว่า ทางโรงงานควรจะรับซื้อ อ้อยที่มีคุณภาพดี มีความหวานสูง ซึ่งตัดมาจากไร่แล้วรีบส่งเข้าโรงงานเพื่อหีบเอาน้ำอ้อยออกโดยเร็วที่สุดนั่นแหละ จะช่วยให้โรงงานน้ำตาลในจังหวัดของเรา สามารถทำน้ำตาลทรายได้ปริมาณเพิ่มขึ้นอีกมาก และยังทำให้ชาวไร่ขายอ้อยได้ในราคาที่ยุติธรรมขึ้น เพราะว่าชาวไร่ที่จะปลูกอ้อยให้มีคุณภาพดี มีความหวานสูงนั้น จะต้องเริ่มลงทุนลงแรงตั้งแต่ การเตรียมดินดี เลือกพันธุ์อ้อยได้เหมาะสมกับพื้นที่และลมฟ้าอากาศ เมื่อถึงเวลาปลูกก็ปลูกโดยวิธีที่ถูกต้อง และหมั่นฉาดหญ้าพรวนดิน ซึ่งกว่าอ้อยจะแก่จัดจนตัดไปขายให้แก่โรงงานได้นั้น ชาวไร่จะต้องลงทุนลงแรงกันมากทีเดียว ถ้าหากโรงงานรับซื้ออ้อยตามคุณภาพความหวานของน้ำตาลในน้ำอ้อยแล้ว ชาวไร่ที่มีอ้อยประเภทนี้ย่อมจะขายอ้อยได้ราคาดี คู่แข่งกับการลงทุนลงแรง ส่วนชาวไร่ที่มีอ้อยคุณภาพไม่ค่อยดี มีความหวานต่ำ ทางโรงงานไม่ควรรับซื้อไว้

หรือถ้ารับซื้อก็ควรให้ราคาต่ำกว่าอ้อยที่มีคุณภาพดี มีความหวานสูง และวิธีการที่ผมพูดมานี้แหละครับ จะช่วยให้ชาวไร่หันมาปรับปรุงคุณภาพของอ้อยได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเกรงว่าทางโรงงานจะไม่รับซื้อบ้าง หรือเกรงว่าทางโรงงานจะตัดราคาบ้าง ทำให้ขาดทุน หรือได้กำไรไม่คุ้มกับการลงทุนใช้ไหมละครับ” หัวหน้าที่ของอาสาชิตตามเป็นเชิงขอความเห็นจากพ่อ

“แหม! ผมว่าความคิดของหัวหน้าช่างดีจริง ๆ วิธีนี้ทำให้เกิดผลดีทั้งทางฝ่ายชาวไร่และทางฝ่ายโรงงานทำน้ำตาล แต่ชาวไร่ที่คิดจะทำไร่อ้อยให้ได้อ้อยที่มีคุณภาพดี มีความหวานสูงแล้วคงจะทำไร่อ้อยคราวละหลาย ๆ ไร่ไม่ได้หรอกครับ เพราะนอกจากจะไม่มีเวลาดูแลได้ทั่วถึงแล้วคนงานยังหายากและค่าจ้างคนงานก็แพงเหลือเกิน” พ่อพูดเป็นเชิงสนับสนุนความคิดของหัวหน้าของอาสาชิต

“ก็ใช่ะครับ ผมกำลังคิดว่า ถ้าหากชาวไร่จะปลูกอ้อยให้มีคุณภาพดี มีความหวานสูงและขายได้ราคาดีนั้น ไม่จำเป็นต้องปลูกอ้อยกันคราวละมาก ๆ โดยใช้เนื้อที่เป็นไร่ย่อย ๆ ไร่หรอกครับ ควรใช้เนื้อที่พอสมควรกับกำลังความสามารถของตน แล้วพยายามเอาใจใส่ดูแลให้ดีที่สุด เพื่อให้ได้ผลผลิตมากที่สุดจะดีกว่า แต่เดี๋ยวนี้ชาวไร่ต่างพากันบุกเบิก ถางป่า เพื่อทำไร่อ้อยกันมากมาย แต่เมื่อปลูกอ้อยลงไปแล้วกลับขาดการเอาใจใส่ดูแลในเรื่องการให้น้ำ การพรวนดินถางหญ้า และการให้น้ำอย่างถูกต้อง อ้อยจึงไม่งาม ผลที่ได้ย่อมไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งนอกจากจะเปลืองเงินเปลืองทองในการลงทุนถางถาง บุกเบิกที่ดิน และซื้อท่อนพันธุ์มาปลูกแล้ว ยังทำให้หมดเปลืองเนื้อที่ป่าที่ถูกบุกเบิก ตัดโค่น เผาทำลายต้นไม้และที่อยู่ของสัตว์ป่าอีกด้วย และปัญหานี้ก็เป็นที่รู้ ๆ กันอยู่แล้วว่า ถ้าป่าไม่ยังถูกทำลายมากเท่าไร ก็ยังทำให้เกิดปัญหาฝนแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดน้ำท่วมอย่างกะทันหันในฤดูน้ำหลาก หรือในช่วงที่ฝนตกหนัก ใช้ไหมละครับ” หัวหน้าที่ของอาสาชิตพูดแล้วก็ถอนหายใจเอือกใหญ่ด้วยความหนักใจ พ่อผงกศีรษะช้า ๆ เป็นเชิงเห็นด้วย

“ใช่ครับ เดียวนี้ป่าสองข้างทางทุกสายในจังหวัดของเราถูกบุกเบิก ทำลาย ทำเป็นไร่อ้อยเกือบหมดแล้ว น่าเสียดายจริง ๆ ครับ”

“เอ! เราขึ้นคุยกันตรงนี้นานแล้ว เด็ก ๆ คงจะเมื่อย.....เราเข้าไปคุยกันต่อในห้องทำงานของผมดีกว่า” หัวหน้าที่ของอาสาชิตเอ่ยชวน พร้อมกับพาเดินไปยังห้องทำงานซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงหีบเท่าไรนัก

ปัญหาเรื่องเขม่าและน้ำเสียของโรงงานทำน้ำตาล

หลังจากที่ทุก ๆ คนได้นั่งพักพอหายเมื่อย และดื่มน้ำเย็น ๆ จนรู้สึกสดชื่นขึ้นแล้ว แอ้วก็หันไปพูดกับอาสุชาติเบา ๆ

“ห้องนี้เจียบจังเลยนะอาณะ เมื่อคืนนี้ พอแอ้วออกมาจากข้างในโรงงานใหม่ ๆ หูของแอ้วอื้อไปหมดเลย”

“ใช่.....ใคร ๆ ที่เข้ามาดูการทำน้ำตาลทรายที่โรงงานนี้ จะพากันบ่นเหมือนกับที่หลานแอ้วบ่นนี้แหละ เพราะเสียงเครื่องจักรกลต่าง ๆ มันดังอื้ออึงไปหมด เมื่ออามาทำงานใหม่ ๆ ก็รู้สึกหูอื้อเหมือนกัน แต่เดี๋ยวนี้ชักจะชินเสียแล้ว” อาสุชาติพูดแล้วก็หัวเราะ

“อาครับ ที่โรงงานนี้ทำไมมีกลิ่นเหม็นชอบกล ๆ ยังไงไม่รู้ละ” อ้อดพูดพลางยกมือชี้จมูกเบา ๆ หัวหน้าของอาสุชาติมองดูท่าทางของอ้อกแล้วตอบยิ้ม ๆ

“กลิ่นน้ำในบ่อพักน้ำเสียของโรงงานนี่ซิเธอ”

“ทำไมมันจึงเหม็นนักล่ะคะ” แอ้วถาม

“ก่อนที่จะเธอจะรู้ว่า ทำไมมันจึงเหม็น เธอควรจะต้องรู้เสียก่อนว่าน้ำเสียในโรงงานน้ำตาลนั้นมาจากไหนบ้างใช่ไหมล่ะ.....น้ำเสียประเภทแรก มาจากน้ำหล่อเลี้ยงเครื่องจักร น้ำประเภทนี้จะมีน้ำมันหล่อลื่นปนอยู่ด้วย น้ำเสียประเภทที่สอง เป็นน้ำที่มาจากการล้างพื้นโรงงานและล้างเครื่องจักรต่าง ๆ น้ำประเภทนี้จะมีทั้งน้ำอ้อย น้ำตาล กากน้ำตาล กากอ้อย และขี้หม้อกรองปนอยู่ด้วย น้ำเสียประเภทที่สาม เป็นน้ำที่มาจากการล้างหม้อต้ม และหม้อเคี้ยวน้ำอ้อย น้ำประเภทนี้จะมีกรดหรือด่างเจือปนอยู่ น้ำเสียเหล่านี้ทางโรงงานจะปล่อยให้ไหลไปรวมกันในบ่อขนาดใหญ่ของโรงงาน เรียกว่า บ่อพักน้ำเสีย เพื่อปรับน้ำเสียให้มีคุณภาพดีขึ้น แล้วจึงปล่อยลงสู่แม่น้ำ แต่เนื่องจากน้ำเสียในบ่อพักมีปริมาณมาก และมีพวกน้ำอ้อย กากน้ำตาล ขี้หม้อกรอง และน้ำกรดน้ำด่างเจือปนอยู่หลายอย่าง จึงทำให้เกิดการบูดเน่าและมีกลิ่นเหม็นขึ้นมา”

“โอ! ผมจำได้ว่า ในช่วงที่โรงงานเปิดหีบปีก่อน ๆ ไนน์ น้ำในแม่น้ำแม่กลองเกิดเน่าขึ้นมานี้ครับ” พ่อถาม หัวหน้าที่ของอาสุชาติผงกศีรษะช้า ๆ เป็นเชิงยอมรับ

“ใช่ครับ ในระยะนั้นโรงงานทำน้ำตาลก็มีบ่อพักน้ำเสีย เพื่อปรับคุณภาพน้ำให้เป็นน้ำดี

พอที่จะปล่อยลงสู่แม่น้ำแม่กลอง โดยไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและพืชที่อยู่ริมฝั่งเหมือนกัน แต่เนื่องจากในวันหนึ่ง ๆ มีโรงงานผลิตน้ำตาลเป็นจำนวนมาก จึงมีน้ำเสียมาก บ่อพักน้ำเสียที่ทางโรงงานต่าง ๆ เตรียมไว้มีขนาดเล็กเกินไป ไม่พอที่จะกักน้ำเสียเหล่านั้นไว้ได้ จึงต้องระบายน้ำที่ยังปรับคุณภาพได้ไม่ดีพอให้ไหลลงสู่แม่น้ำไปบ้าง - และเนื่องจากมีโรงงานที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองหลายโรง จึงทำให้มีน้ำเสียลงไปที่ปะปนอยู่ในแม่น้ำแม่กลองมากเกินไป ก็เลยเกิดการเน่าเหม็นเป็นอันตรายต่อชีวิตของสัตว์น้ำพวก ปลา กุ้ง หอย และเกิดความเสียหายแก่ผู้ที่อาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองมาก เพราะนำน้ำในแม่น้ำไปอาบและไปดื่มสำหรับดื่มไม่ได้ น้ำไปรดต้นไม้ก็ไม่ได้ ทำให้เกิดความเดือดร้อนกันชั่วระยะหนึ่ง แต่เดี๋ยวนี้ทางราชการได้ควบคุมโรงงานทำน้ำตาลแต่ละโรงอย่างใกล้ชิดมาก ปัญหาเรื่องนี้ในแม่น้ำแม่กลองน่าจะจึงไม่เกิดขึ้นเหมือนกับที่แล้ว ๆ มา”

“เอ๊ะ ! ทางราชการเข้ามาควบคุมโรงงานทำน้ำตาลวิธีไหนล่ะครับ” พ่อถาม

“ในช่วงที่โรงงานเปิดหีบ ทางราชการได้ส่งเจ้าหน้าที่ 3 หน่วยงานเข้ามาคอยควบคุมโรงงานทำน้ำตาลทุกโรงงาน ผมจะเล่าให้ฟังทีละหน่วยงานนะครับ.....หน่วยแรก เป็นเจ้าหน้าที่จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เจ้าหน้าที่จากหน่วยนี้ จะคอยควบคุมวิธีการทำน้ำตาลทรายและระบบน้ำเสียภายในโรงงาน คือก่อนที่โรงงานจะปล่อยน้ำเสียที่ได้พยายามปรับปรุงคุณภาพให้เป็นน้ำที่ดีพอที่จะปล่อยลงสู่แม่น้ำแม่กลองได้นั้น จะต้องผ่านการตรวจวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่เสียก่อน ถ้าหากเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่า น้ำเสียที่ทางโรงงานได้ปรับปรุงคุณภาพแล้วนั้น ยังไม่ดีพอที่จะปล่อยลงสู่แม่น้ำได้ เขาจะสั่งระงับการระบายน้ำนั้นทันที ทางโรงงานก็ต้องปรับปรุงคุณภาพของน้ำเสียนั้นต่อไปอีกจนกว่าเจ้าหน้าที่ได้ตรวจวิเคราะห์เห็นว่าไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ หรือผู้ใช้น้ำที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำแล้ว เขาจึงสั่งระบายน้ำนั้นลงสู่แม่น้ำแม่กลองได้ แต่โรงงานทำน้ำตาลแต่ละโรงที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองนี้ต่างก็ผลิตน้ำตาลกันวันละหลายร้อยตัน ปริมาณน้ำเสียย่อมมาก ทางโรงงานไม่สามารถจะปรับน้ำเสียเหล่านั้นให้เป็นน้ำที่มีคุณภาพดีพอที่จะระบายลงสู่แม่น้ำได้ในเวลาอันรวดเร็ว ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้สร้างโรงงานปรับปรุงคุณภาพน้ำขึ้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอกำมะนา จังหวัดกาญจนบุรี นี่แหละครับ โรงงานนี้มีเนื้อที่กว้างขวางมาก วิธีการปฏิบัติงานของโรงงานปรับปรุงคุณภาพน้ำนี้ คือ ให้โรงงานทำน้ำตาลทุกโรง ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันระบายน้ำเสียออกจากบ่อพักน้ำเสียของแต่ละโรงงาน ให้ไหลมาตามท่อ แล้วลงไปรวมกันในบ่อพักน้ำเสียขนาดใหญ่ของโรงงานปรับปรุงคุณภาพน้ำ เจ้าหน้าที่ที่โรงงานปรับปรุงคุณภาพน้ำก็จะพยายามใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ปรับน้ำเสียในบ่อพักนั้น ให้กลายเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมคล้าย ๆ กับน้ำธรรมชาติในแม่น้ำลำคลองแล้ว จึงปล่อยน้ำนั้นลงสู่คลองชลประทาน ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับบริเวณโรงงานปรับปรุงคุณภาพน้ำนั่นเอง”

“แหม! ทางราชการก็พยายามแก้ไขกันเหลือเกิน.....เรื่องปัญหาน้ำเสียในโรงงานทำน้ำตาลนี้” พ่อพูดเปรย ๆ หัวหน้าที่ของอาสชาติยกแก้วน้ำเย็นขึ้นมาดื่มรวดเดียวเกือบหมดแก้ว แล้วพูดต่อ

“เมื่อคืนนี้ ผมเล่าถึงหน่วยงานแรกนะครับ ต่อไปก็เป็นหน่วยงานหน่วยที่สอง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากรจังหวัด กระทรวงการคลัง ได้เข้ามาควบคุมเกี่ยวกับปริมาณการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลว่า ในช่วงที่โรงงานเปิดหีบนั้นโรงงานสามารถผลิตน้ำตาลออกมาได้เท่าไรและจำหน่ายออกไปเท่าไร เพื่อจะได้ป้องกันมิให้ทางโรงงานน้ำตาลหลบเลี่ยงการเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาลนั่นเอง ส่วนเจ้าหน้าที่หน่วยงานหน่วยสุดท้ายนั้น เป็นเจ้าหน้าที่จากกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้เข้ามาคอยควบคุมสอดส่อง และให้ความคุ้มครองทางด้านสวัสดิการของคณงานและพนักงานในโรงงานทุก ๆ คน”

ทันทีที่หัวหน้าที่ของอาสชาติพูดจบลง แอ้วซึ่งนั่งฟังมานานด้วยความสนใจก็รีบถามขึ้น

“ควันดำ ๆ ที่ออกมาทางปล่องใหญ่ ๆ สูง ๆ ข้างโรงงานนั้นควันอะไรคะ”

“อ้อ! ปล่องสูง ๆ นั้นเขาเรียกว่า ปล่องควัน นะเธอ โรงงานทำน้ำตาลทุกโรงงานจะมีปล่องควันไว้ช่วยดูดลมเข้าเตา เพื่อเร่งการเผาไหม้ และในขณะเดียวกันก็ช่วยพาควันกับเขม่าออกมาจากเตาหม้อน้ำด้วย พวกเขม่านั้นเป็นกากขี้เถ้าของกากอ้อยที่ทางโรงงานนำไปเผาไหม้เป็นเชื้อเพลิงในเตาหม้อน้ำนั่นเอง ส่วนควันดำเป็นเพราะว่า ทางโรงงานมิได้ใช้กากอ้อยเป็นเชื้อเพลิงอย่างเดียวแต่ใช้น้ำมันเตาด้วย จึงมีควันดำออกมาทางปล่องควัน ควันและเขม่าที่ลอยออกมาทางปล่องนี้แหละจะปลิวคลุ้งไปตามทิศทางและความเร็วของลม ถ้าลมล่างแรง ควันและเขม่ากากขี้เถ้าจะลอยลงต่ำทำให้เขม่ากากขี้เถ้าปลิวตกในบริเวณโรงงานและในชุมชนใกล้เคียง ถ้าลมล่างอ่อน แต่ลมบนสูง ควันและเขม่าจะลอยตรงขึ้นเบื้องบนแล้วถูกลมพัดพาเขม่าไปตกไกล ๆ เมื่อเขม่าปลิวไปตกที่ไหนก็มีความเดือดร้อนขึ้นที่นั่นเสมอ”

“จริงด้วย.....เพื่อนของผมคนหนึ่ง เขาอยู่ไม่ไกลจากโรงงานทำน้ำตาลเท่าไรนัก เขาเล่าว่า บางวันเขม่ากากขี้เถ้ามันปลิวลงมาเปื้อนเสื้อผ้าที่เขาเพิ่งจะซักตากไว้หมดเลย เขาต้องรีบเอาไปซักใหม่อีก บางวันเขม่ามันปลิวคลุ้งจนหายใจไม่ค่อยออก ต้องใช้ผ้าปิดจมูกกันวันวาย และบ่อยครั้งเชียวครับที่เขากำลังนั่งกินข้าวกันอย่างเอร็ดอร่อย เขม่าปลิวคลุ้งมาจนต้องช่วยกันหาอะไรต่ออะไรมาปิดกับข้าวกันซุลมุนวันวายไปหมด” พ่อพูดพร้อมกับทำท่าทางประกอบจนเด็กทั้งสองและอาสชาติหัวเราะไม่ได้ แต่หัวหน้าที่ของอาสชาติยิ้มไม่ออก กลับถอนหายใจซ้ำ ๆ แล้วพูดด้วยน้ำเสียงที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ

“แหม! นำสงสารเหลือเกิน ความจริงทางโรงงานก็รู้เรื่องความเดือดร้อนของชาวบ้าน

เหมือนกัน จึงได้สร้างปล่องควันให้สูง ๆ และทำเครื่องดักเขม่าไว้ไม่ให้ปลิวออกไปทางปล่องควัน แต่เครื่องดักเขม่าจะดักเขม่ามากขึ้นได้ไว้ได้เพียง 70-80% เท่านั้น เพราะฉะนั้นความเดือดร้อนในเรื่องเขม่าหรือกากขี้เถ้าจากปล่องควันของโรงงานจึงยังมีอยู่บ้าง และเขม่าหรือกากขี้เถ้าที่เครื่องดักเขม่าของโรงงานกักไว้นั้น ทางโรงงานต้องจ้างรถยนต์บรรทุกเข้ามาขนเอาไปทิ้ง แต่บางคนก็นำรถมาขนไปถมที่ดินก็มี”

“ก็ยังดีนะครับ ที่ทางโรงงานได้พยายามแก้ไขปัญหारेื่องเขม่าให้เบาบางลงไปได้บ้าง” พ่อพูดซ้ำ ๆ อย่างใช้ความคิด

“มันก็ควรจะเป็นอย่างนั้นใช่ไหมล่ะครับ เพราะว่า การที่คนเราจะอยู่ร่วมกันในชุมชนกันอย่างมีความสุขได้นั้น ควรจะต้องคำนึงถึงความทุกข์ความเดือดร้อนของผู้อื่นบ้าง มิใช่มุ่งแต่จะตัดทวงเอาแต่ผลประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว” หัวหน้าของอาสาติพูดอย่างเคร่งขรึม

บรรณานุกรม

1. กาญจน์ วีระกุล "ผลผลิตน้ำตาลและการค้นคว้าเกี่ยวกับน้ำตาลของประเทศมอริเชียส" วารสารน้ำตาล, 1 (ม.ค. - ก.พ. 2519) หน้า 30-33
2. จรัส อินทร์สี "น้ำเสีย" วารสารน้ำตาล, 3 (พ.ค.-มิ.ย. 2519) หน้า 7-12
3. จำรูญ สีนา ภากร หลิมรัตน์ และบำเพ็ญ จิตตั้งตรง "การผลิตบอร์โดโดยใช้กากอ้อย" วารสารน้ำตาล, 4 (ก.ค.-ส.ค. 2517) หน้า 12-31
4. ชุมสาย ทัพพะสุต "การทำไร้อ้อย" เอกสารอัดสำเนาของสถานีอ้อยกาญจนบุรี, 2519, 18 หน้า
5. ช่อม ชันติคุณ และ อาทร อนัคมเวช "การปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อรักษาคุณภาพของดินปลูกอ้อย" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 26-29
6. น้อม ชันติคุณ "การปลูกพืชแซมสลับกับอ้อย" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 72-73
7. น้อย ชันติคุณ "ผลการปฏิบัติงานปราบแมลงศัตรูอ้อย เพลี้ยแป้ง-เพลี้ยหอย ที่ชลบุรี-ระยอง" วารสารน้ำตาล, 6 (พ.ย.-ธ.ค. 2517) หน้า 1-3
8. น้อม ชันติคุณ "อ้อยพันธุ์แรกนาร์ด้านทานโรคใบขาว" วารสารน้ำตาล, 4 (ก.ค.-ส.ค. 2518) หน้า 1-6
9. บัญญัติ โกลมวาท "นิสัยคุณลักษณะและคุณภาพอ้อยพันธุ์ที่ควรปลูก" การประชุมวิชาการเกษตรและบริหารกลุ่มเกษตรกร เอกสารอัดสำเนาของกลุ่มเกษตรกรกาญจนบุรี, 2518 หน้า 68-69
10. ประยูร ดีมา "อันตรายของยาป้องกันกำจัดศัตรูพืชศัตรูมนุษย์และสัตว์" เกษตรสาร 3 (พ.ศ. 2414) หน้า 235-248
11. ประยูร ดีมา "วัตถุมีพิษที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ศัตรูมนุษย์และสัตว์กับสิ่งแวดล้อม" เกษตรสาร, 1 (พ.ศ. 2517) หน้า 38-49
12. เพียน เทวศักดิ์ "การปลูกอ้อยปลายฤดูฝน" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย, เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 32-33
13. เพียน เทวศักดิ์ "การคัดเลือกพันธุ์อ้อย" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 4-5
14. พุทธิพร ปริพัฒนานนท์ "ไทยส่งน้ำตาลออกมากกว่าหนึ่งล้านตันในปีนี้" รายงาน สรุปรายวัน เรื่อง อ้อยและน้ำตาล, 43 (ก.ค. 2519) หน้า 13
15. ศักดิ์ชัย ปิยะเกตุ "อาการของผู้ป่วยที่ได้รับสารพิษจากยาฆ่าแมลงและวิธีพยาบาล" เกษตรสาร, 2 (พ.ศ. 2513) หน้า 169-171
17. สันต์ ฉายตระกูล กระบวนการผลิตน้ำตาลทรายและปัญหาทางเทคนิค พระนคร : กระดาษไทย, 2510
18. สุมลย์ เชชะสุวรรณ "คำจำกัดความของน้ำตาลชนิดต่าง ๆ" วารสารน้ำตาล 4 (ก.ค.-ส.ค. 2517) หน้า 1-8

19. อาทร อนันคมเวช "ปุ๋ยและสารบำรุงดินในไร่อ้อย" วารสารน้ำตาล, 3 (พ.ค.-มิ.ย. 2517) หน้า 13-17
20. อาทร อนันคมเวช "ปัจจัยที่ทำให้ท่อนพันธุ์อ้อยงอกดีหรือเลว" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 26-29
21. อาทร อนันคมเวช (ผู้แปล) "ธาตุอาหารบำรุงอ้อย" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 37-45
22. อาทร อนันคมเวช "โรคยอดค้ำของอ้อย" ปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงรักษาอ้อย เอกสารอัดสำเนาของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2515 หน้า 46-51

